

Éves jelentés

2005. év

■ 2006 június ■

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETŐ	5
I. INFORMÁCIÓS TEVÉKENYSÉG	6
II. PÉNZÜGYI MONITORING TEVÉKENYSÉG	8
III. ESÉLYEGYENLŐSÉGI TEVÉKENYSÉG	10
A TEVÉKENYSÉGEK PROGRAMONKÉNTI ÖSSZEFOGLALÁSA	11
I. A SOCRATES PROGRAM	11
I.1. A Socrates program pályázati keretének felhasználása 2005-ben	12
I.2. Fejlesztési célok 2007-től	12
I.3. Legfontosabb eredmények	13
I.4. Comenius	14
I.5. Erasmus	24
I.6. Grundtvig	29
I.7. Lingua	32
I.8. Minerva	34
I.9. Socrates / 6. akció Az oktatási rendszerek megfigyelése és elemzése	35
I.10. Arion Külföldi tanulmányutak oktatási döntéshozók és szakértők számára	35
I.11. Kiegészítő tevékenységek	38
I.12. Centralizált akciókat előkészítő látogatások	38
II. EURÓPAI NYELVI DÍJ	39
III. PESTALOZZI-PROGRAM	41
IV. AZ EURÓPAI UNIÓ 6. KUTATÁSI, TECHOLÓGIAFEJLESZTÉSI ÉS DEMONSTRÁCIÓS KERETPROGRAMJA	42
V. KUTATÓI MOBILITÁSI KÖZPONT	42
VI. DISSZEMINÁCIÓS PROJEKTEK	43
VI.1. Projektalapú oktatás	43
VI.2. GenERAtion	44
VI.3. E-Quality Európai Minőségi Díj hatásvizsgálata	44
VI.4. University of Languages (U-Lang)	45
VII. A LEONARDO DA VINCI PROGRAM	45
VII.1. A TKA által kezelt szakképzési pályázattípusok költségvetési keretének lekötése 2005-ben	47
VII.2. Fejlesztési célok 2007-től	47
VII.3. Legfontosabb eredmények	48
VII.4. Leonardo mobilitási pályázatok	49
VII.5. Fejlesztő típusú pályázatok	52
VII.6. A szakiskolai mobilitási program	53
VII.7. Előkészítő látogatások	54
VII.8. Partnerkereső szeminárium	55
VII.9. Hátrányos helyzetűek kiegészítő támogatása	56
VII.10. Disszeminációs pályázatok	58
VII.11. Az Europass Mobilitási Igazolvány	58
VII.12. Europass adatbázis	59
VII.14. Valorizációs projekt – a szakoktatók változó szerepe	60
VII.15. Refernet	61
VIII. A TEMPUS PROGRAM	62
IX. AZ ERASMUS MUNDUS PROGRAM	63
X. A CEEPUS PROGRAM	64
X.1. Kihívások 2005-ben	64
X.2. A CEEPUS program pályázati eredményei 2005-ben	65
XI. AZ ÚTRAVALÓ PROGRAM	71
XI.1. A beérkezett pályázatok megoszlása 2005-ben	72
XI.2. A pályázatok támogatása 2005-ben	73
XI.3. Rendezvények, képzések	75
XII. A VILÁG – NYELV PROGRAM	77
XII.1. Kihívások 2005-ben	79
XII.2. A Világ – Nyelv Program pályázati eredményei 2005-ben	79
XII.3. A kihívásokra adott válaszok, eredmények	85

XIII. EURÓPAI UNIÓS KÉPZÉSEK – A TKA KÉPZŐKÖZPONTJA	86
XIII.1. Képzések végrehajtása	86
XIII.2. Képzési szolgáltatások bővítése	86
XIII.3. Oktatói állomány bővítése, oktatói továbbképzések	87
XIV. ALUMNI FOR EUROPE	87
XV. EURÓPAI KÖZIGAZGATÁSI KÉPZÉSI ÖSZTÖNDÍJ (EKKÖ)	88
XVI. EGYÉB TEVÉKENYSÉGEK	88
XVI.1. Mobilitás rendezvények az „Oktatás és képzés 2010” Munkaprogram részeként	88

BEVEZETŐ

A Tempus Közalapítványt (a továbbiakban: TKA) 1996 februárjában alapította a Kormány az Európai Unió Phare Tempus programjának megszervezése érdekében – az állami közfeladatok folyamatos biztosítása céljából. A TKA tevékenységi köre az alapítástól kezdve folyamatosan bővült és **mára a Közalapítvány programjainak célcsoportjai a teljes oktatási, képzési, és kutatási ágazatot lefedik.**

A Közalapítvány Alapító Okiratában meghatározott átfogó céljai:

- a magyar szakképzés, oktatás és kutatás-fejlesztés európai felzárkózásának és kapcsolódásának, az európai integráció gondolatának és a Magyar Köztársaság EU-tagságból adódó kötelezettségeinek, feladatainak végrehajtása, az ezzel járó kihívásoknak való megfelelés előmozdítása és támogatása;
- a magyar oktatás keretein belül a nők és a férfiak esélyegyenlőségének előmozdítása, a fogyatékkal élő személyek igényeinek kielégítése, a rasszizmus és az idegengyűlölet leküzdésének elősegítése;
- a szellemi erőforrások fejlesztése érdekében olyan nemzetközi programok szervezése, amelyekre az oktatási miniszter a Közalapítványt felkéri.

2005-ben a TKA az alábbi programokhoz, kezdeményezésekhez kapcsolódó feladatokat látta el:

	PÁLYÁZTATÓ	NEM PÁLYÁZTATÓ
EU-S VONATKOZÁSÚ	<ul style="list-style-type: none">• Socrates• Leonardo da Vinci• Leonardo kiegészítő támogatás:<ul style="list-style-type: none">○ Előkészítő látogatások○ Önrész támogatás• Tempus• Európai Nyelvi Díj• Erasmus Mundus	<ul style="list-style-type: none">• Európa-Tanulmányok Központok (ETKT)• EU6 információs tevékenység• Kutatói Mobilitási Központ (EraMore hídfointézmény)• Disszeminációs pályázatok:<ul style="list-style-type: none">○ Projektpedagógia módszertan○ GenERAtion: Erasmus disszeminációs projekt○ E-Quality minőségi díj• Europass Mobilitási Igazolvány• Bologna Promóterek Hálózata• „Oktatás és Képzés 2010” mobilitási rendezvények
NEM EU-S VONATKOZÁSÚ	<ul style="list-style-type: none">• Útravaló Ösztöndíjprogram• CEEPUS• Világ – Nyelv• Szakiskolai mobilitási program• Európa Tanács Tanár-továbbképzési programja (ET TTK)• College of Europe	<ul style="list-style-type: none">• Képzések• Multiplikátor képzési program• Hátrányos helyzetű célcsoportok képzése• Alumni for Europe• EKKÖ Klub

A TKA 2004 októberében megszerezte az **ISO 9001:2000** minőségbiztosítási tanúsítványt, ezzel is erősítve azt a folyamatos törekvését, hogy munkafolyamatai átláthatóak, megfelelően szabályozottak és hatékonyak legyenek. 2005-ben sor került az évenként esedékes **felülvizsgálati auditra**, melynek során ellenőrizték, hogy a Közalapítvány működése továbbra is megfelel-e a szabvány által támasztott követelményeknek. **Az audit során nem állapítottak meg nemmegfelelőséget.**

2005 első félévében az Európai Bizottság megbízásából a **Deloitte & Touche átfogó rendszer- és programauditot** hajtott végre a Közalapítvány, valamint a Socrates és Leonardo programok működését illetően¹. A több mint két hetes helyszíni ellenőrzést követően a Deloitte & Touche 2006.

¹ Az Európai Bizottság minden Socrates és Leonardo nemzeti irodánál auditot hajtat végre. A TKA esetében a Deloitte & Touche a teljes szervezet működését érintő rendszeraudit mellett 2 évre visszamenőleg megvizsgálta a Socrates és Leonardo

januárjára összeállította az auditjelentését, mely alapvetően pozitív képet festett a szervezet és a programok működéséről.

Mielőtt ismertetnénk a TKA által 2005 folyamán kezelt programok eredményeit, átfogó képet szeretnénk adni a velük kapcsolatos **információs tevékenységekről**, a pályázató programokkal kapcsolatban végzett **pénzügyi monitoring tevékenységről**, valamint a TKA **esélyegyenlőségi tevékenységéről**.

I. Információs tevékenység

A TKA által végzett kommunikációs tevékenység része a potenciális pályázók, illetve a képzések lehetséges résztvevőinek tájékoztatása, segítése, a kapcsolattartás a támogatást nyert pályázókkal, valamint az eredmények terjesztése, hasznosulásuk elősegítése. A kommunikációs tevékenység legjellemzőbb formái a rendezvények, a kiadványok, a honlap, illetve a médiamegjelenések. A tájékoztatásban kiemelkedő szerepet játszik az ügyfélszolgálat.

A TKA rendszeresen szervez különböző **rendezvényeket**: célcsoport- és/ vagy témaspecifikus információs napokat, pályázató szemináriumokat, koordinátori találkozót, monitoring szemináriumokat, disszeminációs konferenciákat és kiállításokat. Ezek száma 2005-ben meghaladta a 155-öt, amelyek között 16 nagy konferencia is szerepelt. A rendezvényeken összesen több, mint 10.970-en² vettek részt.

A rendezvények közül kiemelkedik a két **nemzetközi partnerkereső konferencia**, amelyeknek 2005 őszén Magyarország adott otthont:

- 2005. szeptember 29. és október 2. között Grundtvig partnerkereső szemináriumot szerveztünk Alsópáhokon fogyatékos felnőttek oktatásával foglalkozó szakemberek számára. Az eseményen 17 Socrates ország képviseletében 41 résztvevőt köszönthettünk.
- A flamand és a magyar Leonardo nemzeti irodák együttműködésében, az Oktatási Minisztérium támogatásával pedig 2005. október 8-11. között Visegrádon került megrendezésre az első magyarországi Leonardo partnerkereső szeminárium, ahol 8 ország 80 szakképzéssel foglalkozó intézménye, valamint Leonardo nemzeti irodái képviseltették magukat.

A **TKA kiadványainak** skálája széleskörű az alapinformációkat tartalmazó röplapoktól kezdve a projektek megvalósítását segítő kézikönyveken át az esettanulmányokat és hasznos információkat tartalmazó magazinjellegű kiadványokig. A kiadványok egy része csak elektronikus formában lát napvilágot, de egyes célcsoportok lehetőségeit és tájékozódási szokásait figyelembe véve nyomtatott kiadványokkal (összesen 51 féle kiadvánnyal) is várjuk az érdeklődőket.

2005-ben 12 féle tematikus **elektronikus hírlevelet** jelentettünk meg – általában 3 heti gyakorisággal – rendszeresen, amelyek összesen **több mint 11.000** regisztrált érdeklődőhöz jutnak el. A hírlevelek az alábbi tématerületek köré szerveződnek:

- E-learning;
- Élethosszig tartó tanulás;
- Esélyegyenlőség;
- Felsőoktatás;
- Képzések;
- Közoktatás;
- Kutatás-fejlesztés;
- Nyelvoktatás;

működési szerződéseket, valamint ún. compliance auditot hajtott végre további 19, 2000 és 2004 között létrejött szerződést érintően.

² E rendezvények számában nem szerepelnek sem a programok működtetésével kapcsolatos egyéb rendezvények (pl. bírálói, tanácsadó bizottsági ülések), sem a képzések.

- Research in Hungary;
- Alumni;
- Szakképzés;
- TPF Newsletter.

A honlap 2005-ben az Útravaló program aloldalaival bővült, beindítottuk a Sajtószoba szolgáltatást, és átalakítottuk a Tudásközpont szerkezetét a könnyebb kereshetőség érdekében. A hírlevelek köre az esélyegyenlőségi hírlevéllel gyarapodott, legjelentősebb fejlesztésként pedig elkészült a TKA honlapjának **vakbarát verziója**.

Az év során közel 200 ezer látogató fordult meg a honlapon, a leglátogatottabb hónap szeptember volt (25.903), de sokan voltak kíváncsiak a honlapunkra májusban (22.729) és júniusban (23.951) is. A leggyakrabban látogatott oldalak az *Aktuális pályázatok*, illetve az *Útravaló és aloldalai* voltak, de népszerű volt még a *Socrates*, a *Leonardo*, a *Hírek*, a *Képzések* és a *Világ-Nyelv* oldal is. A vakbarát honlapot októberi indulása óta az év végéig 1265-en keresték fel, az angol nyelvű honlapra pedig 8450-en kattintottak.

2005-ben összesen **586 cikk** jelent meg a Tempus Közalapítvány programjaival kapcsolatban a **nyomtatott sajtóban** és az internetes médiában, ami az előző évi megjelenésekhez képest **156%-os növekedést** jelent. A megjelent hírek, tudósítások, beszámolók közül 498 foglalkozott konkrétan, részletesebben a pályázati programokkal, 88 esetben pedig csak említés szintjén jelentek meg a programok. 234 projektbeszámolót, 73 rendezvénnyel kapcsolatos hírt, 131 információs anyagot, 91 pályázati felhívást és 57 egyéb megjelenést tartunk számon. A legtöbb cikk vidéki, illetve regionális lapokban jelent meg (306), de 100 alkalommal kerültek be a hírek nagy példányszámú, országos terjesztésű napilapokba is, ami a 2004-es év megjelenéseinek megduplázódását jelenti. Leggyakrabban a Világ gazdaságban (30 db) és a Népszabadságban (26 db) szerepeltek. A nyomtatott sajtó mellett **52 db rádiós, illetve televíziós híradás** hangzott el a Tempus Közalapítványról, illetve egyes tevékenységeiről, a TKA munkatársai által adott interjúk formájában. A sajtó képviselőit legtöbbször a hallgatói ösztöndíj-lehetőségek érdekelték.

A Tempus Közalapítvány **ügyfélszolgálat**a a pályázók részére telefonon, személyes konzultáció során, valamint e-mailben és levélben nyújt tájékoztatást programjainkról. A megkeresések témája két nagy csoportra osztható: általános tájékozódás az ösztöndíj-lehetőségekről (ennek számadatai nem szerepelnek a nyilvántartásban), illetve a TKA által koordinált programokhoz kapcsolódó technikai és tartalmi kérdések.

Az ügyfélszolgálathoz beérkező regisztrált megkeresések száma 2005-ben meghaladta a **6700-at**, ami 62%-os növekedést jelent a 2004-es évhez képest. Ez a növekedés elsősorban az Útravaló indulásának köszönhető, erre a programra irányult a megkeresések 58%-a (a régebbi statisztikák szerint korábban egyetlen más program sem volt képes ilyen mértékű érdeklődést kiváltani). Az érdeklődők többsége, mintegy 80%-a, telefonon kért információt a pályázati lehetőségekről, a megkereséseknek csak 17%-a érkezett e-mailben.

Más szervezetek felkérésére külső rendezvényeken az ügyfélszolgálatunk munkatársai összesen **21 tájékoztató előadást** tartottak.

II. Pénzügyi monitoring tevékenység

A projektek szakmai nyomonkövetése mellett a TKA pénzügyi monitoringot és ezzel összhangban monitoring tevékenységet az alábbiak szerint valósít meg.

A pénzügyi monitoring csoport a Közalapítvány **pályázató programjaihoz kapcsolódóan** a támogatások megfelelő felhasználását vizsgálja. A 2005. évben – a korábbi évekhez hasonlóan – a Közalapítvány 5 fajta ellenőrzést végzett a Socrates, Leonardo, Világ-Nyelv és CEEPUS programokat érintően:

1. **Időközi beszámolók ellenőrzése:** időközi beszámolók ellenőrzésére elsősorban az 1 évnél hosszabb távú projektek és a felsőoktatási mobilitási programok (Erasmus, CEEPUS) esetén kerül sor. Az adott projektek élettartama alatt 1-2 időközi beszámoló elkészítése esedékes.
2. **Záró beszámolók ellenőrzése:** pénzügyi beszámoló benyújtására és ellenőrzésére minden nemzeti és decentralizált nemzetközi projekt lezárását követően sor kerül (ld. 2. sz. táblázat). Így a nyertes projektek 99%-át (kivéve a le nem szerződött, illetve a projektmegvalósítás előtt visszamondott projekteket) ellenőrizzük a végső beszámoló alapján.
3. **Pénzügyi monitoring látogatások:** az adott program igényeihez mérten helyszíni tájékozódást, nyomonkövetést jelentenek a projektek időtartama alatt. Elsősorban a hosszú távú programok esetén és a problémás projekteknél végezzük (ld. 1. sz. táblázat).
4. **Audit látogatások:** az adott program előírásainak megfelelően, meghatározott számban, a projektek lezárulását követően a végső beszámolót alátámasztó folyamatok, dokumentumok, bizonylatok, stb. helyszíni ellenőrzése (ld. 1. sz. táblázat).
5. **Tételes ellenőrzés:** az adott program előírásainak megfelelően, meghatározott számban, a projektek lezárulását követően a végső beszámolót alátámasztó dokumentumok, bizonylatok, stb. ellenőrzése a postai úton beérkezett másolatok alapján (ld. 2. sz. táblázat).

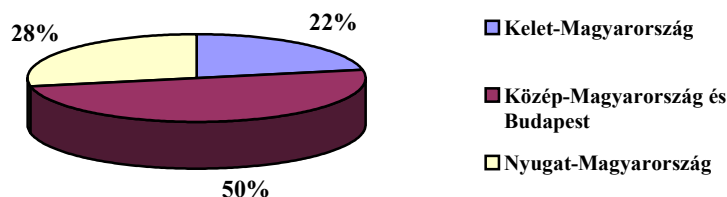
Az ellenőrzések mellett nagy figyelmet fordítunk a szabálytalanságok megelőzésére. A pénzügyi felhasználás szabályairól a telefonos, e-mailés és személyes konzultációs lehetőségeken kívül az információs napokon, pályázati és projektindító szemináriumokon is tájékoztatjuk a projektgazdákat. Szükség esetén külön pénzügyi információs nap megszervezésére is sor kerül.

Az éves munkaterv az európai uniós és nemzeti szerződések által kötelezővé tett és arányaiban is meghatározott ellenőrzések alapján (audit látogatás és tételes ellenőrzés (ld. fent 4., 5.)) készül el. A terveket a Leonardo da Vinci és a Socrates program elkészített munkaterve is tartalmazza.

A következő táblázatok az ellenőrzések adatait összesítik programok szerint. Az első táblázat a 2005-ben történt pénzügyi **monitoring és audit látogatásokat** (ld. fent 2., 3.) a projektek földrajzi elhelyezkedése alapján összesítve mutatja:

	Előírt	Kelet-Magyarország		Közép-Magyarország és Budapest		Nyugat-Magyarország	
		Terv	Tény	Terv	Tény	Terv	Tény
Socrates/ Erasmus	3 db	1	1	2	2	1	2
Socrates/ Comenius I	1% és 5 db	1	2	2	1	2	5
Socrates/ Grundtvig 2	2% és 2 db	1	2	1	0	0	0
Leonardo A	7 (munkaterv szerint)	2	2	3	4	2	1
Leonardo B	8 (munkaterv szerint)	0	0	7	9	1	1
Összesen:	25 db	5	7	15	16	6	9
Változás 2004-hez képest			+17%		+14%		+80%

A helyszíni látogatások földrajzi eloszlása

A kiválasztás szempontjai között elsődleges elem a reprezentativitás figyelembe tartása. Amint az a fenti táblázatból is látható, az eltolódás a meglátogatott projektek esetén Budapest és a Közép-Magyarország felé azért történik, mert a Leonardo B kísérleti és nyelvi projektek az adott földrajzi területre koncentrálnak. A futó Leonardo B projektek száma alacsony (pályázati év szerint évente 5-11), de a látogatások száma projektenként átlagosan 2, éves lebontásban átlagosan 1, így a 2005-ös évben az összes látogatás több mint 30%-át tették ki. **Mindazonáltal a Socrates programban 15 projekt, a Leonardo programban 17 projekt ellenőrzésére került sor.** A helyszíni ellenőrzések során 3 projekt nem tudta teljes mértékben alátámasztani a támogatás felhasználásának egy részét, így a meglátogatott intézmények 9,37%-nál a támogatás részbeni visszafizetését kértük.

A második táblázat a pályázati programok **záró és időközi beszámolóinak** (ld. fent 1., 2.³) ellenőrzését mutatja, illetve a beküldött számlák, bizonylatok, egyéb alátámasztó dokumentumok alapján végzett **tételes ellenőrzéseket** (ld. fent 3.).

Programok	Ellenőrzések száma 2004-ben ⁴	Ellenőrzések száma 2005-ben ⁵	Előírt	Tételes ellenőrzések száma 2004-ben	Terv	Tételes ellenőrzések száma 2005-ben
CEEPUS	54	51	-	-	-	-
Socrates	612	596	10% és 10 db alprogramonként	111	97	92
Leonardo	140	198	9	8	9	9
Világ-Nyelv	526	219	0	0	9	17
Egyéb	57	12	0	1	0	1
Összesen:⁴	1389	1076		120	115	119

A beszámolók ellenőrzése alapján elmondhatjuk, hogy az összes projekt 89%-nál nem találtunk olyan okot, amely a támogatás egy részének visszakérését eredményezte volna. Mindezekfelett a tételesen ellenőrzött projekteknél 12 esetben (a tételes ellenőrzések 10%-a, az összes ellenőrzött projekt 1,1%-a) tapasztaltuk, hogy nem teljes mértékben sikerült alátámasztani a záró beszámolóban szereplő adatokat, ami a támogatás részbeni visszafizetését vonta maga után.

A 2004. évhez képest **2005-ben az ellenőrzött projektek száma közel az ötödével csökkent.** Ez elsősorban a Világ - Nyelv projektek számának csökkenésével magyarázható. Ugyanakkor a tételes ellenőrzések száma nem változott, így elmondhatjuk, hogy a projektek 14%-a megy keresztül a tételes ellenőrzésen és helyszíni vizsgálaton. Ez az arány az előző évhez képest 2%-os növekedést mutat. A növekedéssel minőségcéljaink megvalósítására is sor kerül.

³ Az ellenőrzések típusairól bővebb információ a fejezet elején olvasható.

⁴ A fent felsorolt, 2004-ben ellenőrzött projektek között a 2001-2004-es pályázati fordulók nyertes projektjei vannak összesítve. A számok tartalmazzák az időközi és a záró beszámolók bírálatát is egyben.

⁵ A fent felsorolt, 2005-ben ellenőrzött projektek között a 2002-2005-ös pályázati fordulók nyertes projektjei vannak összesítve. A számok tartalmazzák az időközi, illetve a záró beszámolók bírálatát is egyben.

³ A fenti táblázat 2005. január 1 és december 31. között lezárt ellenőrzésekre vonatkozik. Mivel a projektek időtartama nem esik pontosan egybe az adott naptári évvel és a szerződésekhez kapcsolódó beszámolók programtípustól függően különböző időpontokban érkeznek meg, így az adott számokat nem lehet megfeleltetni az adott program konkrét évben leszerződött projektjeinek számával.

⁴ Az ellenőrzés oszlop összesen rovatában szereplő szám a 2%-os hibahatáron belül mozog.

III. Esélyegyenlőségi tevékenység

A 2005 márciusa óta működő esélyegyenlőségi tevékenység a Közalapítvány pályázati és képzési programjaihoz, valamint a tudásközpont szerepéhez is kapcsolódik. Az esélyegyenlőségi tevékenység meghatározásához az Esélyegyenlőségi Munkacsoport a 2005-2008-ig tartó időszakra esélyegyenlőségi stratégiát dolgozott ki, amelyet jelentős részben a TKA által kezelt programok keretein belül valósít meg, s amelynek végrehajtásához folyamatosan további forrásokat kutat fel. A stratégia kialakításától és megvalósításától azt várjuk, hogy a hátrányos helyzetű célcsoportok esélyeinek növelésében minden eddiginél hatékonyabb munkát tudunk végezni.

Pályázati programok

A TKA pályázati programjait illetően az esélyegyenlőség érvényesítése egyrészt a pályázati felkészítés, tanácsadás révén valósult meg, másrészt a Kuratórium által meghatározott, szociálisan hátrányos helyzetűek segítésére kialakított bírálati szempontrendszer révén. A hátrányos helyzet vizsgálata két pillére épült: intézményi és kedvezményezett szintre. A hátrányos helyzetűek támogatását szolgáló bírálati szempontrendszer alapján a következő arányok alakultak ki a 2005-ös pályázati évben⁶:

- A **Világ-Nyelv** programban a támogatott pályázók 60%-nál érvényesült a hátrányos helyzetűsége adható többletpont;
- A **Socrates/ Comenius 1** programban nyertes, oktatási intézmények 49%-a von be hátrányos helyzetű diákokat a projektvégrehajtásba;
- A **Socrates/ Grundtvig 2** támogatásban részesült felnőttoktatási, felnőttképzési intézmények 40%-a hátrányos helyzetű célcsoporttal foglalkozik;
- A **Leonardo/ Mobilitási projektek** által támogatott pályázók 30%-a hátrányos helyzetű célcsoportot képvisel.

A Kuratórium által kialakított szempontrendszert a már lezárt pályázati kör tapasztalatai alapján 2005 második felében a testület felülvizsgálta és a célcsoportot kibővítette a fogyatékos emberekkel.

Képzési tevékenység

2005-ben lezárult az „EU Pályázatkészítő tréning” c. képzés az etnikai, nemzeti kisebbség és fogyatékosággal élők támogató szervezetek munkatársai, képviselői számára. A képzés végeztével a résztvevők számára 4 havonta szervezünk szakmai találkozót.

Tudásközpont

2005-ben elkészítettük és folyamatosan frissítettük a TKA honlap vakbarát-akadálymentes verzióját. Ebben az évben újjá bocsátottuk az esélyegyenlőségi hírlevelünket is, melyet havi rendszerességgel küldtünk meg az érdeklődők számára. A vakok és gyengénlátók részére külön hírlevelet szerkesztünk. A TKA-n belül belső esélyegyenlőségi munkacsoportot alakítottunk ki, amelyben minden, a témában érintett egység munkatársa részt vesz, így lehetőség nyílik a programok közötti tapasztalatcserére és az esélyegyenlőségi stratégia egységes érvényesítésére.

A fentiekén kívül 2005-ben az alábbi tevékenységeket végeztük az esélyegyenlőség terén:

- Migránsok számára szóló oktatási lehetőségekről aloldal kialakítása a TKA honlapon;
- Tematikus előadás szervezése a TKA képzésen részt vett hátrányos helyzetű hallgatónak;
- Pályázati tanácsadás, ügyfél-tájékoztatás;
- Együttműködés, kapcsolat kialakítás szakmai szervezetekkel (pl. Esélyek Háza, Roma Program Támogatási Hálózat stb.).

⁶ A TKA kifejezetten a hátrányos helyzetű célcsoportnak szóló pályázattípusaival (pl. Socrates/ Erasmus fogyatékkal élő hallgatók/ oktatók kiegészítő támogatása; Szakiskolai Mobilitási Program, Útravaló esélyegyenlőségi alprogramok) az arányok kalkulálásánál **nem** számoltunk.

A TEVÉKENYSÉGEK PROGRAMONKÉNTI ÖSSZEFOGLALÁSA

I. A Socrates program

A Socrates az Európai Bizottság oktatást támogató programja. Pályázatai anyagi támogatást nyújtanak hallgatói és oktatói mobilitáshoz, tantervfejlesztéshez, iskolai együttműködésekhez, pedagógusok szakmai továbbképzéséhez, tanulmányutakon való részvételhez, illetve európai közös kezdeményezések megvalósításához a felnőttoktatás, a nyelvoktatás vagy a kommunikációs és információs technológiák oktatásban való felhasználása terén. A Socrates program 2000-ben indult második szakaszának célja, hogy mindenki számára hozzáférhető legyen a tudás: két kulcsfontosságú alapgondolata az élethosszig tartó tanulás támogatása, illetve a tudás alapú társadalom megteremtése Európában. A 2000. január 1-2006. december 31-ig tartó programszakasz költségvetése 2300 millió euró.

A Socrates céljai

- az oktatás európai dimenziójának fejlesztése
- az európai nyelvek ismeretének javítása
- a nemzetközi oktatási együttműködések és mobilitás elősegítése
- az oktatási újítások támogatása
- az egyenlő esélyek biztosítása az oktatás minden területén

A Socrates alprogramjai

- **Comenius:** közoktatás
- **Erasmus:** felsőoktatás
- **Grundtvig:** felnőttoktatás és egyéb oktatási formák
- **Lingua:** az európai nyelvek oktatása
- **Minerva:** új információs és kommunikációs technológiák az oktatásban
- **Megfigyelés és újítások** az európai oktatási rendszerekben és politikákban; Arion tanulmányutak oktatási szakértőknek
- **Kiegészítő tevékenységek**

A 31 részt vevő ország

- A **25 EU-tagállam:** Ausztria, Belgium, Ciprus, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Svédország, Szlovákia és Szlovénia
- **3 EFTA ország:** Izland, Liechtenstein, Norvégia
- valamint **Románia, Bulgária és Törökország.**

A 2005-ös pályázati felhívás

Az Európai Bizottság minden évben meghatározza a következő éves pályázati felhívás általános politikai prioritásait a Közösségi programokra vonatkozóan – ezek képezik az általános és speciális pályázati felhívások alapját.

A 2005-ben beadott Socrates pályázatokra vonatkozó általános prioritások a következők voltak

- Felkészülés az Európai Unió bővítésére
- Fenntartható fejlődés
- Stabilitás és biztonság
- Jövőbeni kihívások az oktatási és képzési rendszerek számára
- A nyelvtanulást és a nyelvi sokszínűség erősítését szolgáló akcióterv megvalósítása
- Az „Elektronikus tanulás-kezdeményezés” (e-Learning) akciótervében megfogalmazott célok előmozdítása

A fentiek az összes SOCRATES pályázatra vonatkoztak. Ezeken kívül az Európai Bizottság az egyes Socrates akciókra számos külön prioritást is megfogalmazott; ezek szerepelek a 2005-ös pályázati felhívásban.

I.1. A Socrates program pályázati keretének felhasználása 2005-ben⁷

Pályázattípus	Socrates forrás (2005-ös költségvetés)				
	Beadott pályázatok száma	Támogatottak száma	Támogatási keret (euró)	Megítélt támogatás (euró)	Felhasznált költségvetés (%)
Közoktatás (Comenius) (2005/2006) Σ	970	546	2.390.703	2.374.902	99,33 %
Comenius 1 Iskolai projektek	275	206		1.124.527	
Comenius 1 Nyelvi projektek	52	32		402.338	
Comenius 1 Iskolafejlesztési projektek	55	40		335.387	
Előkészítő Látogatások	54	36		32.757	
Comenius 2.2.c Tanár-továbbképzések	317	174		306.684	
Comenius 2.2.b Nyelvtanárásszisztensek	170 (+53 iskola)	41 (+11 iskola)		173.209	
Felsőoktatás (Erasmus)⁸ (2005/2006) Σ	299	223	4.414.920	4.346.694	98,45 %
Mobilitás szervezése, ECTS bevezetése		42			
Hallgatói ösztöndíjak	42	(2678 fő)	4.263.733	4.238.829	
Rövidtávú oktatói mobilitás		(586 fő)			
Fogyatékossgal élő hallgatók és oktatók kiegészítő támogatása	25	15	25.000	10.230	
EILC ⁹ Kurzusok szervezése Magyarországon	6	6	26.187	26.185	
EILC hallgatói ösztöndíjak	208	147	60.000	48.650	
Középtávú oktatói mobilitás	18	9	40.000	22.800	
Grundtvig (2005/2006) Σ	123	70	395.220	354.424	89,67%
Grundtvig 2 Tanulási kapcsolatok	78	41		327.220	
Grundtvig 2 Előkészítő látogatások	20	19		15503	
Grundtvig 3 Felnőttoktatók mobilitása	25	10		11701	
Arion tanulmányutak (2005/2006) Σ	98	52	67.715	66.648	98,42 %
Centralizált projekteket előkészítő látogatások¹⁰ (2004-2006) Σ	65	55	66.888	43.587	65,16 %
Decentralizált pályázatok összesen	1.555	946	7.335.446	7.186.255	97,96 %

I.2. Fejlesztési célok 2007-től

- A Comenius 1 akcióban szeretnénk elérni, hogy több projektben szerepeljen magyar intézmény koordinátorként.
- Célunk, hogy vonzóbbá tegyük a külföldről érkező asszisztensek számára az itthoni tanítási gyakorlat lehetőségét, mert továbbra is jellemző, hogy kevesebb asszisztens töltene tanítási gyakorlatát magyar iskolában, mint ahány magyar intézmény fogadna külföldi asszisztent.
- Szeretnénk Heves, Nógrád, Bács-Kiskun, Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén és Jász-Nagykun-Szolnok megyében ismertebbé tenni az európai tanár-továbbképzési lehetőségeket.
- Célunk, hogy a tanár-továbbképzés esetében heterogénebb legyen a küldő intézmények típusbeli megosztottsága: mindinkább növekedjen az általános iskolai és az óvodapedagógusok száma.

⁷ A táblázat és az éves jelentés mindenhol a 2005-ös decentralizált pályázati keretből 2006. január 31-ig megítélt összegeket tartalmazza. Az ezekből *ténylegesen felhasznált* összegekről 2007 elején állnak majd rendelkezésre végleges adatok, mivel ekkorra zárulnak le a támogatási szerződések a pályázókkal.

⁸ Az adatokat ideiglenesek; végleges adatok 2006 októberében lesznek elérhetők. A 2005/2006-ös tanévben összesen 42 magyar felsőoktatási intézmény vesz részt az Erasmus programban.

⁹ Erasmus Nyelvi Előkészítő kurzusok, az EU kevésbé használt nyelveiből, Erasmus hallgatók számára

¹⁰ A Centralizált projekteket előkészítő látogatások 2004-es szerződése a 2004-ben és a 2005-ben beadott pályázatok támogatására használható fel, így a keretnek csak a felét terveztük egy-egy évre. A támogatási összeg 2004. szeptember 1. és 2006. december 31. között használható fel.

- Törekszünk, hogy a tanár-továbbképzések célnyelve is heterogenitást mutasson: az egyre erősödő angol és német nyelv mellett a kevésbé széles körben beszélt, így prioritást élvező nyelvek közül is mind több esetben jelenjen meg, még akkor is, ha a jelenlegi célnyelv-eloszlás megfelel a magyar közoktatásban oktatott nyelvek arányának.
- Szeretnénk ismertebbé tenni az Arion programot Zala megyében, ahonnan 2005-ben nem érkezett pályázat, és növelni a sikeresen jelentkezők számát Fejér, Győr-Moson-Sopron és Nógrád megyében.
- Célunk, hogy az elkövetkezendőkben Magyarország is részt vegyen Kiegészítő Tevékenységek pályázaton.
- A Centralizált pályázatokat előkészítő látogatások esetében szeretnénk, ha minden megyéből érkeznenek jelentkezők, főleg Tolna, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, Bács-Kiskun, Komárom-Esztergom valamint Somogy megyében szeretnénk népszerűsíteni ezt a lehetőséget, ezzel elősegítve azt is, hogy ezek a megyék a centralizált pályázatokon is részt vegyenek.
- Célul tűzzük ki a Pestalozzi-program¹¹ népszerűsítését Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Nógrád és Heves megyében, ahonnan 2005-ben nem érkezett pályázat.
- Biztosítani kell a forrásokat az Oktatási Minisztérium költségvetésében ahhoz, hogy a Pestalozzi-program keretében évente legalább egy szeminárium indulhasson Magyarországon is. Az utóbbi 3 évben erre nem volt lehetőség, pedig az ET elvárása az, hogy minden olyan ország szervezzen szemináriumot, amelyik pedagógusokat küld az európai továbbképzésekre. Egy szeminárium megszervezésének a költsége legfeljebb 1,5 millió forint. A lehetséges témák az Európa Tanács prioritást élvező projektjeihez kötődnek (pl. 2005-ben : nyelvoktatás, roma gyerekek oktatása, nemek közötti esélyegyenlőség, történelemoktatás, holokauszt, interkulturális oktatás, aktív állampolgárság).
- A 2004. április 1-2007. április 30-ig terjedő időszakban a TKA fejleszti és működteti a magyar Kutatói Mobilitási Központot az Európai Bizottság Kutatási Főigazgatósága által nyújtott anyagi támogatásból. A következő időszak feladata tisztázni, miként oldható meg a központ működtetése az ezt követő három évben.

I.3. Legfontosabb eredmények

- A Comenius 1 akcióban öröndetes a külföldi partnerek széleskörű részvétele: 278 intézmény 30 országból, mintegy 1392 partneriskolával működik együtt.
- A Comenius nyelvtanár-asszisztensi akcióban örömdünkre szolgált, hogy két asszisztens is új tagországba, Lengyelországba mehetett.
- Fontos eredmény, hogy a magyar mint idegen nyelvi képzés 2005-ben is sikert aratott a Comenius nyelvtanár-asszisztensek körében, és a visszajelzések alapján segített az ösztöndíjasoknak abban, hogy könnyebben oldják meg a magyar nyelv és / vagy kultúra oktatását a fogadóiskolában.
- Öröndetes, hogy a 2005-ös évben minden megyéből utaztak pedagógusok Comenius tanár-továbbképzésre.
- A 2004/2005-ös év európai szinten kiemelkedően sikeres időszak volt az Erasmus hallgatói mobilitás tekintetében. A bejártatott és stabil pályázati rendszernek köszönhető, hogy Európában és Magyarországon is minden korábbi teljesítménymutatót túlszárnyaltak a felsőoktatási intézmények. Európai szinten összesen 144 037 hallgatói kiutazás valósult meg, Magyarország részesedése ebből 1,6 % (2 316 kiutazó) volt. Megjegyzendő, hogy a 2004/5-ös tanévben a Magyarországon beiratkozott hallgatóknak a 0,56 %-a vette igénybe az Erasmus ösztöndíjat, ez elmarad az európai átlagtól (kb. 3 %). A közösségi oktatási és képzési programok új szakaszában, a 2007-ben induló az Egész életen át tartó tanulás programjában az Európai Bizottság tervei szerint 2013-ra el kell érni európai szinten a hárommillió Erasmus hallgatói létszámot. Mivel a jelenlegi EU költségvetés erre nem biztosít elegendő forrást, az egyes részt vevő országoknak maguknak kell biztosítaniuk a kiutazó hallgatók számára a

¹¹ Korábban: az Európa Tanács Tanár-továbbképzési Programja

megfelelő anyagi támogatást. Az előrejelzések lehetővé teszik, hogy a Strukturális Alapok következő szakaszában az SA keretből kiegészítő forrást lehessen biztosítani a hallgatóknak.

- A posztgraduális és doktori tanulmányokat folytató Erasmus hallgatók számaránya is emelkedett az előző évekhez képest. 2004/2005-ben minden tizedik Erasmus hallgató posztgraduális vagy doktori képzésben vett részt. Ugyanakkor a hallgatók gyakrabban fordulnak – a talán versenyképesebb ösztöndíjat biztosító – nemzetközi programok felé (pl. EU 6 Marie Curie ösztöndíjak, külföldi nemzeti programok posztgraduális és doktori hallgatók részére), amit nyilvánvalóan a források bővülése is magyaráz. A mobilitási létszám további növelése érdekében az EU 7. Keretprogram előkészítése és megvalósítása során kiemelt figyelmet kell fordítani a doktori képzésben részt vevők figyelmének felhívására az EU7 Marie Curie ösztöndíjaira.
- Örömteli változás az Erasmus hallgatói mobilitás keretében Magyarországra érkezők számának 35%-os növekedése. További eredmény, hogy a bejövő hallgatók általában hosszabb időt töltenek Magyarországon, mint a kiutazó magyar hallgatók külföldön. A felsőoktatás szerkezeti átalakításának és a tervezett infratrstrukturális fejlesztések eredményeként remélhetőleg tovább fog javulni a hozzánk érkező külföldi Erasmus hallgatóknak nyújtott szolgáltatások színvonala (pl. kollégiumi elhelyezésük). Ez a későbbiekben a fizetős külföldi hallgatók idevonzásával, létszámuk emelkedésével járhat.
- Grundtvig 2 Tanulási kapcsolatok pályázattípusban beadott 78 magyar pályázat az előző évi 44-hez képest jelentős növekedésnek mondható. Ez azt jelzi, hogy a nem a hivatalos oktatási rendszer kereteiben működő intézmények is szívesebben kapcsolódnak be európai együttműködésekbe. (A pályázattípus célja az ilyen rutinnal nem rendelkező intézmények bevonása a pályázásba.)
- Az Európai Unió 6. Kutatási, Technológiafejlesztési és Demonstrációs Keretprogramjához kapcsolódóan a TKA 2005-ben ismét megjelentette a több mint 220 magyar kutatóintézetet és doktori iskolát népszerűsítő angol nyelvű kiadványát, a Hungarian Research Directory-t.
- A Tempus Közalapítvány EU6 Hírlevele feliratkozottak száma 2004 márciusától - 2005 decemberéig 1076-ról 2200 főre emelkedett.

I.4. Comenius

A COMENIUS akció az oktatás óvodától az érettségiig terjedő szakaszára összpontosít. Hozzá kíván járulni a közoktatás minőségének fejlődéséhez, erősíti annak európai dimenzióját, illetve segíti a nyelvtanulást. A SOCRATES program második szakaszában a COMENIUS akció három részből áll:

- COMENIUS 1 – Iskolai Együttműködések
- COMENIUS 2 – Tanárok alap- és továbbképzése
- COMENIUS 3 – Hálózatok létrehozása

I.4.1. Comenius 1 Nemzetközi együttműködések a közoktatásban

A COMENIUS 1 Iskolai együttműködések célja a két- vagy többoldalú nemzetközi iskolai társulások kialakítása révén a közoktatási intézmények közötti nemzetközi együttműködés előmozdítására. A kiválasztott témának kapcsolódnia kell az egyes iskolák pedagógiai programjához. Olyan célok megvalósításához nyújt a program forrást, amelyek a projekt időtartamán túlmutató érvénnyel bírnak mint például:

- a tanári kar nyelvi és kommunikációs képességeinek és a tanulók nyelvtanulás iránti motivációjának erősítése,
- a projektalapú oktatás és a csapatmunka meghonosítása,
- a speciális tanulási igényű tanulók integrációjának elősegítése,
- az új információs és kommunikációs technológiák alkalmazása a tanításban,
- a képességek központú megközelítés és a tantárgyközi ismeretek oktatásának előtérbe állítása,
- az iskola közelítése a munka világához.

Az iskolai együttműködésekben belül háromféle projekt típus megvalósításához nyerhető pénzügyi támogatás:

- Iskolai projektek (SP)
- Nyelvi projektek (LP)
- Iskolafejlesztési projektek (SDP)

Legalább az egyik partneriskolának az EU valamelyik tagállamából kell származnia. A részt vevő iskolák egy általuk kiválasztott téma kidolgozása érdekében fognak össze, és 1-3 éves időtartamra projekteket hoznak létre.

Iskolai projektek

Az Iskolai projektek a fent leírt célok szolgálatában, a diákok életkori sajátosságainak megfelelő témát dolgoznak fel legfeljebb három tanév során. A legtöbb Comenius I projektet magába foglaló projekt típus (a támogatott pályázatok majdnem háromnegyede Iskolai projekt) kifejezetten a tanulók együttes tevékenységét támogatja. Lehetőséget biztosít számukra, hogy összebarátkozzanak, kapcsolatot tartsanak más országokban élő diáktársaikkal, önállóan szerezzenek meg és dolgozzanak fel új ismereteket. Mindezt a tananyagtól nem teljesen elszakadva, de azt új, a diákok (sőt, a kevésbé jó teljesítményű tanulók!) számára is érdekes módszerekkel, akár az egyéni tanulási igényeknek megfelelő ütemezésben sajátítják el. A projektek futamidejének a végére a tanulók közösen hoznak létre valamilyen projektterméket, amellyel mások számára is láthatóvá teszik a többéves közös munkát. A projekttermék az esetek többségében, pl. egy kiállítás gyermekrajzokból, szakácskönyv több nyelven (ilyen sok van), szöszedet egy adott témáról a partnerországok nyelvein, az iskola új honlapja, amelyet a diákok szerkesztenek, iskolaújság vagy a közös külföldi úton szerzett élményeket bemutató CD-ROM.

Nyelvi projektek

A Comenius Nyelvi projektek célja, hogy a közoktatási intézményekben tanuló fiatalokat az idegen nyelvek tanulására ösztönözzék és támogassák az elsajátított nyelv aktív használatát. Ezt olyan projektek támogatásával kívánja elérni, melyekben

- két ország partnerintézményeiből fiatalok egy-egy csoportja vesz részt;
- a fiatalok közösen dolgoznak egy témát, amely kapcsolódik képzési programjukhoz;
- a tanulócsoporthoz látogatást tesznek egymás intézményeiben, így az idegen nyelvet új környezetben, képzésükkel és szakmájukkal közvetlen összefüggésben, érdeklődésüknek megfelelően használják;
- a közös munka eredményeként konkrét projekttermék jön létre (kiadvány, CD-ROM, honlap, stb., lásd fent).

A Comenius Nyelvi projektben a nyelvi fejlődés a munkának csak közvetett – de elengedhetetlen – hozadéka, mely az együttműködés kommunikációs kényszere által történik meg. Egy ilyen projekt sokkal többet nyújt a résztvevőknek, mint egy hagyományos iskolai csereprogram, hiszen céljai az iskola képzési programjának részeként valósulnak meg, új elemekkel gazdagítják azt. A tevékenységek lehetőséget biztosítanak a tartalomalapú nyelvtanulás gyakorlati kipróbálására, amely általában a tanulók és a pedagógusok számára is motiválónak bizonyul.

A fentiek érdekében a támogatást csak a valóban egy évesre tervezett közös munkára épülő projekteknek ítéltjük meg, a „puszta” iskolai csereutak nem támogathatók, hiszen hiányzik mögülrük az egy éves folyamatos együttműködés.

Iskolafejlesztési projektek

A Comenius Iskolafejlesztési projektek keretében más iskolai projektektől eltérően nem a tanulók meghatározott tantervi témában való együttműködése a cél, hanem az iskolairányítás, oktatásszervezés, továbbá a pedagógiai megközelítésmódok összevetése és a tapasztalatcsere.

Az ebben a pályázati formában együttműködő intézményeknek lehetősége nyílik, hogy közös munkával dolgozzanak ki módszereket

- az iskola szervezeti, működési problémáinak kezelésére
- a tanteremben jelentkező társadalmi konfliktusok (pl. a tanulók eltérő szociális-gazdasági helyzetéből, etnikai hovatartozásából adódó nehézségek) leküzdésére,
- így végső soron az oktatási folyamat hatékonyabbá tételére.

A pályázati feltételek megegyeznek a Comenius Iskolai projektekével; különbség, hogy különösen ajánlott bevonni a Comenius Iskolafejlesztési Projektekbe **az oktatási intézményeken kívül más szervezeteket is**, így egyesületeket, hatóságokat, szülői és diákszervezeteket, vállalkozásokat. Ezek a "társult partnerek" pénzügyi támogatásra közvetlenül nem jogosultak, de az iskolák a támogatásuk egy részét felhasználhatják a velük való együttműködésre.

Összefoglaló

2005. március 1-jén a három Comenius I projekt típusra összesen 382 pályázat érkezett, amelyek közül a nemzeti bírálókat, és a nemzeti irodák közötti egyeztetés után 278 kapott támogatást, összesen 1 862 251 eurót¹².

A benyújtott pályázatok száma nem emelkedett jelentős mértékben 2004-hez képest, de a nyertesek aránya igen. Míg 2004-ben 351 beérkezett pályázatból 210 (60%) projekt, addig 2005-ben a beadott 382-ből 278 (73%) pályázat nyert támogatást. A támogatott Iskolai projektek közül kilencnek, a Nyelvi projektek közül négynek, illetve két Iskolafejlesztési projekteknek magyar intézmény a koordinátora.

	Iskolai projektek	Nyelvi projektek	Iskolafejlesztési projektek	Összesen
Beérkezett projektek	275	52	55	382
Támogatott projektek	206	32	40	278

A legtöbb pályázat 2005-ben középiskoláktól és általános iskolákból érkezett. A támogatott pályázatok közel felét teszik ki az alapfokú és felét a középfokú oktatási intézmények által beküldöttek. Nyelvi projektek esetén, elsősorban középiskolák, szakképző intézmények nyertek támogatást, mindössze hét általános iskola vett részt nyertes pályázattal.

Elfogadott projektek munkanyelve

Az elfogadott projektek többségének 2005-ben is az *angol* a munkanyelve, a második leginkább használt nyelv pedig a német. Mindhárom projekt típus vizsgálva, mindössze tizenkettő pályázatban dolgoznak *francia* nyelven és csak öt intézmény választotta az *olasz* nyelvet.

2005/6	Iskolai projektek	Nyelvi projektek	Iskolafejlesztési projektek
Angol	128	14	29
Német	65	15	10
Francia	10	1	1
Olasz	3	2	
Összesen	206	32	40

A beérkezett és elfogadott pályázatok területi eloszlása

Iskolai projektek

2005-ben, az előző évekhez hasonlóan a legtöbb projekt Budapestről (65), Pest megyéből (36), és a korábbi évektől eltérően Bács-Kiskun megyéből (20) érkezett. A beérkezett és támogatást nyert pályázatok arányát tekintve a legsikeresebbnek *Békés megye*, *Somogy megye*, *Tolna megye*, *Komárom-Esztergom megye* és *Zala megye* tartható, hiszen ezekben az összes beadott pályázat támogatást nyert.

¹² 250 Ft / euró árfolyamon számolva ez mintegy 382 millió forint.

Nyelvi projektek

A legtöbb projekt itt is Budapestről (16) érkezett. A sorban a következő megyék 3-3 beadott pályázattal Heves, Borsod-Abaúj-Zemplén, Komárom-Esztergom, Veszprém, Győr-Moson-Sopron, Vas és Tolna megye. A támogatottság arányát tekintve az előző évhez hasonlóan Veszprém megye vezeti a listát, ahol minden beadott pályázat nyert. További öt megyében 100%-os az aránya a beadott és nyertes pályázatoknak, ezek a következők: Pest megye (2), Zala megye(2), Nógrád megye (1), Jász-Nagykun-Szolnok (1) és Bács-Kiskun megye (1).

Iskolafejlesztési projektek

Ennél a projekttypusnál is a budapesti iskolák voltak a legaktívabbak, őket Csongrád és Vas megye követi. Heves megye, Győr-Moson-Sopron, Bács-Kiskun, Tolna, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Somogy és Baranya megye büszkélkedhet azzal, hogy minden beadott pályázata elnyerte a támogatást.

Külföldi partnerek részvétele az elfogadott projektekben

2005-ben a magyar intézmények partnereinek jelentős hányadát – hasonlóan a 2004-es évhez – a német iskolák adják. A listán sorban először a lengyel, majd az olasz és a brit iskolák következnek. Románia áll az ötödik helyen kevéssel a britek után, megelőzve Franciaországot is. Egyre nő a csatlakozott országok részvétele a projektekben, így Szlovákia és Törökország, Csehország, Lettország és Szlovénia is szép számmal képviselteti magát.

Témaválasztás

Megfigyelhető, hogy az általános ismereteket oktató intézmények általában „elrugaszkodnak” az iskola hétköznapi életétől, ezzel is új elemeket építve az oktatás folyamatába. Eközben a szakképzést folytató intézmények olyan területet próbálnak feldolgozni, amelyek szorosan kapcsolódnak az intézményben folyó oktató-nevelő munkához.

2005-ben is népszerű munkaterületek voltak

- a kulturális örökség, hagyományok feldolgozása; a részt vevő országok ünnepeinek, szokásainak,
- a környezeti nevelés, és a környezetvédelem
- az Információs és Kommunikációs Technológiák
- az európai állampolgárság
- a történelem, hagyományok és
- az idegen nyelvek

kérdéskörei a projektekben.

A projekttemák kidolgozását segítik elő a mobilitási lehetőségek, amelyek Iskolai és Iskolafejlesztési projektek esetén hat pedagógus és négy diák számára biztosítanak tapasztalatszerzési lehetőséget a partnerintézményeknél. 2005/2006-ban a pénzügyi keretből átlagosan három pedagógus és négy tanuló, míg a Nyelvi projektek esetén maximum húszfős diákcsoport utazását támogattuk (hiszen az utóbbi esetben mindössze a cserelátogatás áll a diákok rendelkezésére, hogy elkészítsék az egyéves közös munkát bemutató terméket). Ez azt jelenti, hogy mintegy ezer pedagógus és mintegy kétezer tanuló kapott lehetőséget külföldi utazásra ebben a tanévben a Comenius 1 projektek keretében.

Iskolatípusok

Intézménytípusok	Beérkezett	Támogatott	Beérkezett	Támogatott	Beérkezett	Támogatott
	Iskolai projektek		Nyelvi projektek		Iskolafejlesztési projektek	
Óvoda	11	7			0	0
Általános iskola	90	75	7	5	19	15
Középiskola, szakképző intézmény, kollégium	134	95	38	24	26	17
Művészeti iskola	11	5	1	0	3	2
Speciális oktatási intézmény	4	4	1	1	3	3
Vegyes	25	20	5	2	4	3
Összesen	275	206	52	32	55	40

I.4.2. Comenius 1 Előkészítő Látogatások

A partneriskolák közötti személyes kapcsolatfelvételt és így az iskolai együttműködések hatékonyabb előkészítését segítik az *előkészítő látogatások*, melyekre külön lehet pályázni. Az erre szolgáló támogatási keret része a Comenius 1 akció költségvetésének.

2005-ben 54 előkészítő látogatás pályázat érkezett, amelyből 36 nyert támogatást. A támogatottság aránya 67% (2004: 80%). A pályázatok összes támogatása 32 757 euró volt.¹³

Az idei évben nem volt a pályázók között óvoda, a pályázatok többsége általános iskolából (50%) érkezett, de a középiskolák is jelentős számban (45%) képviselték magukat, két pályázat pedig vegyes típusú intézményből érkezett.

Az előkészítő látogatásoknál Németország és Franciaország szerepelt a leggyakrabban a választott célországok között, az újonnan csatlakozott országokba mindössze 3 út vezetett. Örömteli változást jelent, hogy egy pályázó Észtországot választotta célországnak. A tavalyi évvel ellentétben viszont senki sem utazott Litvániába, Lettországba, Törökországba.

A támogatott pályázatokat tekintve Budapest (11) vezeti a listát, azt követi Jász-Nagykun-Szolnok megye öt beadott nyertes pályázattal, majd 3-3 pályázattal Pest, Hajdú-Bihar és Borsod-Abaúj-Zemplén következik. Ez megfelel a projektpályázatok eloszlásának. A tavalyival azonos adat, hogy sem Tolna, sem Zala megyéből nem érkezett pályázat.

Az elfogadott Előkészítő Látogatások közül nyolc partnerkereső szeminárium való részvételre irányult. Öt látogatás során Nyelvi projekt előkészítése volt a cél, kettő esetben Iskolafejlesztési és 21-en Iskolai projekt kidolgozását tűzték ki célul.

Az Előkészítő Látogatáson részt vett pedagógusok már a kezdetektől fogva sokkal hatékonyabbnak értékelik partnerkapcsolatukat, mint azok, akik a pályázat sikeressége után találkoznak először, illetve a partnerkereső szemináriumon való kapcsolatteremtést eredményesebbnek látják az internetes partnerkeresésnél.

I.4.3. Comenius 2.1 A tanárok alap- és továbbképzésének fejlesztése

A Comenius 2.1 akció célja olyan nemzetközi együttműködésben megvalósuló projektek támogatása, amelyek hozzájárulnak a tanárok alap- és továbbképzésének fejlesztéséhez. A projekteknek az alábbi tevékenységek legalább egyikét kell megvalósítaniuk:

- Tanártovábbképző kurzusok létrehozása és lebonyolítása
- Tantervfejlesztés a tanárok alapképzésében

¹³ 250 Ft / euró árfolyamon számolva ez mintegy 8,2 millió forint.

- Tanárjelöltek egyéni ösztöndíjas részképzésének megszervezése
- Tanítási módszerek, pedagógiai stratégiák kidolgozása különös tekintettel a sajátos nevelési igényű csoportokra valamint etnikai kisebbségek, fogyatékossgal élők vagy szociálisan hátrányos helyzetű tanulókra.

A Comenius 2.1 pályázatokról az Európai Bizottság hoz döntést, a nemzeti irodáknak azonban véleményezési jogkörük van. A Bizottság a végső döntés meghozatalánál figyelembe veszi a kialakított véleményeket. A nemzeti irodák fő feladata a centralizált akciókkal kapcsolatban a pályázati lehetőségek megismertetése a pályázásra jogosult intézményekkel és a pályázati tanácsadás.

Összefoglaló

2005-ben európai szinten **46 pályázat nyert támogatást**, ami a tavaly elfogadott negyvenháromhoz képest nem komoly változás, de még mindig jócskán elmarad a 2001-ben támogatást nyert kilencvennyolc pályázattól.

A támogatott pályázatok közül négyben vesz részt magyar intézmény, de egyik sem koordinátorként. A négy pályázat összköltségvetése 1 065 240 euró.¹⁴ A magyar intézmények közül három felsőoktatási intézmény és egy szakközép- és szakiskola. A támogatott magyar pályázatok az ország különböző pontjairól, Debrecenből, Szombathelyről, Tatabányáról és Pécsről érkeztek.

I.4.5. Comenius 2.2.A Tanárjelöltek egyéni ösztöndíjas részképzése

A Comenius 2.2.A akció tanárszakos hallgatói mobilitási támogatást nyújt azoknak a pályázóknak, akik rendelkeznek nyertes Comenius 2.1. projekttel és részképzéseken kívánnak részt venni. 2005-ben már két olyan magyar részvételű pályázat volt, amelyben leendő tanárok részképzését támogattuk. Az egyik intézmény a *Kecskeméti Főiskola*, a másik pedig a *Budapesti Műszaki Főiskola*.

I.4.6. Comenius 2.2.B Nyelvtanár-asszisztensi ösztöndíjak

Egyéni pályázatok

A Comenius nyelvtanár-asszisztensi akció keretében leendő nyelvtanárok az Európai Unió egyik tagállamának valamely közoktatási intézményében 3-8 hónap időtartamú tanítási gyakorlatot végezhetnek. A nyelvi asszisztenseknek nem csak az a feladatuk, hogy idegen nyelvet (anyanyelvüket vagy egy EU nyelvet) tanítsanak, hanem az is, hogy általános országismereti tudnivalókat adjanak át hazájukról. Tevékenységük során betekintést nyernek a fogadó ország idegennyelv-oktatási módszereibe, fejlesztik nyelvi készségüket, valamint bővítik ismereteiket a fogadó országról és annak oktatási rendszeréről.

Összefoglaló

2005. március 1-jei pályázati határidőre 175 pályázat érkezett, melyek közül öt volt formai hibás. Tartalmi szempontból 83 volt támogatható minőségű, de a támogatási keretet figyelembe véve 41 fő kapott ténylegesen is támogatást, a fennmaradó 42 pályázó tartaléklistára került, hatan pedig visszaléptek. A kiutazók átlagosan öt hónapot töltöttek külföldön, és útiköltségükhöz is kaptak támogatást, így az egy főre jutó átlagtámogatás mintegy 4 225 euró. A 41 ösztöndíjas összesen 173 209 euró támogatást kapott.

A tanult idegen nyelvek

Ismét az angolszakos pályázók voltak a legtöbben, szám szerint 85-en. Őket a német (51), majd a francia (15) és olasz szakosok (11) követték. A többi pályázó spanyol és finn nyelvszakos, valamint magyar, mint idegen nyelv szakos volt.

¹⁴ 250 Ft/euró árfolyamon átszámolva ez mintegy 266 millió forint.

Munkanyelvek

A tanár-asszisztensi pályázatok esetében a legnépszerűbb pályázati nyelv most is az angol, az elmúlt évekhez hasonlóan. Az angol nyelvű pályázatokat már a korábbi pályázati fordulók esetében is tapasztalt sorrendben a német és a francia nyelvű pályázatok követték. Érkezett pályázat spanyolul, olaszul és egy finn nyelven is.

A célországok

2005-ben a legkedveltebb célország Olaszország volt, nyolcan utaztak ide a támogatott pályázók közül. Öt-öt támogatott utazóval követi Spanyolország, Belgium és Németország. Örömkre szolgált, hogy két asszisztens is új tagországba, Lengyelországba mehetett.

Főiskolák / egyetemek részvétele

2003-ban és 2004-ben is tapasztalhattuk, hogy az egyetemi szintű tanárképzésben részt vevő hallgatók többen és sikeresebben pályáznak a Comenius nyelvtanár-asszisztensi akcióra, mint a főiskolai képzésben résztvevők. A statisztikai adatok közel azonosak a tavalyival. 2005-ben a támogatást nyert nyelvi-asszisztenseknek csak a 17%-a (hét fő) tanul főiskolán. Az egyetemek közül az Eötvös Loránd Tudományegyetem vezeti a rangsort, innen 13 asszisztens nyert támogatást, utána következik a Szegei Tudományegyetem hét nyertes pályázóval.

Összehasonlítás a 2004-es évvel

A pályázatot benyújtók és a nyertesek aránya közel megegyező 2004-ben és 2005-ben. Mindkét évben 23%-os arányban születtek nyertes pályázatok.

Magyar mint idegen nyelvi képzés

Először 2003-ban vehettek részt az asszisztensek a kiutazás előtt magyar nyelvi képzésen. Mivel az idegennyelv-szakosok általában nem rendelkeznek magyar mint idegen nyelv oktatására feljogosító végzettséggel, de a fogadó intézményben egyik kötelezettségük a magyar nyelv és kultúra oktatása, a Tempus Közalapítvány a sikeres pályázóknak kiutazásuk előtt egynapos képzést szervezett.

A képzés célja az, hogy a Comenius asszisztensek megismerkedjenek a magyar mint idegen nyelv oktatásának alapjaival. A képzési tárgyak között szerepelt többek között az országismeret oktatása, a magyar nyelvtanítás szempontjából a magyar nyelvtan összetettebb pontjainak megismertetése, a magyar nyelv tanításának módszertana és a pragmatika. A résztvevők megismerkedhettek a tanári gyakorlatuk alatt felhasználható magyar nyelvkönyvekkel, illetve olyan nyelvi játékokkal, amelyek speciálisan egy-egy magyar nyelvi elem elsajátításához segítenek hozzá. A képzés nagyon népszerű volt, a már külföldön levő három diákon kívül az összes ösztöndíjas részt vett rajta, és kiemelkedően hasznosnak ítélte. Néhány korábbi ösztöndíjas élménybeszámolója és tapasztalatcseréje is gazdagította a felkészítést.

Intézményi pályázatok

Magyar óvodák, általános és középiskolák is pályázhatnak asszisztensek fogadására. Az asszisztensi tevékenység a pályázat beadását követő tanév valamely időszakára esik. A fogadó iskolák nem részesülnek anyagi támogatásban, mivel a Magyarországon tevékenykedő külföldi nyelvtanár-asszisztens ösztöndíjat kap a saját országa Socrates nemzeti irodájától.

A pályázók száma

A 2005-ös határidőre 53 intézmény pályázott Comenius nyelvtanár-asszisztens fogadására. Mivel azonban kevés asszisztens jelentkezett hozzánk, végül csak tizenegy intézmény fogadhatott nyelvtanár-asszisztent. A magyar közoktatási intézmények elsősorban az angol nyelvet tanító asszisztenseket fogadtak volna szívesen (34), ezt a német (14) követi, majd két francia és az olasz. Érdekes, hogy idén egy-egy esetben volt olyan fogadóintézmény, aki az ír illetve a görög nyelvet jelölte meg elsőként. A nyertesek közül végül hat angol nyelvet tanító asszisztent, három intézmény német, egy francia és egy olasz nyelvtanár-asszisztent fogadott.

Továbbra is jellemző, hogy kevesebb asszisztens töltene tanítási gyakorlatát magyar iskolában, mint ahány magyar iskola fogadna külföldi asszisztent. Ennek megfelelően, a pályázó iskolák többsége számára 2005-ben sem találtunk külföldi nyelvtanár-asszisztent. Talán ennek köszönhető az a tendencia is, hogy az idén a tavalyi pályázati számnak kevesebb, mint a fele, 54 intézmény jelentkezett – 2004-ben 120 jelentkező volt.

A pályázatok földrajzi megoszlása

A pályázatok közül 21-et a közép-magyarországi régióból, elsősorban Budapestről nyújtottak be. A dél-alföldi régióból tíz pályázat érkezett a keleti országrészből összesen 21, míg a nyugati országrészből és a dél-alföldi régióból tizenegy jelentkezés érkezett.

A tizenegy nyertes asszisztens közül hatan Budapesten, egy-egy asszisztens pedig Gyulán, Hódmezővásárhelyen, Nyíregyházán, Pécsen és Veszprémben oktat.

A jelentkező intézmények típusa

A pályázó intézmények 28%-a általános iskola, 51%-a középiskola, melyből 12 szakiskola, 19%-a a jelentkező intézményeknek vegyesen lát el általános iskolai és középiskolai funkciót. A jelentkezők között egy óvoda és egy kollégium is van.

I.4.7. Comenius 2.2.C Tanár-továbbképzési ösztöndíjak

A Comenius tanár-továbbképzések célja a pedagógusok készségeinek fejlesztése a nyelvtanítás, valamint az idegen nyelven történő oktatás területén. Elsődleges cél a szakmai kompetenciák javítása (kommunikáció-készségfejlesztés, új módszertani ismeretek elsajátítása, szaknyelvi ismeretek bővítése) és a célnyelv kulturális környezetének megismerése. Pénzügyi támogatásra lehet pályázni 1-4 hetes, az Európai Unió valamely tagállamában tartott intenzív kurzusokon vagy szakmai és módszertani továbbképzéseken való részvételhez nyelvtanár-továbbképző vagy általános tanár-továbbképző kurzusokra.

Egy Comenius 2.2c pályázat előkészítő szakaszának leglényegesebb eleme a megfelelő továbbképzés kiválasztása. Ez történhet a Comenius katalógusból, de a pályázók a katalógusban nem szereplő továbbképzések közül választhatnak. Ez számos kérdést vet fel, hiszen az utóbbiak szakmai színvonala nem szavatolt, a szokásos eljárás kizárólag a tartalmi bíráló ismereteire, tájékozottságára bízva a gyenge minőségű kurzusok kiszűrését. Más kérdés, hogy a katalógusba sem minőségi kritériumok alapján kerülnek be a szervezők, az elvárás „csak” az, hogy a továbbképzést a Socrates program keretében dolgozzák ki. A pályázók egyharmadának sikerült a Comenius katalógusból kurzust választani.

A 2005. márciusi határidőre 317-en pályáztak, közülük 38 (12 %!) bizonyult formai szempontból érvénytelennek. 181 pályázó kaphatott volna végül támogatást. A támogatott pályázók közül heten léptek vissza, így a támogatottak összesen 174-en voltak. Ez a pályázók 55 %-a, ami rendkívül jó aránynak mondható. A tanártovábbképző kurzusra támogatást nyert pályázóknak összesen 306 684 eurót¹⁵ ítélte meg a Tempus Közalapítvány, tehát fejenként csaknem 1 694 eurót.

A korábbi évekhez hasonlóan jelentősen több a nyelvtanár-továbbképzésre jelentkezők aránya az általános tanár-továbbképzéssel szemben, s hasonló ez az arány az elfogadott pályázatok esetében is.

A beérkezett és elfogadott pályázatok területi eloszlása

Közép-Magyarországról érkezett a jelentkezések jelentős része, a támogatott pályázóknak pedig a 44%-a érkezett Budapestről és Pest megyéből.

A megyék szerinti kimutatás árnyaltabb képet ad, s rávilágít arra is, hogy az ország mely területein kell ismertebbé tenni a tanár-továbbképzésekben rejlő lehetőségeket a jövőben. Mint a táblázatban látható, az akció keretében tíz megyéből utazott külföldre ötnél kevesebb tanár, Heves megyéből kettő,

¹⁵ 250 Ft/ euró árfolyamon átszámolva ez mintegy 8 millió forint.

Nógrád megyéből mindössze egy ösztöndíjas volt. Örömteli, hogy a tavalyi évvel ellentétben nem volt olyan megye, ahonnan nem érkezett támogatott pályázat.

Megye	Beérkezett	Támogatott
Bács-Kiskun megye	12	3
Baranya megye	6	3
Békés megye	8	4
Borsod-Abaúj-Zemplén megye	10	3
Budapest	105	57
Csongrád megye	19	11
Fejér megye	9	5
Győr-Moson-Sopron megye	14	7
Hajdú-Bihar megye	11	6
Heves megye	4	2
Jász-Nagykun-Szolnok megye	6	3
Komárom megye	11	7
Nógrád megye	2	1
Pest megye	49	30
Somogy megye	6	4
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	6	4
Tolna megye	7	4
Vas megye	13	10
Veszprém megye	11	5
Zala megye	8	5
Összesen	317	174

Iskolatípusok

A régiókkal ellentétben az iskolatípusok esetében inkább negatív tendencia érvényesült az elmúlt két pályázati évben: tovább nőtt a középiskolai pedagógusok részvételi aránya a külföldi továbbképzéseken az általános iskolai és óvodai pedagógusokkal szemben.

Iskolatípus¹⁶	Beérkezett (fő)	Támogatott (fő)
Óvoda	2	1
Általános iskola	89	46
Középiskola	203	116
Nyelviskola	6	5
Felsőoktatás	7	2
Művelődési Központ	1	1
Egyéb ¹⁷	9	3
Összesen	317	174

Nyelvek és célországok

A nyelvek tekintetében elmondható, hogy az angol és a német részaránya egyre erősödik. Az összes továbbképzés 80 százaléka az angol nyelvre irányul, míg a továbbképzések mindössze 18 százaléka zajlik német nyelven. A kevésbé széles körben beszélt, s így prioritást élvező nyelvek közül egyedül az olasz és a francia jelent meg. A spanyol nyelv már nem szerepel a listán.

Munkanyelv	Beérkezett (fő)	Támogatott (fő)
Angol	255	148
Német	58	25

¹⁶ Azt a 10-15 intézményt, amely közösen működtet óvodát és általános iskolát, illetve általános és középiskolát a táblázat a felsőbb iskolatípushoz sorolva tartalmazza.

¹⁷ Az 'egyéb' kategóriába soroltuk a következő intézményeket: Pedagógiai Intézet, tiszthelyettes központ, üzletemberképző akadémia, tanácsadó szervezet, rendőr-főkapitányság.

Francia	3	0
Olasz	1	1
Összesen	317	174

2004-hez képest változott a célországok listája, hiszen nem szerepel az országok sorában Ciprus, viszont újra felkerült Norvégia, Svédország és a célok között Izland is feltűnik. Sajnálatos, hogy a 2005-ös évben nem volt a támogatható pályázók között Lettországba, Csehországba készülő tanár. A tavalyi eredményhez hasonlóan az Írországban tartott angol munkanyelvű továbbképzések nagyon népszerűnek mondhatók. 2005-ben is a második helyen végzett a célországok között Németországot és Franciaországot is megelőzve.

Ország	Beérkezett (fő)	Támogatott (fő)
Egyesült Királyság	166	97
Írország	64	40
Németország	27	14
Ausztria	29	11
Franciaország	3	0
Olaszország	4	3
Spanyolország	2	2
Svédország	3	3
Norvégia	6	0
Izland	1	1
Csehország	1	0
Portugália	2	0
Málta	5	3
Hollandia	3	0
Lettország	1	0
Összes	317	174

A kurzusok témája

Mivel a továbbképzéseken túlnyomórészt nyelvtanárok vettek részt, a témák közt a nyelvtanítás módszertanával kapcsolatosak domináltak. 2005-ben sok kurzus a nyelvtanítás kulturális vonatkozásaira koncentrált, film, dráma, és zenei elemek beépítésének lehetőségét vetették fel. Bizonyos továbbképzések az új technológiai eszközök alkalmazási lehetőségeit járták körbe és sok képzés hangsúlyozta az interkulturális vonatkozásokat az oktatásban.

I.4.8. Comenius 3 Közoktatási hálózatok létrehozása

A Socrates program első szakaszában számos érdekes és magas színvonalú Comenius projekt jött létre. A Comenius hálózatok célja, hogy előmozdítsák az együttműködést és az innovációt a közoktatásban, és összekössék a projektekben részt vevő intézményeket a közös érdeklődésre számotartó tématerületen. A hálózatok egyrészt lehetőséget teremtenek a Comenius akciók szereplőinek

- az együttműködés megerősítésére,
- az információk és tapasztalatok cseréjére,
- az eredmények terjesztésére,
- más hálózatokkal való kapcsolatok kiépítésére;
- összehasonlító elemzések, esettanulmányok, értékelések, konferenciák, szemináriumok szervezése által fórumot biztosítanak az innováció elősegítésére, az új módszerek terjesztésére.

A hálózatokban legalább hat ország egy-egy intézménye működik együtt. Bekapcsolódhatnak olyan oktatási intézmények, szervezetek is, amelyek előzőleg nem vettek részt a Comenius akciókban. A koordinátor szerepet olyan intézménynek kell vállalnia, amely erős szervezeti alapokkal rendelkezik, ezért az Európai Bizottság jobbnak látja, ha a koordinátor szerepét felsőoktatási / tanárképző intézmény vagy kutatóközpont vállalja fel. A pályázat kétlépcsős és teljesen centralizált, azaz csak

akkor kell beküldeni a pályázatot a Tempus Közalapítványhoz, ha magyar a koordináló intézmény (a pályázatot azonban ekkor sem véleményezhetjük).

Az elmúlt három évben elindult és még Socrates támogatást élvező hálózatok közül kilencben vesz részt összesen tíz magyar intézmény.

Hálózat címe	Magyar partner(ek)	Koordinátor ország	Mikor indult?
„DAF-SUEDOST Network (Netzwerk Deutsch als Fremdsprache in Süd-, Südost- und Osteuropa)“ The learning teacher	Batthyány Kázmér Gimnázium és Kollégium (Bátonyterenye)	GR	2003
(Common Culture - Gemeinsame Kultur)	Eszterházy Károly Főiskola; Veszprémi Egyetem	SE	2003
NEMED - Network of Multigrade Education	Veszprémi Közgazdasági Szakközépiskola	DE	2003
Get in	Eötvös Loránd Tudományegyetem	GR	2004
E_Cons - Red de Educación del Consumidor	Menedék - Migránsokat Segítő Egyesület (Budapest)	NL	2004
NEAC - Network of European Alimentary Culture	Tudatos Vásárlók Egyesülete (Budapest)	EE	2004
Copasch - Zusammenarbeit Eltern und Schule - Cooperation parents and schools	László Gimnázium és Általános Iskola (Hódmezővásárhely)	IT	2004
„EcoMedia" Europe - In relation to various communication technologies and media”	Piarista Szakiskola, Gimnázium és Kollégium (Göd)	DE	2005
	Képesség- és Tehetségfejlesztő Magán Általános Iskola, Szakképző Iskola, Gimnázium, Alapfokú Művészeti Iskola és Kollégium (Várpalota)	AT	2005

I.5. Erasmus

Az Erasmus akció a felsőoktatási intézményeknek kínál lehetőséget képzési kínálatuk és szolgáltatásaik korszerűsítésére. Az Erasmus program célja, hogy javítsa a felsőoktatás minőségét és erősítse annak európai dimenzióját azáltal, hogy ösztönzi a felsőoktatási intézmények közötti nemzetközi együttműködést, és kibővíti az európai mobilitási lehetőségek körét. Fejleszti a tanulmányok és végzettségek átláthatóságát és maradéktalan akadémiai elismerését, valamint hallgatók és oktatók tízezreinek nyújt mobilitási támogatást Európa-szerte. Az Erasmus nyitva áll a felsőoktatási intézmények minden típusa előtt, és foglalkozik minden szakiránnyal minden tanulmányi szinten, a doktori képzéssel bezárólag.

Az Erasmus három pályázattípust foglal magában:

- Erasmus 2.1: Európai egyetemközi együttműködések (Tantervfejlesztési projektek, Intenzív Programok)
- Erasmus 2.2: Hallgatói és oktatói mobilitás, Mobilitás szervezése, az Európai Kreditátszámítási Rendszer bevezetése
- Erasmus 2.3: Tematikus hálózatok.

I.5.1. Tantervfejlesztés

A tantervfejlesztési támogatás olyan új tantervi elképzelések elméleti kidolgozását támogatja, amelyekben a képzés több szakterületet érint, és figyelembe veszi a tágabb környezetre gyakorolt hatást is, továbbá a társadalmi és gazdasági igényeket, érdekeket és a témával kapcsolatban más európai országokban is felmerülő problémákat. Elvárás, hogy azokon a szakirányokon, ahol az alkalmazott tudomány etikai szempontból megoldatlan kérdéseket vet fel (pl: biotechnológia) a kidolgozott tanterv foglaljon magában humán képzési komponenseket is (pl.: etika). A támogatási

lehetőségek rugalmasan alkalmazkodnak a kívánt célhoz: új szak / szakirány, előadások / szemináriumok tananyagának és kurzustervének kidolgozása egyformán lehetséges.

Ha a tantervfejlesztési elképzelés kellően alapos és jól beilleszthető az európai elvárásokba, de nem érdemes külön szakot / szakirányt indítani, akkor lehetőség van az elképzelést Intenzív Program formájában, tömbösített szemináriumként megvalósítani.

A 2004/2005 tanévre négy magyar koordinációban működő újonnan beadott centralizált pályázat kapott támogatást:

Intézmény	Projekt címe	EU támogatás (€)	EU támogatás aránya
Tessedik Sámuel Főiskola	Addressing Educational Needs in Disadvantaged Communities Across Europe (IP)	25 881	70%
Budapesti Corvinus Egyetem	CaPaLoc - Taller de capacitación para el desarrollo local y comunitario (IP)	62 775	72%
Budapesti Corvinus Egyetem	FoDComRegl - Nuevo curriculum en formación para desarrollo comunitario y regional (MOD)	33 003	75%
Budapesti Gazdasági Főiskola	MASTER COMMUN EN PME- nouvelle méthode du développement du contenu pédagogique (PROG)	62 035	75%

Európai szinten 34 tantervfejlesztési projektet, továbbá 173 új Intenzív Programot hagyott jóvá az Európai Bizottság.

I.5.2. Az Európai Kreditátszámítási Rendszer (ECTS)

A pályázó intézmény ahhoz kaphat támogatást, hogy krediteket rendeljen a meglévő tanegységeihez az Európai Kreditátszámítási Rendszer elvei szerint, ha még nem történt meg, és elkészítse az intézmény idegennyelvű ECTS információs csomagját.

Csak azok az intézmények részesülhettek címzett ECTS támogatásban a Tempus Közalapítványtól, amelyek az Európai Bizottságtól korábban még nem kaptak erre a célra támogatást. A többi intézmény „tetszés szerint” fordíthat a „Mobilitás szervezése” keretből ECTS célokra.

2004/2005-ben kilenc intézmény részesült a Tempus Közalapítványtól összesen 19 500 euró ECTS Bevezető Támogatásban. 2005/2006-ban hat intézmény (Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem, Színház és Filmművészeti Egyetem, Közép-Európai Egyetem, Széchenyi István Egyetem, Nyugat-Magyarországi Egyetem, Modern Üzleti Tudományok Főiskolája) részesült ECTS Bevezető Támogatásban, összesen 15 000 euró értékben.

I.5.3. Mobilitás

Az Erasmus akció legismertebb eleme a hallgatói és oktatói mobilitás. Ennek célja, hogy minél több hallgató és oktató kapjon lehetőséget arra, hogy külföldi partneregyetemen szerezzen tapasztalatokat.

A mobilitási akció lebonyolítása nemzeti hatáskörben történik. Ennek szabályait az Európai Bizottság által elfogadott Nemzeti Akcióterv határozza meg. A Tempus Közalapítvány a Nemzeti Akciótervben meghatározott forrásfelosztási elveknek megfelelően pénzügyi keretet biztosít minden sikeresen pályázó intézmény részére.

2005/2006-ban a hallgatói és az oktatói mobilitáshoz kapcsolódó támogatás összege 4 090 131 euró, míg egy évvel korábban, 2004/2005-ben 3 606 417 euró volt.

Hallgatói mobilitás

Kiutazó hallgatók

Az Erasmus hallgatói mobilitás keretében a felsőoktatási intézmények arra kapnak pénzügyi támogatást, hogy külföldi partnerintézményeikhez 3-12 hónapra félév-áthallgatásra küldjék a hallgatóikat.

Az Erasmus hallgatóknak nem kell a fogadó intézményben tandíjat fizetniük és jellemzően ösztöndíjat is kapnak a küldő intézményétől. A külföldi tanulmányokat azonban úgy kell megszervezni, hogy azok beszámítsanak az itthoni tanulmányi időbe és a küldő intézmény elismerje a kint letett vizsgákat.

A hallgatói ösztöndíjak jellemzően csak egy részét fedezik a külföldi tanulmányok költségeinek. Az intézmény belső kiválasztási eljárásai és a támogatások összege változhatnak a közösségi szinten egyeztetett irányelvek által megengedett határok között. Magyarországon a havi mobilitási ösztöndíjak összege legalább 200 euró, de legfeljebb 500 euró lehet. Magyarországon a hallgatói ösztöndíjakra fordítható összegnek körülbelül a kétszeresét a hallgatók és a felsőoktatási intézmények hatékonyan fel tudnák használni.

A 2004/2005-ös év európai szinten kiemelkedően sikeres időszak volt. A bejártott és stabil pályázati rendszernek köszönhető, hogy Európában és Magyarországon is minden korábbi teljesítménymutatót túlszárnyaltak a felsőoktatási intézmények. Európai szinten összesen 144 037 hallgatói kiutazás valósult meg, Magyarország részesedése ebből 1,6 % (2 316 kiutazó) volt.

A 2004/2005-ös évben mobilitási támogatási szerződéssel rendelkező 38 intézmény összesen 2 844 egyéni kiutazást (hallgató+oktató) valósított meg. Ebből 2 203 Erasmus ösztöndíjas hallgatói utat finanszírozott a 38 intézmény összesen 2 916 318 euró értékben.

A 2004/2005-ös tanévben összesen 3 467 hallgató pályázott Erasmus ösztöndíjra, ez az előző évhez képest 6,7 %-os növekedést jelent. A pénzügyi lehetőségekhez képest több mint másfélszeres a túljelentkezés, a pályázók átlagos nyerési esélye 60% körül van. Az intézmények rendelkezésére bocsátott kerethez képest a legkiugróbb hallgatói érdeklődés a *Semmelweis Egyetemen*, a *Nemzetközi Üzleti Főiskolán*, a *Magyar Képzőművészeti Egyetemen* és a *Berzsenyi Dániel Főiskolán* volt tapasztalható. A nyertesek közül 370 hallgató lépett vissza. Ez sajnálatos módon több mint kétszerese az egy évvel korábbi visszalépéseknek, feltehetően jórészt pénzügyi okok miatt. Az egyéni bírálatokat követően négy fellebbező hallgató volt, közülük egy kifogás volt jogos.

Az önfinanszírozó Erasmus hallgatók száma minden évben emelkedik. Ez a tendencia azt jelzi, hogy a szociálisan kedvező helyzetben lévő hallgatók egyre nagyobb számban hajlandók elfogadni a program szabályait, cserébe a várható kedvezményekért (tandíjmentesség, tanulmányok itthoni beszámítása). 2004/2005-ben 113-an vállalták az Erasmus tanulmányutat ún. önfinanszírozó státuszban.

A **posztgraduális és doktori tanulmányokat** folytató hallgatók számaránya is emelkedett az előző évekhez képest. 2004/2005-ben minden tizedik kiutazott Erasmus hallgató posztgraduális vagy doktori képzésben vett részt. Ugyanakkor a hallgatók gyakrabban fordulnak – a talán versenyképesebb ösztöndíjat biztosító – nemzetközi programok felé (pl. EU 6 Marie Curie ösztöndíjak, külföldi nemzeti programok posztgraduális és doktori hallgatók részére), amit nyilvánvalóan a források bővülése is magyaráz.

Az Erasmus ösztöndíjasok átlagosan 5 hónapot tartózkodtak külföldön 2004/2005-ben, ez némileg emelkedett a 2003/2004-es 4,5 hónaphoz képest. A korábbi évek adatai alapján az átlagos kint-tartózkodás időtartama, a rendelkezésre álló keretek nagyságától függetlenül, stabilan **4,5-4,85 hónap** között mozog. A finanszírozási lehetőségek bővülése továbbra is egyértelműen a kiutazó létszám növekedését mutatja. A kiutazó hallgatók átlag életkora 23 év, s továbbra is érvényesült az a tendencia, hogy a kiutazók nagyobb része még mindig nő (65%). Az országos **átlagos Erasmus ösztöndíj 253 euró** volt, ami az egy évvel korábbi 234 eurós átlaghoz képest szerény (8%-os) növekedést mutat.

Beutazó hallgatók

Az Erasmus hallgatói mobilitás „csere-alapon” működik, az alapelv az, hogy „ahány hallgatót külföldre küldünk, annyit fogadjunk is”. Pozitív tendencia, hogy évről évre növekszik a beutazó hallgatók száma. 2003/2004-ben 960 Erasmus hallgató jött Magyarországra az EU-országokból, 2004/2005-ben 1 305 hallgatót fogadtunk, ami több mint 35 %-os növekedés. A bejövő hallgatók általában hosszabb időt töltenek Magyarországon, mint a kiutazó magyar hallgatók külföldön, s a legtöbben továbbra is Németországból (20%), Franciaországból (18%) érkeznek, ugyanakkor folyamatosan növekszik a Finnországból (11%) és Olaszországból (10%) beutazók száma is.

A hallgatói mobilitás részletes statisztikai adatai megtekinthetők a www.tka.hu Pályázatok / Pályázati programok / Socrates / Alprogramok / Erasmus útvonalon.

I.5.4. Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusok

Az Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusok (EILC) célja, hogy az Erasmus program keretében kiutazó hallgatók nyelvi és kulturális felkészítését szolgálják. A kurzusok időtartama minimum 3, maximum 8 hét. A 2004/2005-ös tanévtől arra is lehetőség van, hogy a hallgatók ne csak a nyári / őszi időszakban, hanem télen is részt vehessenek a nyelvi kurzusokon. A program népszerűsége évről-évre folyamatosan nő mind a kiutazó, mind pedig a hazánkba érkező EILC hallgatók számát tekintve. A téli kurzusok bevezetése szintén nagy sikert aratott a hallgatók körében.

A 2005/2006-os tanévben összesen 48 650 euróval¹⁸ támogattuk 122 magyar hallgató Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzuson való részvételét. A 2004/2005-ös tanévhez képest ez 28%-os növekedést jelent a hallgatók számában, ami a téli kurzusokon résztvevő hallgatók létszámnövekedéséből ered (az előző évhez képest 62,5%-os növekedés). A nyári kurzusokon összesen 83, míg a télieken 39 hallgató vett részt. Tovább nőtt az érdeklődés az újonnan csatlakozó EU tagállamok iránt, az előző évi négy hallgatóhoz képest heten vettek részt nyelvi kurzusokon, ezen kívül először utaztak ki magyar hallgatók norvég és bolgár kurzusokra. A legnépszerűbb ország töretlenül Olaszország.

A magyar EILC hallgatók száma célország szerint 2004/2005-ben (nyári és téli kurzus)

Célország	IT	BE	DK	FI	GR	NL	SE	NO	P	PL	BG	CZ	TR	LT	SL
Kiutazók száma	38	21	11	10	8	7	6	5	5	3	2	2	2	1	1

Hasonló jelentőségű a bejövő Erasmus hallgatók részvétele is a Magyarországon szervezett Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusokon, ahol a külföldi hallgatók személyes tapasztalatokat szerezhettek Magyarországról, a magyar felsőoktatásról, kultúráról, illetve lehetőségük nyílik megismerkedni a magyar nyelvvel.

A 2005/2006-os tanévben a *Pázmány Péter Katolikus Egyetem*, a *Pécsi Tudományegyetem* és a *Szegedi Tudományegyetem* nyert jogot Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzus szervezésére. A 25 826 euró¹⁹ bizottsági támogatásból 115 külföldi Erasmus hallgató vett részt a magyar kurzusokon. Ez 7 %-kal elmarad a tavalyi résztvevőkhöz képest, de még mindig jelentős érdeklődést mutat a hallgatók részéről. Az igény közel hasonló volt az előző évihez, azonban most nem sikerült pluszforrásokat bevonni a hallgatók fogadására. A hallgatók összetétele alapvetően nagyon hasonló az előző évekhez, a legtöbb hallgató Németországból (39%), Finnországból (16%), Olaszországból (11%) és Franciaországból (7 %) érkezett.

A Magyarországra érkező EILC hallgatók száma küldő ország szerint 2005/2006-ban (nyári és téli kurzus)

Küldő ország	DE	FI	IT	FR	NL	NO	PT	PL	BE	AT	ES	TR	UK	SE
Beutazók száma	45	18	13	8	5	5	5	4	3	2	2	2	2	1

¹⁸ 250 Ft/euró árfolyamon átszámolva ez mintegy 12,1 millió forint.

¹⁹ 250 Ft/euró árfolyamon átszámolva ez mintegy 6,45 millió forint.

I.5.5. Fogyatékkal élő Erasmus hallgatók és oktatók részvétele a programban

A 2005/2006-os tanévben kétszer került meghirdetésre a kiegészítő támogatás pályázat: 2005 májusában és októberében. Az év során összesen 25 pályázat érkezett be, s a visszamondások után végül 13 hallgatóval szerződünk, 10 230 euró értékben. Oktató ebben az évben sem pályázott.

I.5.6. Oktatói mobilitás

Erasmus oktatói mobilitás alatt elsősorban rövid időtartamú (1-8 hetes) oktatói kiutazást értünk. Minden oktatótól elvárják, hogy legalább nyolc órát tanítson a fogadó intézményben. Az oktatási tevékenységnek illeszkednie kell a fogadó intézmény adott szakjának a tantervéhez. Az oktatói mobilitás küldetése elsősorban a bizalomépítés, a kapcsolatok ápolása és egymás tanítási módszereinek a megismerése, tehát kutatást nem lehet folytatni.

Rövidtávú oktatói mobilitás keretében 2004/2005-ben összesen 777 oktató pályázott, s ebből végül 528 kiutazás valósult meg. Még mindig jelentős a visszalépések száma, ami fokozott figyelmet igényel az intézményi koordinátorok részéről, országos szinten azonban kis mértékben mégis sikerült növelni a programban részt vevő oktatók számát.

Az egy oktatóra jutó átlagtámogatás 2004/2005-ben elérte az 598 eurót, ami jelentős (60 %-os) növekedés a 2003/2004-es 362 euróhoz képest.

Az oktatók átlagéletkora (46,8 év) azt mutatja, hogy az oktatási rendszerben már jelentős tapasztalattal és külföldi kapcsolatokkal rendelkező oktatók utaznak az Erasmus keretek között.²⁰

A jövőben érdemes kiemelten kezelni a doktori képzést befejezőket és a posztdoktori szinteket is, hogy a kutatási eredmények a külföldi oktatási tapasztalattal párosulva mihamarabb éreztesék hatásukat a hazai oktatásban.

Középtávú oktatói mobilitás

A középtávú oktatói mobilitás pályázat célja, hogy lehetőséget biztosítson azoknak az oktatóknak, akik legalább folyamatosan 8-24 hét időtartamban szeretnének egy külföldi felsőoktatási partnerintézmény képzési tevékenységében részt venni. A tevékenység fontos részét képezte a külföldi tapasztalatok szerzése, a meglévő kapcsolatok megszilárdítása, valamint új intézményi és személyes, nemzetközi kapcsolatok kialakítása.

A 2004/2005-ös tanévben tizenkettő pályázat érkezett be, s a tizenegy formailag megfelelő pályázatból a felkért független bíráló segítségével végül nyolcat támogattunk, összesen 24 750 euróval.²¹

A 2005/2006-os tanévben 18 pályázat érkezett be, s a 14 formailag megfelelő pályázatból a felkért független bíráló segítségével végül kilenc pályázó került támogatásra, összesen 22 800 euróval.²²

I.5.7. Felsőoktatási Tematikus Hálózatok

Az Erasmus Tematikus Hálózatok célja, hogy egy adott tudományágon belül vagy más, közös érdeklődésre számot tartó területen a felsőoktatási tanszékek, karok, tudományos és szakmai szervezetek közötti szakmai együttműködést és információcserét elősegítsék. A hálózatnak egy koordináló intézménye és partnerei vannak. A hálózat megalakítása kétfordulós pályázat után történhet.

²⁰ Az oktatói mobilitás részletes statisztikai adatai megtekinthetők a www.tka.hu Pályázatok / Pályázati programok / Socrates / Alprogramok / Erasmus útvonalon.

²¹ 250 Ft/euró árfolyamon átszámolva ez mintegy 6 millió forint.

²² 250 Ft/euró árfolyamon átszámolva ez mintegy 6 millió forint.

Az Európai Bizottság pénzügyi támogatásának célkitűzései a következők:

- A szakterületen már meglévő együttműködés minőségének értékelése.
- Tantervi fejlesztések értékelése, különös tekintettel – az eltérő tantervek egybevetéséből adódóan – az adott terület európai dimenziójának fejlődésére.
- Az oktatási módszerek fejlesztéséről folytatott vita élénkítése és a követendő példák legszélesebb körű alkalmazásának elősegítése.
- A közös programok és a speciális szakok / kurzusok kidolgozásának elősegítése, különösen olyan tantárgyak esetében, amelyek eddig nem kaptak kellő súlyt az egyetemközi együttműködésben.

A Tematikus Hálózatok pályázatait teljes mértékben az Európai Bizottság kezeli, ezen a területen viszonylag kevés információ áll rendelkezésünkre.

2004/2005-ben 32 támogatott tematikus hálózat pályázatban van 75 magyar intézmény. A hálózatok témakörei a tudományágak szinte minden területét magukba foglalják, kezdve a biotechnológiai, földmérési és távérzékelési felmérésektől az interkulturális kommunikáción át a gyermekvédelem és egészségügyi gyakorlat szervezéséről szóló hálózatiig, valamint környezetvédelmi és gazdaságtudományokkal foglalkozó hálózatokig.²³

I.6. Grundtvig

A Grundtvig Pályázattípus célja, hogy európai együttműködési tevékenységek révén elősegítse a felnőttoktatás európai dimenziójának kialakulását. A felnőttoktatás minőségének és hozzáférhetőségének javítása által hozzájárul ahhoz, hogy a felnőtt tanuló aktív állampolgárrá váljon, bővüljenek a más kultúrákról szóló ismeretei és javuljanak munkaerő-piaci esélyei. A program értelmezésében felnőttnek számítanak azok a 16-24 éves fiatalok, akik nem vesznek részt közép- vagy felsőfokú képzésben, valamint a 25 év feletti személyek.

I.6.1. Grundtvig 1 Együttműködési projektek

Az együttműködési projektek célja újszerű, fenntartható és terjeszthető eredmények létrehozása a Grundtvig prioritási területein belül. A projektek három vagy több különböző országbeli partner együttműködésén alapulnak, amelyek közül legalább egy EU-tagállamból származik.

2005-ben az Együttműködési projektek tekintetében a következő projekt típusok voltak támogathatók: egyrészt a Grundtvig képzési kurzusok kidolgozása a felnőttoktatásban dolgozók számára, másrészt pedig az általános Grundtvig projektek. Külön figyelemben részesültek azok az együttműködési projektek, amelyek terjeszteni, népszerűsíteni kívánják a Grundtvig akcióban az eddigiek folyamán finanszírozott tevékenységek eredményeit.

2004 novemberében az előpályázati fordulóra 393 beadott pályázat közül 126-ot kértek fel arra, hogy benyújtsa a teljes pályázati anyagot 2005 márciusában.

A 126 beérkezett főpályázatból végül 71 projektet ítélt támogathatónak a Bizottság, amelyből 42 együttműködési projekt és 27 képzési kurzus, valamint kettő disszeminációs célokat kitűző projekt nyert támogatást. A 71 projektben összesen 488 partner vesz részt. Az elfogadott pályázatok összköltsége közel a 23,5 millió euró, a Bizottság ebből több mint 17,1 milliót ítélt meg támogatásként (73 %).

A támogatott pályázatokban részt vevő országok arányát tekintve Németország koordinátorként (a pályázatok 24%-ában) és partnerként (9%) is vezeti a listát, de jó eredményeket ért el Nagy-Britannia is – a támogatott pályázatok esetében koordinátorként 11%-ban, partnerként az esetek 8 %-ában vesz

²³ Bővebb információ: http://eacea.cec.eu.int/static/en/overview/ThemNetwks_overview.htm

részt. Spanyolország 42 projekt megvalósításában partner, ez az összes partnerség több, mint 8%-át teszi ki. Az új tagállamok közül Lengyelország és Litvánia, a tagjelöltek közül Románia és Bulgária volt a legaktívabb. Törökország 2004. évhez képest aktívabb, már hat projektben vállalt partnerséget és két esetben is koordinátor.

Az előző évekhez képest hasonló a koordinátor országok esetében a részt vevő intézmények aránya, felnőttoktatási intézetek a projektek 19,7%-át, civil szervezetek 35,2%-át és felsőoktatási intézmények szintén 19,7%-át teszik ki. A többi típusú intézmények részvételi aránya alacsony mértékben emelkedett.

A pályázatok 2005-ben nagyrészt az aktív állampolgárság, a kommunikációs és információs technológiák használata a felnőttoktatásban és az interkulturális tanulás korábban is népszerű témakörei köré csoportosultak. További népszerű projekttema volt a felnőttoktatás menedzsmentje, az alapkészségek oktatása és az élethosszig tartó tanulás dimenziójának erősítése a felsőoktatási intézményekben.

2005-ben több magyar partnerrel működő projekt kapott támogatást. Egy pályázat jutott tovább a hét magyar koordinációval tervezett projekt közül, végül azonban nem kapott támogatást. A főpályázatok között 32-t nyújtottak be magyar partnerrel és ebből 15-öt támogatott a Bizottság.

I.6.2. Grundtvig 2 Tanulási kapcsolatok

A Tanulási kapcsolatok decentralizált pályázattípus elsősorban olyan intézmények részvételét támogatja, amelyek még kevés tapasztalattal rendelkeznek a nemzetközi együttműködés és a projektszerű munka terén. Az együttműködés célja a felnőttek tanulási képességének fejlesztése, amely révén az egyén képes felismerni a személyes és szakmai fejlődéséhez szükséges tanulási igényét, valamint kiválasztani, és eredményesen kihasználni a számára megfelelő tanulási lehetőségeket. A projektek legalább három, különböző országbeli partner együttműködésén alapulnak, amelyek közül legalább egy EU-tagállamból származik.

A 2005. márciusi pályázati határidőre beadott 78 magyar pályázat az előző évi negyvennégyhez képest jelentős növekedés. Ezek közül végül 41 projekt indult el a 2005/2006-os tanévben. A számukra megítélt támogatás összesen 327 220 euró volt. Az átlagos támogatás mértéke 7 980 euró, az előző évi átlag alig valamivel magasabb. (Míg a legalacsonyabb támogatási összeg 4 000, addig a legmagasabb 12 422 euró).

A legtöbb Grundtvig 2 pályázat kreatív ötleteket tartalmazott, a témák széles skálát öleltek fel, kezdve a nemek esélyegyenlőségének témáitól az élethosszig tartó tanulás különböző módozatait feldolgozó projekteken át a szociális, társadalmi témákig. A támogatott projektek jelentős része, körülbelül 40%-a foglalkozik hátrányos helyzetű felnőtt tanulókkal.

A támogatott pályázók közül két intézmény vállalt koordinátori szerepet, az egyik a *Széchenyi István Egyetem* a másik pedig a tapolcai „*Együtt a Jövőnkért*” Alapítvány. A többi Magyarországon támogatott projektben a koordinátor országok listáját Németország vezeti nyolc projekttel, majd Ausztria következik, aki öt projektben vállalt koordinátori szerepet. Törökország, mint a Socrates programhoz legújabbán csatlakozott ország egy projektben szerepel koordinátorként.

A felnőtt tanulók aktív bevonása a projektekbe még mindig nem elég jelentős, bár a projektek egy része már kitűzte célként ezt is. Nehéz azonban ezt a célt elérni a (sok esetben hátrányos helyzetű) felnőtt tanulók mobilitásának akadályai, az alacsony mobilitási támogatás és egyes projektek szakmai témája miatt is.

A beadott Grundtvig 2 pályázatok minősége meglehetősen jó a Socrates más alprogramjaihoz képest is. Erről tanúskodik az is, hogy csak egy pályázatot kellett elutasítani formai okok miatt, és az a tény is, hogy a szakértők a pályázatok nagy részét támogathatónak ítélték az értékelés során.

A pályázatok regionális eloszlása

A beterjesztett pályázatok száma 43%-kal nőtt, de a nyertesek aránya csökkent a tavalyihoz képest.²⁴ A pályázatok földrajzi eloszlása sokkal kiegyensúlyozottabbnak bizonyult a hét magyar régiót illetően, de még mindig az ország központi részéből, beleértve a fővárost is, érkezett a legtöbb pályázat. A tavalyihoz hasonlóképpen a keleti, nehezebb helyzetben lévő régiókból több pályázat érkezett (31), mint a nyugatiakból (18).

Régió	Közép-Mo.	Észak-Mo.	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Össz.
Beadott	29	12	6	13	7	6	5	78
<i>Elfogadott</i>	17	2	4	7	4	5	2	41

Pályázók intézménytípus szerint

A harminchárom elfogadott pályázatban tizenegy felsőoktatási intézmény és nyolc alapítvány szerepel. Rajtuk kívül pályázott még közhasznú és közkereseti társaság, közoktatási intézmények, felnőttképzési intézet, népfőiskolai társaság, művelődési központok, egyesületek, egy regionális képző központ és több vállalkozás is.

Témaválasztás

A pályázati témák között szerepeltek a 2005-ös pályázati felhívásban is kitűzött területek: alapkészségek oktatása, speciális tanulási igényű személyek segítése, nemek közötti esélyegyenlőség, multikulturális társadalom, aktív állampolgárság, az információs-kommunikációs eszközök használatához szükséges készségek megszerzése és a felnőtteknek szóló tanácsadási szolgáltatások.

Partnerkereső szeminárium

A Tempus Közalapítvány / Socrates Nemzeti Iroda 2005. szeptember 29. és október 2. között Alsópáhokon Grundtvig 2 nemzetközi partnerkereső szemináriumot rendezett fogyatékossgal élő felnőttek oktatásával foglalkozó szakemberek számára. A szemináriumon 17 Socrates ország képviselőjében negyvenegyen vettek részt. A szeminárium két napja alatt a szakemberek megismerkedtek a Grundtvig program pályázati lehetőségeivel, a tanulási kapcsolat projektípussal. A plenáris üléseket követően megosztották egymással ötleteiket és csoportokba rendeződtek. A szeminárium alkalmával hét projektterv született.

I.6.3. Grundtvig 3 Felnőttoktatói Mobilitás

Ez a pályázattípus felnőtt tanulókkal foglalkozó oktatók, tanácsadók, vezetők továbbképzését teszi lehetővé szervezett nemzetközi szeminárium vagy egy tetszőleges külföldi felnőttoktatási intézmény meglátogatásának keretében. Az utazások célja az oktató szakmai és nyelvi fejlődése, valamint az intézmények közti együttműködés és tapasztalatcsere ösztönzése. A 2005. évben külön figyelmet kaptak azok a jelentkezők, akik a Grundtvig 1 keretében kidolgozott képzési kurzuson vagy a Grundtvig 4 hálózatok keretében szervezett tematikus szemináriumokon kívánnak részt venni.

A Tempus Közalapítvány Kuratóriumának döntése alapján 2004 szeptemberétől a pályázati határidő minden hónap első munkanapja, így gyakorlatilag folyamatosan lehet jelentkezni. 2005-ben 25-ből tíz oktató nyert támogatást. A beküldött összes pályázat száma jóval meghaladja a tavalyit (nyolc érkezett akkor), ám a formai hibákat vétő, illetve a támogatásra nem jogosult pályázók száma aránylag magas. A Grundtvig 3 Felnőttoktatói mobilitás keretén belül összesen 11 701 eurót²⁵ kötöttünk le.

Az oktatók többsége alapítványoknál, egyesületeknél, civil szervezeteknél dolgozik, de akad pedagógiai intézet és felsőoktatási intézmény is a munkáltatók között. A beadott pályázatok 72%-a (16 budapesti, kettő Pest megyei), a nyertesek 80%-a érkezett Közép-Magyarországról (hét Budapestről,

²⁴ Míg 2004-ben 44 pályázatból 33 nyert, addig 2005-ben 78-ből 41 volt nyertes.

²⁵ 250 Ft / euró árfolyamon számolva ez mintegy 3 millió forint.

egy pedig Pest megyéből). A fennmaradó két pályázó közül az egyik Bács-Kiskun megyei a másik pedig fejr megyei.

I.6.4. Grundtvig 4 Felnőttoktatási hálózatok

A Hálózatok célja az újszerű módszerek és jó példák európai szintű értékelése és terjesztése. A hálózati projektek keretében lehetséges nemzetközi szemináriumok, konferenciák szervezése, összehasonlító vizsgálatok végzése, valamint továbbképzések nyújtása Grundtvig projekt koordinátorok számára. Az átfogó együttműködések legalább hat, különböző országbeli és eltérő profilú partner együttműködésén alapulnak, amelyek közül legalább egy EU-tagállambeli.

2005-ben a felnőttoktatási hálózat meghirdetésére és tematikus szemináriumok rendezésére is lehetett jelentkezni.

Az Európai Bizottság a huszonnégy beérkezett Grundtvig 4 hálózatból tizet támogatott. Ezek fele felnőttoktatási hálózat létrehozását, másik fele pedig tematikus szemináriumok rendezését tűzte ki céljául. A programban résztvevő projektek összköltségvetésének 71%-át bocsátja a Bizottság a résztvevők rendelkezésére.

A támogatott pályázatokban részt vevő országokat tekintve Franciaország és Németország két-két projekttel koordinátorként és 12 és 17 projekttel partnerként is listavezető. A koordinátor országok között szerepel még Belgium, Spanyolország, Írország, Portugália, Norvégia és Ausztria. A 2005-ben a főpályázatot beadók között egy magyar koordinációjú és több magyar partnerséggel megvalósítandó projekt is szerepelt. A támogatott pályázat között egy magyar intézmény szerepel, aki ír koordinátorral partnerként vesz részt az „*A framework for training and learning for community development*” című projekt létrehozásában.

A támogatott pályázók körében az aktív állampolgárság és a felnőttoktatás menedzsmentjének témaköre tart számot a legnagyobb érdeklődésre. A pályázó intézmények típusát tekintve a civil szervezetek teszik ki a nyertes koordinátorok 70%-át és a partnerek 42%-át.

I.7. Lingua

A Lingua célja, hogy felkeltse az egyének nyelvtanulás iránti igényét és javítsa az oktatás színvonalát. A tevékenységek a változatosság megteremtését, az idegennyelv-tanulás szerepének előmozdítását és a nyelvi képzés színvonalának emelését szolgálják. A Lingua 1 olyan tevékenységeket foglal magában, amelyek a nyelvpedagógia helyzetének előtérbe helyezését tűzik ki célul: eszközei a figyelemfelkeltés, az ösztönzés, az információterjesztés, a bevált módszerek és pozitív példák ismertetése, népszerűsítése, valamint kutatások, konferenciák, szemináriumok lebonyolítása. A Lingua 2 akcióban olyan projektek kaphatnak támogatást, amelyek célja új közös oktatási tantervek és taneszközök készítése; a létező tananyagok terjesztése és jobb elérhetőségük biztosítása.

I.7.1. Lingua 1

Míg 2004 novemberében 55 előpályázatot nyújtottak be Lingua 1 támogatásra addig 2004-ben 54 pályázatot; amelyek közül 44 nyújthatott be főpályázatot 2005 márciusában. Az Európai Bizottság ebből végül 13 pályázatot támogatott.

A Lingua 1 akció teljes támogatási kerete 2,5 millió euró²⁶ volt. A tizenhárom projekt támogatása 2,587 millió eurót igényelt, így a hiányzó 87,128 ezer euró összeg átcsoportosítására a Lingua 2 akció

²⁶ 250 Ft / euró árfolyamon számolva ez mintegy 625 millió forint.

keretéből került sor. Az egyes projektek átlagos költsége 289 283 euró²⁷, melyből a Socrates támogatás átlagosan 199 072 euró²⁸.

A támogatott pályázatok 146 intézménye között 36 felsőoktatási intézmény, 29 non-profit szervezet, 25 vállalkozás, 31 felnőttképzési intézmény, 8 közintézmény, 10 középiskola, két kutatóintézet és egy általános iskola is szerepel. A részt vevő intézménytípusok változatossága a projekttémák nagyobb változatosságát is eredményezte.

A tizenhárom támogatott projektben összesen 13 koordinátor és 133 partner vesz részt 30 ország képviselőjében. Örömteli, hogy Belgium mellett a legtöbb projekt koordinátoraként Litvánia szerepel, mindkét ország három-három esetben. Az értékelést követően Magyarországról három támogatott projektben vehet részt négy magyar intézmény partnerként.

A három projekt, amiben magyar résztvevők is szerepelnek a következők:

- A belga koordinációval megvalósuló „*Fairy tales before take off*,” című projekt a mesék világán keresztül kívánja népszerűsíteni a nyelvtanulást. Ebben a projektben két magyar partner, a budapesti *Goethe Intézet és a Malév Rt.* vesz részt. A projekt megvalósításához 114 752 euró támogatást nyújtott a Bizottság.
- A „JIP – Jokes, Idioms and Proverbs” című projekt koordinátora német intézmény, partnerként a *Prohászka Ottokár Katolikus Gimnázium, Budakeszi* vesz részt a megvalósításban, a projekt összköltségvetése 506 677 euró, melyből 253 338 euró a támogatással finanszírozott.
- A harmadik projektben a gödöllői *I.L.I. Nemzetközi Nyelvek Intézete Kft.* szerepel partnerként, (koordinátor: Litvánia). A projekt címe „Euro Languages Net Plus”, és olyan honlapot hoz létre az interneten, mely a kevésbé ismeret idegen nyelvek népszerűsítésére törekszik.

I.7.2. Lingua 2

2005-ben a Lingua 2 akció különösen támogatta azon projekteket, amelyek szem előtt tartják a „Nyelvtanulást és nyelvi sokszínűséget népszerűsítő akciótervben” szereplő célokat. Előnyt élveztek tehát azok a pályázatok, melyeknek célja a nyelv és a nyelvi tudatosság oktatása,; valamint az egyéb tantárgyak idegen nyelven való oktatásának új módszereit népszerűsítése, (mindkét esetben különös tekintettel az Európai Unió kevésbé tanult és tanított hivatalos nyelveire). További prioritást jelent, ha a projekt elősegíti a többnyelvű megértést, valamint ösztönzi a KIT alkalmazását a nyelvoktatási segédanyagokban.

A Lingua 2-ben benyújtott pályázatok száma a 2004. novemberi előpályázat fordulójában 61 volt, melyből az Európai Bizottság szakértői 22-t ítélték megfelelő minőségűnek a 2005. márciusi főpályázaton való részvételre; közülük tizenhárman nyertek támogatást.

Nyelvek

A projektek összességében 22 nyelvet fednek le. Nagy eredmény, hogy noha az angol még mindig a legnépszerűbb, egyre többször jelennek meg a „kisebb” nyelvek is, mint például a lengyel vagy a lett.

Projekttémák

A támogatott pályázatok témái között megtalálhatók olyanok, mint a nyelvi kurzusok létrehozása gyermekek számára, szókincsgyűjtemény összeállítása, nyelvtanulás az Internet segítségével, a nyelvtanítás kulturális kötődéseit előtérbe helyező projektek, úgy mint ének-zene, mese, dráma beépítése a nyelvoktatásba, de vannak különleges célcsoportok számára kifejlesztett projektek, mint például a vakok és gyengén látók nyelvtanulását segítő projekt megvalósítása.

²⁷ 250 Ft / euró árfolyamon számolva ez mintegy 72,321 millió forint.

²⁸ 250 Ft / euró árfolyamon számolva ez mintegy 49,768 millió forint.

A nyertes projektekből 23 ország vesz részt koordinátorként vagy partnerként. Mind koordinátorként, mind partnerként Németország a legaktívabb (négy projektet koordinál a 13-ból). Jól szerepel Görögországi az általa koordinált három projekttel. A partnerséget tekintve a britek a másodikak. 2005-ben egy német koordinációjú pályázatban partnerként részt vett a szegedi *Logon Informatikai és Nyelvészeti Bt.* az „*A new approach by simultaneous learning of languages*” című projektben.

I.8. Minerva

A Minerva akció célja egyfelől, hogy minden érintettet tájékoztasson a nyitott és távoktatásról, valamint az információs és kommunikációs technológiák (IKT) oktatási célú felhasználásáról; széles körben hozzáférhetővé tegye az oktatás ezen területein létező színvonalas oktatási módszereket és segédanyagokat; valamint, hogy biztosítsa a multimédiás oktatási eszközök és szolgáltatások fejlesztéséhez a megfelelő pedagógiai hátteret.

A centralizált Minerva akció keretében 2004 novemberében 287 előpályázatot adtak be, amelyek közül az Európai Bizottság végül 74 pályázatot választott ki, hogy 2005. márciusi fordulóban beadhatják pályázatukat. Végül csak 70 főpályázat érkezett be, és ezekből a Bizottság 28-at támogatott. A Minerva program keretében közel 6,1 millió €²⁹ támogatást ítél meg az EB, amely projektenként átlag 217 768 euró³⁰ támogatást jelent.

Nagy örömmel állapítható meg, hogy a nyertes projektek megvalósítói között a 31 országból 29 képviselteti magát, csak Luxemburg és Liechtenstein maradtak ki a 2005-ös Minerva akció nyertes országai közül. A koordinátor országok között Olaszország öt projekt koordinációját is vállalta, őket Németország négy, Írország pedig három projekttel követi. Egy projekt nyert támogatást az újonnan csatlakozott országok koordinációjával (Ciprus) és kettő tagjelölt országból (Bulgária). Magyar koordinációval nem nyert pályázat. A partnerek között az új tagországok és a tagjelöltek közül kiemelkedő Lengyelország, Litvánia, valamint Bulgária és Törökország részvétele.

Az előpályázaton összesen 22 projekt esetében szerepelt magyar partner és hetet adtak be magyar koordinációval. A 22 intézményből tizenkettő projektje jutott tovább partnerek esetében és egy koordinátor, az *Euro-Contact Business School Menedzserképző Szakközépiskola* főpályázata is a Bizottság elé került, de végül nem támogatták.

Négy olyan pályázat azonban nyert, ahol magyar partner is részt vesz a megvalósításban. A magyar partnerséggel megvalósuló pályázatok esetében Spanyolország, Finnország, Németország és Észtország vállalt koordinátori szerepet.

Projekt témák

A támogatott projektek az IKT, valamint a multimédia oktatási célú használatának számos területét lefedik. A legnépszerűbbek azok a témák az IKT alkalmazása az idegen nyelv oktatásában, a tudományos és technológiai témák és a környezeti témák, de akad olyan projekt is, mely a művészeti oktatást, a gazdaság- vagy jogoktatást célozza.

Intézményi megoszlás

Csakúgy, mint az előző években, a támogatott projektek jó részét, 67,8%-át felsőoktatási intézmények koordinálták, közoktatási intézmény pedig egyáltalán nem volt nyertes pályázat koordinátora. A magyar pályázatok esetében a megoszlás a következőképpen alakul partneri és koordinátori pályázatokat együtt véve.

	Előpályázat		Főpályázat		Nyertes partner
	koordinátor	partner	koordinátor	partner	
Óvoda	0	1	0	1	0
Közoktatás	1	1	1	0	0

²⁹ 250 Ft / euró árfolyamon számolva ez mintegy 1525 millió euró.

³⁰ 250 Ft / euró árfolyamon számolva ez mintegy 54,442 millió euró.

Felsőoktatás	1	13	0	8	2
Civil szféra	0	1	0	0	0
Közintézmény	1	2	0	1	1
Vállalkozás	3	3	0	1	1
Kutatóintézet	1	1	0	1	0
Összesen	7	22	1	12	4

I.9. Socrates / 6. akció Az oktatási rendszerek megfigyelése és elemzése

Az akció felépítése és elemei

A Megfigyelés és Innováció akció („6. akció”) szerkezete a következő³¹:

- Az oktatási rendszerek és politikák megfigyelése, valamint az innováció (6.1 akció)
 - Általános megfigyelési és elemző tevékenységek (tanulmányok, elemzések, kísérleti projektek, szemináriumok, szakértőcserék, intézményhálózatok, szakértő csoportok, stb.);
 - Az „Arion” tanulmányutak oktatási szakértők és döntéshozók számára;
 - Az „Eurydice” oktatási információs hálózat (Magyarországon az Oktatási Minisztérium szervezeti keretében működik);
 - A tanulmányok elismeréséért felelős nemzeti központok „Naric” hálózata (Magyarországon az Oktatási Minisztérium szervezeti keretében működik).
- Az újonnan megjelenő szükségletekre választ nyújtó innovatív kezdeményezések (6.2 akció).

I.9.1. Socrates / 6.1.2 akció Oktatási rendszerek, politikák és újítások megfigyelése

A 6.1 és a 6.2 akcióban 2005 márciusában lehetett pályázatokat benyújtani közös pályázati felhívás keretében. A prioritások szoros összefüggésben állnak az Európai Uniónak az oktatásra vonatkozó jelenlegi politikai céljaival, különösen pedig „Az európai oktatási és képzési rendszerek célkitűzéseinek megvalósításáról szóló részletes munkaprogrammal”:

- tanárok és oktatók képzése;
- alapkészségek, idegennyelv-tanítás, vállalkozói készségek;
- kommunikációs és információs technológiák (KIT) az oktatásban és a képzésben;
- tanuljanak többen a matematikát és természettudományos és műszaki tárgyakat;
- az oktatás erőforrásai és befektetés az oktatásba;
- mobilitás és európai együttműködés;
- nyitott tanulási környezet, aktív állampolgárság, befogadás;
- a tanulás vonzóvá tétele, a kapcsolatok erősítése a munka világával és a társadalommal.

Az akcióra szánható költségkeret 2005-ben összesen 3,2 millió euró, így az átlag támogatási összeg 335 171 euró. A beérkezett pályázatok közül végül kilenc pályázat nyert támogatást, közülük egyben magyar partnerként szerepel a Goethe Intézet. A „*Content and language integrated Learning in German*” címet viselő projekt a német nyelvű iskolák tanítási gyakorlatát vizsgálja. A projekt költségvetésének 74,9%-át (415 380 eurót) finanszírozzák EU támogatásból.

I.10. Arion Külföldi tanulmányutak oktatási döntéshozók és szakértők számára

Az Arion célja az információ- és tapasztalatcsere elősegítése oktatáspolitikai kérdésekben, tanulmányutakon résztvevők által megszerzett ismeretek és tapasztalatok terjesztése, valamint az Arion összekapcsolása a Socrates program más akcióival. Az Arion keretében a Socrates országok oktatási intézményei egyhetes nemzetközi tanulmányutakat szerveznek az alábbi fő tématerületeken:

- ♦ oktatási rendszerek általános tanulmányozása
- ♦ a teljesítmények értékelése és osztályozása
- ♦ az analfabétizmust megelőző intézkedések
- ♦ idegennyelv-oktatás
- ♦ egészséges életre nevelés
- ♦ környezetvédelmi nevelés

³¹ Az „Eurydice” és a „Naric” tevékenységek külső pályázók előtt nem nyitottak, mivel ezeket a Bizottság és a résztvevő országok által létrehozott hálózatokon keresztül valósítják meg.

- ♦ KIT alkalmazása az oktatásban
- ♦ fogyatékos tanulók integrált oktatása
- ♦ esélyegyenlőség az oktatásban
- ♦ interkulturális oktatás
- ♦ az iskolai kudarc megelőzése
- ♦ európai dimenzió az oktatásban
- ♦ a tanári hivatás
- ♦ a szülők szerepe és bevonásuk az iskolai életbe
- ♦ az iskolavezető
- ♦ az iskola
- ♦ a tanulók
- ♦ felnőttoktatás
- ♦ erőszak és gyermekvédelem
- ♦ az oktatás minősége
- ♦ az iskola-felügyelő szerepe
- ♦ a tanterv

A pályázók

Az érdeklődő szakértők egyéni ösztöndíjas támogatásra nyújthatnak be pályázatot a Socrates Nemzeti Irodához. A program költségvetési kerete 2005/2006-ban 67 715 euró³², melyből 1 278 euró átlagtámogatással számolva 2005-ben körülbelül 53 tanulmányút támogatható.

A 2005-ben 28 pályázattal érkezett több, mint 2004-ben, így nőtt a támogatott pályázók száma is; a 98 pályázóból 53 kapott támogatást.

Az intézménytípus szerinti megoszlás azt mutatja, hogy többé-kevésbé az oktatási rendszer teljes vetülete kapcsolatba került a programmal. Az alábbi támogatott pályázatoktól szóló táblázat ezt jól érzékelteti.

Általános iskola	Szakiskola	Gimnázium	Tanárképzés
8	4	8	13
Közintézmény	Minisztérium	Civil	Vállalkozás
6	5	7	1

A regisztrált pályázatok 37%-a Budapestről, 9%-a pedig Pest megyéből érkezett. A megyék szerinti bontásból kiderül, hogy csak Zala megyéből nem küldtek pályázatot. A következő táblázat a beérkezett és támogatott pályázatok megyei eloszlását mutatja.

	Beérkezett	Támogatott
Bács-Kiskun	1	1
Baranya	2	2
Békés	3	2
Borsod-Abaúj-Zemplén	9	3
Budapest	36	17
Csongrád	8	8
Fejér	1	0
Győr-Moson-Sopron	1	0
Hajdú-Bihar	4	1
Heves	5	4
Jász-Nagykun-Szolnok	1	1
Komárom	2	1
Nógrád	1	0
Pest	9	6
Somogy	3	1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	4	1
Tolna	2	1
Vas	4	1
Veszprém	2	2
Zala	0	0
Összesen	98	52

A nemek szerinti megoszlásban még mindig a nők fölénye meghatározó, 2005-ben az összes pályázat 74%-át nők írták, és a támogatottak között is ilyen arányban találhatók hölgyek.

³² 250 Ft / euró árfolyamon számolva ez mintegy 17 millió euró.

A tanulmányutak

Messze az angol a legnépszerűbb munkanyelv. A célországokat tekintve az idei paletta sokkal színesebb, mint a tavalyi. Nagy örömmel támogattuk például a tavalyi célországok között nem szereplő Észtországba, Lengyelországba és Lettországba induló pályázókat.

angol	francia	német	olasz
46	1	4	1

AT	DK	DE	ES	EST	FI	FR	CY	IE
1	2	2	8	2	3	2	1	2
IT	LP	LV	NL	NO	PL	PT	SE	UK
3	1	2	2	5	1	2	3	10

Az Arion katalógusban a tanulmányutakat 25 témakörbe osztva találjuk. A 25 témakörből tizenhétben vettek részt magyarországi pedagógusok 2005-ben.

Téma száma	Téma megnevezése	Magyar résztvevők száma
1	Az oktatási rendszerek általános vizsgálata és értékelése	8
2	A teljesítmények értékelése és osztályzása	1
4	IKT az oktatásban	6
5	Fogyatékkal élő gyerekek oktatása	3
6	Esélyegyenlőség az oktatásban	2
7	Interkulturális oktatás	1
9	Az európai dimenzió az oktatásban	3
10	A tanári hivatás	4
12	Nyelvoktatás	4
13	Egészséges életre nevelés	1
14	A környezetvédelmi nevelés	1
15	Iskolavezetők	2
17	A tanulók	1
18	A felnőttoktatás	3
20	Minőség az oktatásban	8
23	Iskola felügyelet	1
25	A tanterv	2

Magyarországi tanulmányutak

A 2005/2006-ban tartandó szemináriumokra az előző évinél kétszer több szervező intézmény küldött be pályázatot. A bírálók döntése nyomán a katalógusban is a duplájára nőtt a magyarországi tanulmányutak száma – hét magyarországi kurzust hirdettek meg. További kedvező fejlemény, hogy a nemzetközi egyeztetések során mindössze egy magyar kurzust töröltek, így jó esély van arra, hogy a többi hat valóban megvalósul. A 2005/2006-ban meghirdetett magyarországi kurzusok listája a következő:

Kurzus címe	Téma	Szervező intézmény neve
The CLIL perspective	Európai dimenzió az oktatásban	Károli Gáspár Református Egyetem BTK, Angol Nyelvészeti Tanszék, Budapest
The importance of teaching foreign languages for professional purposes	Nyelvoktatás	Vocational Academy Alapítvány, Győr
Európai tendenciák az idegennyelv- oktatásban	Nyelvoktatás	Vas Megyei Pedagógiai Intézet, Szakmai- és Szakszolgálat, Szombathely
Prevention of academic setbacks and learning difficulties	Az iskolai kudarc megelőzése	Eszterházy Károly Főiskola, Eger
Interkulturelle Erziehung durch Volkskunst	Európai dimenzió az oktatásban	BKMÖ Pedagógiai Intézete, Kecskemét
From start to finish, teaching English in primary and secondary schools in Győr	Nyelvoktatás	Győr-Moson-Sopron Megyei Pedagógiai Intézet, Győr

I.11. Kiegészítő tevékenységek

A Kiegészítő Tevékenységek támogatási célja, hogy olyan tevékenységek is részesüljenek támogatásban, amelyek nyilvánvalóan hozzájárulnak a program céljaihoz annak ellenére, hogy egyik főakció részeként sem jogsultak támogatásra.

Az alábbi típusú tevékenységek számítanak tipikusnak (a lista csak jelzésértékű):

- az európai oktatási együttműködéssel kapcsolatos konferenciák és szemináriumok szervezése;
- szemléletformáló tevékenységek, például célzott promóciós vagy információs kampányok, vetélkedők, stb.;
- testületek, például egyesületek létrehozása és megszilárdítása;
- az együttműködésből származó produktumok és folyamatok fejlesztése, közzététele és különösen terjesztése;
- képzési tevékenységek szervezése olyan személyek számára, akik intézményeikben az európai oktatási együttműködésért felelősek;
- az európai oktatási együttműködéssel kapcsolatos kiadványok;
- kutatás az oktatás területén.

2005-ben 84 pályázat érkezett az Európai Bizottsághoz, melyek közül 21 a Comenius akcióval, 33 az Erasmus-szal, 18 a Grundtviggal, öt a Linguával, tíz a Minervával és 18 egyéb tevékenységek célzásával. A beérkezett pályázatból végül 14 nyert támogatást és négy került tartalék listára, melyek közül három a Comenius, nyolc az Erasmus, újabb három a Grundtvig, egy a Lingua, kettő a Minerva programokhoz és kettő egyéb tevékenységekhez kapcsolódik. Magyarország nem vett részt pályázatban.

I.12. Centralizált akciókat előkészítő látogatások

A Socrates programban, a Comenius 2, Comenius 3, Grundtvig 1, Grundtvig 4, Lingua, Minerva, valamint az Erasmus akcióhoz kapcsolódóan a leendő pályázók előkészítő látogatásra utazhatnak a pályázat benyújtásával és a projekt megszervezésével összefüggő teendők összehangolása céljából. Kétféle tevékenység támogatható az előkészítő látogatás keretein belül: partnerkereső szemináriumon való részvétel, illetve a pályázati űrlap kitöltését és a projekt részleteinek kidolgozását elősegítő találkozó lebonyolítása.

A 2004-2006 közötti időszakra a Magyarországról induló centralizált pályázatokat előkészítő látogatások megvalósítására előirányzott kerete 66 888 euró³³ volt, melyből 43 587 eurót ítéltünk meg a pályázóknak.

³³ 250 Ft / euró árfolyamon számolva ez mintegy 17 millió forint

Magyarországon az intézmények erre az időszakra 78 pályázatot nyújtottak be; közülük 61 intézmény 72 képviselője a partnereihez, és hat intézmény hat képviselője partnerkereső szemináriumra kívánt utazni. (Tehát 66 intézményből 67 személy utazhatott 2004-2006-ban.) 2005-re lebontva 55 pályázat nyert támogatást, az adatokat a mellékelt táblázat mutatja. A Comenius 3 és a Grundtvig 1 előkészítő látogatások voltak a legnépszerűbbek, de a Comenius 2.1 akció (tanárképzési tantervfejlesztési projektek) is szorosan követi őket a népszerűségi listán.

A legtöbb pályázat felsőoktatási intézményből érkezett (21), és a támogatottság aránya is itt volt a legjelentősebb (85%); ugyanakkor a pályázó intézmények között szép számban szerepeltek közoktatási intézmények, közülük is legtöbben középiskolákból – a 18 pályázó közoktatási intézményből mindössze egy általános iskola, ami megfelel a centralizált pályázatok tartalmának, célcsoportjának. Az intézménytípusok harmadik nagy kategóriáját a civil szervezetek képezik, közülük a legtöbb alapítvány (6).

Kiemelkedően sok pályázat érkezett Budapestről, a többi megye részvételét tekintve nem mutatható ki nagy eltérés. Egyáltalán nem érkezett azonban pályázat Tolna, Borsod-Abaúj-Zemplén, Jász-Nagykun-Szolnok, Békés, Bács-Kiskun, Komárom-Esztergom valamint Somogy megyéből.

	Beérkezett	Támogatott
Dél-Alföld	3	3
Észak-Alföld	8	8
Észak-Magyarország	4	3
Közép-Magyarország	33	27
Közép-Dunántúl	6	5
Nyugat-Dunántúl	7	6
Dél-Dunántúl	4	3
Összesen	65	55

A látogatások során legtöbben Hollandiába utaztak, majd Görögország és Németország követte a listán. Külön öröm, hogy Lengyelországba négyen is utaztak.

II. Európai Nyelvi Díj

Az Európai Nyelvi Díj az Európai Bizottság és a magyar Oktatási Minisztérium által támogatott kezdeményezés, amelynek célja, hogy hivatalos elismerésben részesítse az idegen nyelvek tanítása terén megvalósuló, példaértékűnek minősülő és innovatív programokat, folyamatokat az oktatás és képzés bármely szintjén. Az Európai Nyelvi Díjat 1998-ban alapították az Európai Unió tagállamainak kezdeményezésére. Azóta Európa-szerte közel hétszáz intézmény vehette át a nyelvoktatásban elért kiemelkedő eredményeiért járó Díjat.

Az Európai Nyelvi Díjra jogosult bármely, az európai nyelvek tanítása terén megvalósuló program, függetlenül attól, hogy annak oktatási, képző- vagy továbbképző-intézmény, helyi vagy regionális hivatal, vállalat vagy más szervezet (illetve ezek önálló szervezeti egysége) ad otthont.

Az Európai Nyelvi Díj olyan programnak adományozható, amelynek kidolgozása a közelmúltban zárult le, és amelyet a mindennapok gyakorlatában már alkalmaznak – vagy még csak tervezik a program gyakorlati alkalmazását, de alaposan előkészítették azt. A Díjat nem kaphatják meg már lezárult programok, illetve hosszabb ideje futó, a pályázó alaptervékenységét képező folyamatok.

A 2005-ös pályázati forduló

Az Európai Bizottság által meghatározott éves prioritás, **a korai nyelvoktatás vagy a tartalomalapú nyelvoktatás** területén belül a nemzeti szakértői csoport meghatározta a magyar prioritásokat. Ezek a következők voltak:

- Valamely szakmához vagy szakmacsoporthoz kapcsolódó, kommunikatív készségeket fejlesztő, elsősorban alapszintű nyelvi programok

- Mintaértékű programok a nyelvi előkészítő évfolyamokon
- Nem nyelvszakos tanároknak / tanárcsoportoknak szóló nyelvi programok

19 pályázat érkezett, akik közül négyen kapták meg a Díjat, amely az Oktatási Minisztérium által biztosított keretből (Világ – Nyelv program) pénzbeli támogatással is jár a szakmai elismerés mellett. Az összeget az intézmény a díjazott program továbbfejlesztésére, népszerűsítésére fordíthatja.

I. díj	"Habakukk a gyermekekért" Alapítványi Óvoda	300 000 Ft
I. díj	Vocational Academy Alapítvány	200 000 Ft
II. díj	Kodolányi János Főiskola	250 000 Ft
III. díj	Lauder Javne Zsidó Közösségi Iskola	150 000 Ft

A „Habakukk a gyermekekért” Alapítványi Óvoda alapítása óta folyamatosan dolgozik programján, egy olyan, a gyermeki nyelvelsajátítás folyamatára épülő és azt ösztönző célrendszer, tartalmi bázis és módszertani tárház kialakításán, mely lehetővé teszi számára az eredményes munkát. Kapcsolatokat épít ki a német nyelvet nemzetiségi vagy idegen nyelvként tanító óvodákkal és iskolákkal. Céljük, hogy a tapasztalatokat egymásnak átadva minél magasabb szinten valósítsák meg a korai, saját terminológiájuk szerint *“szelíd” nyelvi nevelést*. A helyszíni látogatáson tapasztaltak alátámasztották a tartalmi és formai szempontból is magas színvonalú pályázat megalapozottságát, ezért a szakértői csoport az óvoda programját megosztott első díjra javasolta.

A *Vocational Academy Alapítvány “Üzleti gazdaságtan angolul – Az elmélet és a gyakorlat egységében”* c. pályázatából jól látható az iskolában megvalósuló szakmai-szaknyelvi program egésze és azon belül az angolul tanított üzleti gazdaságtan szerepe. A tanulóknak alkalma nyílik a szaknyelv alapjainak elsajátítására az iskolában, majd annak gyakorlatban történő kipróbálására és fejlesztésére az angliai gyakorlat során. Az iskola gondot fordít a programban résztvevő tanárok továbbképzésére is. A helyszíni látogatáson szerzett benyomások megerősítették a szakértőket, hogy az iskola nyelvi programja érdemes az Európai Nyelvi Díjra, ezért a megosztott első helyre javasolták.

A *Kodolányi János Főiskola* a nyelvoktatás átfogó reformjára törekszik, s igyekszik az elért eredményeket különböző hazai és nemzetközi fórumokon terjeszteni is. A nyelvoktatási program három alappillére (általános nyelvi képzés, szaknyelvi képzés, szakképzés idegen nyelven) szerves egységet alkot, és segíti a hallgatókat abban, hogy minél magasabb szintű nyelvtudásra tegyenek szert felsőoktatási tanulmányaik során. A főiskola figyelmet fordít arra is, hogy folyamatos továbbképzésben részesüljenek mind az általános nyelvet oktatók, mind a szaktárgyakat idegen nyelven oktatók. A szakértők úgy vélik, mintaértékű lehet a főiskola nyelvi programja más felsőoktatási intézmények számára is.

A *Lauder Javne Zsidó Közösségi Iskola* pályázatában bemutatott nyelvoktatási tevékenység a 2005. év prioritásai közül kettőt is teljesít: a tartalomalapú oktatást és a nyelvi előkészítő évfolyami programot. Ez a tartalomalapú nyelvoktatás célzottan szolgálja a tanulók személyiségfejlődését élményszerű és tartalmilag-erkölcsileg elgondolkodtató eljárásaival. A nyelvi előkészítő évfolyam oktatási módszerei közül kiemelendő a csoportmunkára, együttműködésre, valamint az önálló tanulásra való koncentráció. A projektmunka, a prezentáció és az önálló írásbeli szövegalkotás az idegen nyelvismeret fejlesztése mellett a jövő munkavállalójának is fontos készségei. A bemutatott nyelvoktatási program korszerű és kreatív. A diszlexiás tanulók idegennyelv-tanulását segítő munkálatok dokumentációja alapos és meggyőző. Az iskolában a szakértők a mintaértékű nyelvi programot odaadással gondozó, továbbfejlesztő pedagógusokkal találkoztak.

A díjat elnyerő programok elismerése

Minden nyertes oklevelet kapott, melyet az Európai Bizottság Oktatás és Kultúra Főbiztosa, valamint az Oktatási Miniszter látott el kézjegyével. A nyertesek használhatják az Európai Nyelvi Díj emblémáját céges dokumentumaikon, kiadványaikon. A díjátadásra 2005. november 11-én került sor, a Socrates program megalapításának tízéves évfordulója alkalmából rendezett programsorozat keretei közt.

III. Pestalozzi-program

Az Európa Tanács Tanár-továbbképzési programjában (ET TTK) Magyarország 1994 óta vesz részt. A program hálózati rendszerként működik, a tagországok az Európa Tanács (ET) projektjeihez kapcsolódó témákban maximum hét napos szemináriumokat szerveznek, amelyeken a pedagógusok, valamennyi tagországból pályázat útján vesznek részt.

Bár a célcsoport alapvetően megegyezik a Socrates / Comenius 2.2.c akció célcsoportjával, attól mind szervezésében, mind tartalmában jelentősen eltér. Az ET TTK szemináriumait elsősorban a vendéglátó ország pedagógusai számára szervezik, s az Európai Kulturális Konvenciót aláíró többi 48 ország számára nem ritkán csak igen kevés, 4-5 helyet tesznek elérhetővé.

A másik ok, amely miatt a program viszonylag kevesebb pályázót vonz, a tanulmányutak anyagi támogatásának a Socrates programban megszokottól eltérő megoldásában keresendő. Bár a szállás és a megélhetés költségeit a fogadó fél fedezi, az útiköltséget az ösztöndíjas maga előlegezi meg, melyet az ET esetenként három hónap vagy annál hosszabb idő után tud csak megtéríteni. Ez a konstrukció a magyar és a hozzá hasonló társadalmi és anyagi helyzetben lévő európai pedagógusok számára egyértelműen kevésbé előnyös, mint más pályázati programok eljárása.

Ezzel együtt a 2005 első és második félévére beérkezett 36 pályázatból 22, azaz a pályázatot benyújtók 61%-a sikeresen szerepelt a kétfordulós bírálati folyamaton. Ez a tavalyi 45%-os arányhoz képest jelentős javulás.

A pályázók túlnyomó része középiskolai tanár, összesen 24 középiskolából jelentkeztek, épp 50-50% gimnázium és szakoktatást nyújtó intézmény. Jóval kevesebben jelentkeztek általános iskolából és a felsőoktatásból. A pályázók között található egy speciális iskola is, mely képesség- és tehetségfejlesztéssel foglalkozik. A nyertesek arányának tekintetében a legsikeresebb pályázók a felsőoktatási intézmények tanárai.

	Beérkezett	Támogatott
Általános iskola	6	3
Középfokú	24	13
Felsőoktatás	5	5
Speciális	1	1
Összesen	36	22

Ha a területi eloszlást vizsgáljuk, azt tapasztaljuk, hogy a közép-magyarországi régió továbbra is lényegesen aktívabb a többinél. Örömteli, hogy a dél-alföldi régióból nagyon eredményesen nyújtottak be pályázatokat, itt 86% va támogatottak aránya. A Nyugat-Dunántúlról is sok pályázat érkezett, az eredményesség azonban nem volt jellemző. Jász-Nagykun-Szolnok, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Nógrád és Heves megyéből egyáltalán nem érkezett pályázat.

	Beérkezett	Támogatott
Közép-Magyarország	11	6
Dél-Dunántúl	4	1
Nyugat-Dunántúl	6	2
Közép-Dunántúl	4	3
Dél-Alföld	7	6
Észak-Alföld	1	1
Észak-Magyarország	3	3
Összesen	36	22

A legtöbben angol munkanyelven tartott szemináriumot választottak, ők voltak 27-en (ebből 15 támogatott). Német nyelvű szemináriumot hatan (négy támogatott), olaszt pedig ketten választottak, míg francia nyelvű továbbképzésen csak egy tanár kívánt részt venni.

Az Európa Tanács Tanár-továbbképző programjában elsősorban olyan szemináriumokat szerveznek, melyeknek központi eleme az emberi jogok, a demokratikus értékek terjesztése, az esélyegyenlőség és a társadalmi szolidaritás mind szélesebb körű érvényesítése. Ezek mellett kiemelt terület az európai dimenzió megjelenítése az oktatásban, illetve az oktatás lehetőségeinek kutatása multikulturális környezetben. Ezek a témák valóban elmélyült, közös gondolkodást tesznek lehetővé olyan kérdésekben, melyek túlmutatnak a napi pedagógiai munkán, de annak háttérében, a gyakorlati problémákat érettebb keretbe ágyazva, egy mindnyájunk számára elfogadhatóbb Európa felé vezethetnek.

2003. óta Magyarország a program keretében nem hirdetett meg szemináriumot anyagi okok miatt, ami igen sajnálatos.

IV. Az Európai Unió 6. Kutatási, Technológiafejlesztési és Demonstrációs Keretprogramja

2005-ben a TKA az EU 6. Keretprogram keretén belül – az előző években megkezdett tevékenység folytatásaként – információs és tanácsadó irodát működtet (a projekt 2004 áprilisában indult). Az információs iroda létrehozásának a célja az volt, hogy elősegítsük a magyar részvétel mennyiségi és minőségi javulását az Európai Unió 6. Kutatásfejlesztési, Technológiai és Demonstrációs Keretprogramjának Marie Curie mobilitási akcióiban és 7. prioritásában (Állampolgárok és kormányzás a tudásalapú társadalomban). Távlati célként ide kapcsolódik a magyar koordinációjú projektek számbeli növekedésének elősegítése is.

A kutatói mobilitás elősegítése érdekében az Európai Bizottság Európa-szerte támogatja mobilitási központok létrehozását és működését. Magyarországon a Tempus Közalapítvány látja el a hídfőintézmény szerepét. A projektnek része a komplex, jól strukturált, informatív nemzeti mobilitási portál létrehozása és tartalmi fejlesztése, valamint az Európai Bizottság támogatásával létrejött Európai Mobilitási Portál megismertetése a kutatókkal és a kutatásban érdekelt intézményekkel.

A Tempus Közalapítvány 2005-ben információt szolgáltatott az EU 6. Keretprogram egészéről, és támogatta az érintett szervezetek, kutató központok és kutatók közötti információáramlást. Célzottan továbbítottuk az információkat a 7. prioritás célcsoportjainak, valamint a Marie Curie mobilitási akciók által érintett kutatói csoportoknak. A projekt biztosítja a hatékony partnerkeresési lehetőségeket (egyéni megkeresések, rendezvényekről szóló információk terjesztése) a Magyarország felé irányuló, és az itthonról külföld felé irányuló kérések esetében. Ennek érdekében a TKA együttműködik a 7. prioritás külföldi kontaktpontjaival és hírlevelet szerkeszt az EU Keretprogramról; emellett projektmenedzsment és pénzügyi tanácsadással segíti a magyar projektkezdeményezések támogatását. A támogatást nyert pályázatokat nyomon követi, eredményeiket – amennyiben a lehetőség adott – terjeszti úgy a magyarországi, mint a külföldi szakmai körökben. Ezen tevékenységhez kapcsolódóan a TKA 2005-ben ismét megjelentette a több mint 220 magyar kutatóintézetet és doktori iskolát népszerűsítő angol nyelvű kiadványát, a Hungarian Research Directory-t. A kiadvány célja elősegíteni a magyarországi kutatócsoportok és kutatók részvételét az EU6 Keretprogramban, valamint a külföldi kutatóintézmények magyarországi partnerkeresését, és a Magyarországon kutatásokat folytató külföldi tudósok számának növelését.

V. Kutatói Mobilitási Központ

A 2004. április 1-2007. április 30-ig terjedő időszakban a TKA fejleszti és működteti a magyar Kutatói Mobilitási Központot az Európai Bizottság Kutatási Főigazgatósága által nyújtott anyagi támogatásból. A támogatás lejártá után a központot nemzeti forrásból kell legalább 3 évig tovább működtetni. A projekt keretében mára létrehoztuk a magyar regionális hálózatot, amelynek feladata a kutatói mobilitási központ regionális bázisának a biztosítása. Létező kapcsolatrendszerünk alapján az egyes régiók legnagyobb felsőoktatási intézményeit kértük fel. A magyar mobilitási központok hálózatát hídfőintézményként a Tempus Közalapítvány koordinálja. A regionális kontaktpontok a

Nemzeti Kutatási és Technológiai Hivatal anyagi támogatása alapján térítés ellenében végzik a munkájukat 2007. március 31-ig. Számukra három alkalommal egynapos tréninget tartottunk a kutatói mobilitási központ és a hozzá kapcsolódó, folyamatosan fejlesztés alatt álló elektronikus portál (<http://www.eramore.hu>) működéséről, illetve a hálózat tagjai számára is hozzáférhető új kommunikációs eszköz, az Intranet használatáról.

A mobilitási központok és portálok a kiutazó és bejövő kutatókat tájékoztatják

- a vízumot, munkavállalási engedélyt, tartózkodási engedélyt, adózást, TB-t, nyugdíjat;
- a kutatók számára nyitott munkalehetőségeket, a vendégkutatói pozíciókat és ösztöndíj lehetőségeket;
- a szállást, iskoláztatást, nyelvtanulási lehetőségeket, kulturális eseményeket érintő kérdésekben.

A hagyományos ügyfélszolgálat mellett, megkezdtük az elektronikus tanácsadás létrehozására az előkészületeket. Ezáltal a pályázók rendelkezésére bocsátjuk a Marie Curie akciók űrlapjainak on-line változatát. Az űrlapok lehetőséget nyújtanak a teljes pályázatnak vagy részeinek az elküldésére pályázati tanácsadás céljából. A pályázat megírását segíti az űrlap egyes részei mellett feltüntetett tanácsok listája, amelyet korábbi pályázatok tartalmi bírálatai alapján állítottunk össze.

Az elektronikus hírlevél által a TKA EU 6 Keretprogramért felelős irodája folyamatosan tájékoztatja a feliratkozottakat a kutatói szférát érintő aktuális információkról. A Hírlevél 2005. évi számai tartalmazták a Keretprogram aktuális pályázati felhívásait, az azokkal kapcsolatos rendezvényeket, aktuális híreket, partnerkereséseket, kutatóknak rendezett információs napok hirdetéseit és egyéb, a címlistán szereplő kutatók számára fontos információkat az EU 6. Keretprogramról. A TKA EU6 Hírlevélre feliratkozottak száma 2004 márciusától - 2005 decemberéig 1076-ról 2200 főre emelkedett. A Tempus Közalapítvány kilenc vidéki városban szervezett rendezvényeket (Kaposvár, Pécs, Szeged, Debrecen, Sárospatak, Miskolc, Győr, Sopron, Veszprém). Ezeken a rendezvényeken tájékoztatást adtunk a Marie Curie ösztöndíjak által nyújtott lehetőségekről, valamint a Magyarországon létező, pályázást segítő szervezetekről és eszközökről.

VI. Disszeminációs projektek

VI.1. Projektalapú oktatás

A Tempus Közalapítvány 2004-ben indult az Európai Bizottság disszeminációs pályázatán azzal a céllal, hogy e-learning kurzus és tanártovábbképzés formájában projektalapú oktatás módszertanát terjessze.

A disszemináció célja azon ismeretek és tapasztalatok átadása, melyeket egy-egy Socrates projekt megvalósítása során halmoz fel a projektben részt vevő intézmény. A disszeminációs tevékenység révén azok a szakemberek, kollégák is megismerkedhetnek egy-egy projekt(típus) eredményeivel, akik azokban nem vettek részt. A projektalapú oktatás módszerének továbbadása azt a célt szolgálja, hogy gazdát cseréljenek a Comenius 1 Nyelvi Projektek megvalósítása során felhalmozódott pedagógiai és szakmai tapasztalatok, hogy a jövő projektkoordinátorai és az innovatív oktatási formákat preferáló pedagógusok felkészülten láthassanak munkához.

A *projektalapú oktatás* egy olyan oktatási módszer, melynek felhasználásával egy közös cél megvalósítása során fejlődnek a diákok általános, nyelvi és stratégiai készségei; célja továbbá az ismeretszerzés és a személyiségfejlesztés. A módszer alkalmazásával előtérbe helyeződnek a kooperatív tanulási formák, melyben fejleszhető a diák szociális készsége és a felelősségérzete.

A fenti oktatási módszertan alapjainak kidolgozására, az e-learning kurzus és tanártovábbképzés tervének létrehozására fogtak össze Lengyelország, Csehország, Szlovákia és Magyarország Socrates nemzeti irodái. A továbbképzési tartalmi kidolgozásához két-két szakértőt delegáltak az egyes irodák,

akik a tananyag kifejlesztéséhez a Socrates / Comenius 1 akció 2001-2003 között megvalósult Nyelvi projektjei szolgáltak alapul.

A harmincórás tréning anyagát a Tempus Közalapítvány benyújtotta pedagógus továbbképzési akkreditációra, amelyet 2005 decemberében meg is kaptunk. 2005 nyarán kidolgoztuk a tanártovábbképző kurzus elektronikus, e-learning változatát. A kilencvenórás, mentorált elektronikus képzés angolul és magyarul érhető el. Az e-learning kurzus gyakorlatközpontú, résztvevői konkrét projekteket dolgoznak ki a képzés során. 2006-ban pedagógus továbbképzési akkreditációjára fogunk jelentkezni.

A magyarországi Socrates Nemzeti Iroda magyar és angol nyelven is adott ki **szóróanyagot** a projektalapú oktatás népszerűsítésére, amely már a 2005 novemberében megrendezett Socrates Héten is jelen volt. Azóta is számos rendezvényen hozzáférhetővé tettük a projekttel kapcsolatos információkat, valamint meghirdettük a Tempus Közalapítvány honlapján az akkreditált képzést, ami nagyon sikeresnek bizonyul.

VI.2. GenERAtion

A Socrates Nemzeti Irodák részére az Európai Bizottság 2005. március 21-én zártkörű disszeminációs pályázati felhívást jelentetett meg. A felhívás célja, hogy a programban elért eredmények és tapasztalatok széles körben ismertté váljanak, a jó gyakorlatokat minél több potenciális pályázó megismerje, hasznosítani és alkalmazni tudja. A disszeminációs pályázatoktól elvárt közvetett eredmény, hogy növekedjen a pályázói aktivitás és a nemzetközi együttműködés a Socrates országok között. Figyelembe véve az Európai Bizottság akkori azon célkitűzését, mely 2011-ig a hallgatói és oktatói mobilitás megháromszorozódását szeretné elérni³⁴, a magyar Socrates Nemzeti Iroda egy új Erasmus disszeminációs pályázat benyújtását javasolta az európai partnerirodáknak.

A projekt ötlet és előkészítés

A projekt tartalmát a hallgatói mobilitás nagyságrenddel való növeléséhez szükséges tapasztalatok tudás, jó gyakorlatok köré építettük fel. Magyarországon kívül még 20 Socrates-ország vett részt aktívan a projektben.

Azonosítottunk hat témát, melyek kulcsfontosságúak a mobilitás növelése szempontjából:

- a gazdaság és a felsőoktatás kapcsolata
- az oktatók motiválása és elismerése a hallgatói mobilitás növelése érdekében
- hallgatói szakmai gyakorlatok szervezése
- közös diplomák – akkreditáció – akadémiai elismerés
- globális mobilitás – a felsőoktatás marketingje
- felsőoktatási intézmények és országok abszorpciók kapacitása

A hat témát hat eltérő európai helyszínen (Belgium, Litvánia, Finnország és Norvégia, Szlovénia, Görögország, Magyarország és Ausztria) vitattuk meg. A zárószeminárium 2006 tavaszán, az osztrák EU elnökség időszakában valósult meg a magyar és osztrák határon. A projekt költségvetése 450 000 euró³⁵, amelynek 90%-át az Európai Bizottság fedezte.

VI.3. E-Quality Európai Minőségi Díj hatásvizsgálata

Az "E-Quality – Európai Minőségi Díjat" 2005-ben hoztuk létre, az osztrák Nemzeti Iroda – mint projekt koordinátor – Magyarországgal, a Cseh Köztársasággal, Szlovákiával, Németországgal, Olaszországgal, Hollandiával és az Egyesült Királysággal közösen megvalósított disszeminációs projekt keretében. Az együttműködés célja a minőség ösztönzése a közösségi oktatási programokban:

³⁴ Ez a cél azóta úgy módosult, hogy 2013-ig el kell érnie az Erasmus hallgatói létszámnak a 3 milliót.

³⁵ Körülbelül 113 millió forint.

az E-Quality Díj elismeri a kiemelkedően jó minőségű projekteket lebonyolító intézmények munkáját a Comenius 1 és Grundtvig 2 projektekben, illetve Erasmus mobilitási tevékenységekben.

A projekt lezárulta után a részt vevő országok továbbra is meghirdetik az E-Quality pályázatot, és díjaznak a legjobb projekteket. Így a Tempus Közalapítvány / Socrates Nemzeti Iroda által 2005. december elején meghirdetett E-Quality – Európai Minőségi Díj pályázatra hét pályázat érkezett, amelyek közül ötnak íteltük meg a díjat, mivel a nemzetközi mezőnyben meghatározott határvonal fölötti pontszámot érték el a bírálat során.

A pályázók a díj elnyerésével E-Quality oklevelet kapnak, valamint jogosulttá válnak a díj logójának használatára az intézmény dokumentumain, kiadványain. A nyertes E-Quality projektek bemutatását közzétesszük honlapunkon, illetve egy, a partnerországok sikeres pályázatait bemutató nemzetközi kiadványban is.

Díjazott intézmények

Comenius 1

- II. Rákóczi Ferenc Általános Iskola Művelődési Ház és Könyvtár, Győrújbarát
- Móra Ferenc Általános Iskola, Zeneiskola, Napközi Otthonos Óvoda és Könyvtár, Zalakaros

Erasmus

- Pécsi Tudományegyetem
- Budapesti Műszaki Főiskola
- Budapesti Corvinus Egyetem

VI.4. University of Languages (U-Lang)

2005-ben nyert és 2006-ban valósul meg a *University of Languages* (Nyelvek egyeteme) c. projekt, amiben a magyar nemzeti iroda is részt vállal, a bolgár iroda felkérésére. A Lingua akcióhoz kapcsolódó nemzetközi projektben a román és a török nemzeti irodák is részt vesznek. A kezdeményezés célja az akcióban elért eredmények publikációja, disszeminációja, a jó gyakorlatok terjesztése és azok megismertetése az oktatási döntéshozókkal, illetve a nyelvoktatással foglalkozó szakemberekkel. A disszeminációs projekt összköltségvetése 7 642 euró, amiből a bizottsági támogatás 90%.

VII. A Leonardo da Vinci program

A Leonardo da Vinci program az Európai Unió 1995-ben indult **együttműködési programja a szakképzés területén**. A program második szakasza a 2000. január 1-től 2006. december 31-ig tartó időszakot öleli fel.

A programban minden szakmai képzéssel foglalkozó köz- és magánintézmény, szervezet részt vehet. Egyének csak intézményeken keresztül részesülhetnek Leonardo támogatásban. A Leonardo program magyarországi kezeléséért a Tempus Közalapítvány Leonardo Nemzeti Irodája (LNI) felelős³⁶. Az LNI 1999. szeptember 1-je óta működik a Tempus Közalapítvány keretei között. Az Iroda működtetését az Oktatási Minisztérium és az EU Bizottsága támogatja az évente megkötött szerződések alapján.

A 2000. január 1-2006. december 31-ig tartó programszakasz teljes költségvetése 1150 millió euró³⁷.

A Leonardo da Vinci program céljai

A Leonardo program hozzájárul a tudás Európájának előmozdításához az oktatási és képzési együttműködés európai térségének létrehozása által, és támogatja a tagállamoknak az élethosszig tartó tanulásra és azon tudás, készségek és kompetenciák erősítésére vonatkozó politikáját, amelyek az aktív

³⁶ A program végrehajtásának szakmai felügyeletét az Oktatási Minisztérium végzi.

³⁷ A társult országok által befizetett éves részvételi díj (az ún. entry ticket) nélkül.

állampolgári szerepvállalás és a foglalkoztathatóság erősítésében közreműködhetnek. A program elősegíti az innovációt, a szakképzés minőségének fejlesztését és a gyakorlatorientált megoldások kidolgozását.

1. cél: a **szakmai készségek és kompetenciák fejlesztése** a szakmai alapképzés bármely szintjén résztvevők – különösen a fiatalok – körében, annak érdekében, hogy elősegítse a munkaerőpiacra való belépésüket, illetve újbóli munkába állásukat;

2. cél: a **szakmai továbbképzés** minőségének fejlesztése és ezen képzési formáknak az **élet hosszig tartó képzés** jegyében mind szélesebb társadalmi rétegek számára történő elérhetővé tétele;

3. cél: a szakmai képzéssel kapcsolatos **újítások (innováció)** támogatása a versenyképesség fejlesztésével, a vállalkozói kedv bátorításával és új foglalkoztatási lehetőségek ösztönzésével kapcsolatban.

Pályázattípusok

- **Mobilitási projektek**
 - szakmai alapképzésben résztvevő fiatalok, felsőoktatásban tanuló diákok, fiatal dolgozók és friss diplomások 3-52 hetes külföldi szakmai gyakorlata Európában;
 - HR vezetők, szakképzési szakemberek, foglalkoztatási tanácsadók, oktatók, valamint szaknyelvi oktatók 1-6 hetes tanulmányútja;
- **Kísérleti projektek**
 - nemzetközi partnerségekre épülő fejlesztő típusú projektek, amelyek célja új szakirányok, tantervek, képzési módszerek, tankönyvek és egyéb segédanyagok, taneszközök kifejlesztése;
- **Szaknyelvi projektek**
 - a nyelvi és szaknyelvi készségek fejlesztésének, valamint az eltérő kultúrák jobb megértésének támogatása – a szaknyelv-oktatáshoz kapcsolódó új tananyagok, módszerek kidolgozása;
- **Nemzetközi hálózatok**
 - nemzetközi együttműködési hálózatok, amelyek lehetővé teszik a tapasztalatok és helyes gyakorlatok cseréjét és széleskörű terjesztését;
- **Referenciaanyagok**
 - felmérések és tudományos elemzések készítése a szakképzés rendszeréről és gyakorlatáról.

A továbbiakban az utóbbi négy pályázattípust az egyszerűség kedvéért *fejlesztő típusú pályázatoknak* nevezzük.

A 31 részt vevő ország

- **A 25 EU-tagállam:** Ausztria, Belgium, Ciprus, Csehország, Dánia, Egyesült Királyság, Észtország, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Lettország, Litvánia, Luxemburg, Magyarország, Málta, Németország, Olaszország, Portugália, Spanyolország, Svédország, Szlovákia és Szlovénia
- **3 EFTA ország:** Izland, Liechtenstein, Norvégia
- valamint **Románia, Bulgária és Törökország.**

A 2005-2006-os pályázati felhívás

Az aktuális pályázat felhívás közvetlenül is a lisszaboni és a koppenhágai folyamathoz kapcsolta a programot, és két stratégiai prioritást nevesített is: 1. Az európai munkaerőpiac fejlesztése, 2. Az európai oktatási és képzési rendszerek átalakítása, modernizálása és adaptációja. A felhívás szerint „a Leonardo da Vinci program az európai szakképzés-politika megvalósításának első számú eszköze kíván lenni”.

Prioritások

- A képesítések átláthatósága
- A szakképzési rendszerek és gyakorlatok minőségének fejlesztése (minőségbiztosítás)
- Releváns és innovatív e-learninges tartalomfejlesztés
- Tanárok és oktatók továbbképzése

A fentiek valamennyi pályázattípusra vonatkoztak, leszámítva a mobilitást. A mobilitás esetében a minőségi megközelítés megerősödött, a felhívás külön kiemelt négy minőségi kritériumot:

- Nyelvi és kulturális felkészítés;
- A szakmai gyakorlat célja, tartalma és időtartama;
- Pedagógiai vonatkozások, tutorálás és mentorálás;
- A szakmai gyakorlat során megszerzett kompetenciák elismerése.

VII.1. A TKA által kezelt szakképzési pályázattípusok költségvetési keretének lekötése 2005-ben³⁸

Az egyes pályázattípusok költségkeretének lekötése

	Beadott pályázatok száma	Elfogadott pályázatok száma	Támogatási keret (euró)	Megítélt támogatás (euró)	Lekötési mutató (%)
Leonardo Mobilitás	157	125		2.930.000	
Szakmai alapképzésben résztvevők	71	56	2.930.000	1.197.447	100 %
Egyetemisták/Főiskolások	23	20		707.566	
Fiatal dolgozók és friss diplomások	15	14		627.537	
Oktatók, foglalkoztatási tanácsadók, HR vezetők	47	34		393.980	
Szaknyelvet oktatók	1	1		3.470	
Leonardo „B” típusú pályázatok (kísérleti, szaknyelvi projektek, nemzetközi hálózatok)	24	7	na³⁹	2.097.713	na.
Kiegészítő támogatási keretek⁴⁰	Beadott pályázatok száma	Elfogadott pályázatok száma	Támogatási keret (Ft)	Megítélt támogatás (Ft)	Lekötési mutató (%)
Előkészítő látogatások	72	51 ⁴¹	9.500.000	9.737.846 ⁴²	100 %
Kiegészítő támogatás biztosítása hátrányos helyzetű kedvezményezettek részére	26	23	10.000.000	10.000.000	100 %
Szakiskolai tanulók külföldi szakmai gyakorlatának támogatás	40	23	160.000.000	160.000.000	100 %
Leonardo termékek terjesztésének és a szakképzés gyakorlatába való beépülésének támogatása pályázati úton	7	2	15.000.000 ⁴³	3.388.000	22,6 %

VII.2. Fejlesztési célok 2007-től

- Tekintettel arra, hogy az új Lifelong Learning Programme elfogadott költségvetése nem teszi lehetővé a 2004-2005-ben megfogalmazott ambíciózus mobilitási célok megvalósítását, pedig azok egyszerre szolgálnák a lisszaboni folyamatot és a hazai szakképzés korszerűsítését és

³⁸ A táblázat és az éves jelentés mindenhol a 2005-ös decentralizált pályázati keretből megítélt összegeket tartalmazza. Az ezekből *ténylegesen felhasznált* összegekről 2007-ben, illetve 2008-ban állnak majd rendelkezésre végleges adatok, mivel ekkorra zárulnak le a támogatási szerződések a pályázókkal.

³⁹ A B típusú pályázatoknak nincs előre rögzített, országonkénti támogatási kerete.

⁴⁰ A MPA fejlesztési és képzési alaprész terhére

⁴¹ Az elfogadott 53 pályázatból kettő meghiusult.

⁴² A folyamatos beadási lehetőségnek köszönhetően a maradványok újra történő lekötésére kerülhetett sor.

⁴³ A keret részben disszeminációs projektek pályázati úton történő támogatására, részben a Nemzeti Iroda által végzett disszeminációs tevékenységre volt fordítható.

hatékonyabbá tételét, hazai forrásból (lehetőség szerint a Strukturális Alapokból) kell biztosítani a mobilitási tevékenység volumenének folyamatos növelését – lépést tartva a pályázói igények folyamatos emelkedésével, de nem tévesztve szem elől a minőségelvű megközelítést.

- A fejlesztő típusú projektek esetében ki kell használni a pályázati rendszer további decentralizációjából eredő kedvezőbb feltételeket. 2007. január 1-jétől ezen pályázatok költségvetési keretének mintegy 90%-át⁴⁴ ún. innováció transzfer pályázatok támogatására lehet fordítani. Így lehetőség nyílik arra, hogy a hazai és az európai uniós fejlesztések közötti összhangot erősítsük, illetve hogy valóban azok a projektek részesüljenek támogatásban, amelyekre a hazai szakképzésnek a lehető legnagyobb szüksége van.
- A Leonardo Nemzeti Iroda a hangsúlyt a most befejeződő programszakasz eredményeinek terjesztésére kívánja helyezni ennek érdekében három nemzetközi együttműködésbe is bekapcsolódott az Európai Bizottság 2006 tavaszán megjelentetett pályázati felhívása nyomán. A pályázatok elfogadásáról a következő hetekben várható döntés:
 - Az osztrák Leonardo Nemzeti Iroda koordinálásában részt veszünk az osztrák-német-holland Leonardo nemzeti irodák által működtetett **termékadatbázis** továbbfejlesztésében, miután világossá vált, hogy az Európai Bizottság nem kívánja tovább működtetni az általa létrehozott központi adatbázist
 - A dán Leonardo Nemzeti Iroda koordinálásában veszünk részt az **e-learning** témájú Leonardo projektek tematikus monitoringjában, ami a kapcsolódó projektek összegyűjtését, értékelését és az eredmények terjesztését hivatott elősegíteni, a főbb trendek felvázolásával és a jövőre vonatkozó ajánlások megfogalmazásával együtt.
 - Az izlandi Leonardo Nemzeti Iroda koordinálásában veszünk részt azon Leonardo projektek tematikus monitoringjában, amelyeknek a témája a szakképzés és a munkaerőpiac kapcsolata, illetve a tanácsadás. E munka a kapcsolódó projektek összegyűjtését, értékelését és az eredmények terjesztését hivatott elősegíteni, a főbb trendek felvázolásával és a jövőre vonatkozó ajánlások megfogalmazásával együtt.
- A szakiskolai mobilitási program esetében 2005-ben kipróbált, majd a Leonardo program esetében 2006-ban továbbfejlesztett gyakorlat-orientált tréningek segítségével elő kell segíteni, hogy az új intézmények pályázatainak és elfogadott projektjeinek minél jobb legyen a minősége.
- Továbbra is biztosítani kell a hátrányos helyzetű kedvezményezettek részvételét a programban. Tekintettel arra, hogy a projektek megvalósítása jelentős önrész bevonását teszi szükségessé, ez csak emelt szintű támogatás biztosítása révén érhető el. Mivel erre a célra 2005-ben és 2006-ban nem sikerült újabb OSZT forrást biztosítani, a Leonardo mobilitási keret megosztása⁴⁵ kínál erre lehetőséget.
- Az Europass adatbázis alkalmazása révén elősegíteni, hogy a felsőoktatási mobilitásban résztvevők is nagy számban igénybe vegyék az Europass Mobilitási Igazolványt.

VII.3. Legfontosabb eredmények

- A **pályázati igények növekedése** lépést tartott a rendelkezésre álló pénzügyi keret emelkedésével: a beadott Leonardo mobilitási pályázatok száma ugyan visszaesést mutatott a megelőző évihez képest (2004: 173, 2005: 157), azonban még mindig elegendőnek bizonyult a keretek jó pályázatokkal történő lekötéséhez. Ugyanakkor a szakiskolai mobilitás keretében a Leonardo határidő után alig két hónappal benyújtott 40 pályázattal együtt már

⁴⁴ A fennmaradó 10% európai szinten is innovációt hozó projektek támogatását biztosítja majd, teljesen centralizált (az Európai Bizottság által lebonyolított) módon.

⁴⁵ A 2006-os pályázati fordulóban a pályázó által már a pályázatban feltüntetett hátrányos helyzetű kedvezményezettek számára **336 esetben** ítéltünk meg többlettámogatást. Arra a célra, hogy a projektgazdák a projekt futamideje alatt igényelhesse a többlettámogatást további hátrányos helyzetű kedvezményezettek bevonása érdekében, **53 402 EUR** elkülönítésére került sor.

rekordszámú szakképzési mobilitási pályázatról beszélhetünk⁴⁶. Elsősorban a szakiskolák közül kerültek ki új pályázók (a szakiskolai mobilitási programban pályázó intézmények 49%-ának még nem volt ilyen jellegű tapasztalata), és magas maradt az újra pályázó intézményeknek a száma is.

- A beadott mobilitási pályázatok átlagos **minősége is jónak** nevezhető, hiszen a pályázatok 72,6 százaléka kiváló vagy jó minősítést szerzett és támogatásban részesült (ez lényegesen magasabb a megelőző évi adathoz (57,5%). Mindez a **pályázati teljesítmény erősödésére** utal. Mindez az információs tevékenység sikerességét jelzi.
- **Összességében** – a kísérőkkel együtt – **1772 fő vehet kiutazóként részt** a Leonardo mobilitási projekteken, ez szintén rekordnak számít.
- A többi pályázattípus („B” típusú projektek: **kísérleti, szaknyelvi, hálózati projektek**) esetében nincsenek előre meghatározott országkeretek, kizárólag az egyes országokban benyújtott jó minőségű pályázatok számán múlik, hogy mekkora támogatásra tehetnek szert. Ha nem is sikerült megismételni a 2004-es kiváló eredményt (az akkori 11 projekttel szemben 6 kísérleti és 1 szaknyelvi projekt kapott támogatást), az elnyert 2.097.713 EUR támogatás 2000 óta a második legjobb eredménynek számít, a pályázattípus európai költségvetésének 2,74%-át teszi ki, vagyis magasabb az ország paraméterek alapján kalkulált Leonardo részarányunknál (2,3%).
- 2005 októberében a magyar és a flamand Leonardo Nemzeti Iroda igen sikeres, 3 napos **partnerkereső szemináriumot** rendezett Visegrádon. A 100 fős szemináriumon fele-fele arányban képviseltették magukat magyar és külföldi, szakképzésben érintett intézmények, a külföldiek 7 különböző országból érkeztek.
- Az uniós programoknak a mobilitás minőségi szempontjainak széles körben való megismertetését szolgáló eszköze a „**Minőség a mobilitásban**” **nívódíjak** odaítélése. A nemzeti szintről továbblépve 2004-ben meghirdetésre került az európai szintű Leonardo da Vinci „Minőség a mobilitásban” projektverseny, melyre a programban részt vevő 31 ország jelölhette legkiválóbb projektjeit. A nemzetközi zsűri döntése alapján odaítélésre kerülő nívódíjakat első ízben 2005 januárjában Oslóban adták át. A szelektációs folyamat első lépéseként kiválasztott **legjobb 20 projekt között 4 magyar volt**, így egyedül Magyarország büszkélkedhetett azzal az eredménnyel, hogy valamennyi célcsoportban (szakmai alapképzésben résztvevő fiatalok / egyetemisták és főiskolások / fiatal dolgozók és friss diplomások szakmai gyakorlata, illetve oktatók tanulmányútja) bekerültek a projektjei a legjobb 5 közé, és végül a **Békés Megyei Munkaügyi Központ projektje európai nívódíjat** is kapott. A következő évben sikerült még ezt az eredményt is felülmúlni. A **legjobb 24 projekt között 4 magyar volt**, ami azt jelenti, hogy a szakmai alapképzésben résztvevő fiatalok kivételével (ahol ezúttal nem volt jelölés) minden célcsoportban (így az új, kis- és középvállalkozások célcsoportban is) került magyar intézmény a kategóriánkénti legjobb öt európai projekt közé, ez a 2004-es hasonló eredmény után már a második **páratlan eredmény Európában**. Díjazásban végül két magyar projekt (a Kecskeméti Kórház és a Pergamo Bt.) részesült – így elmondhatjuk, hogy a két év alatt a jelölések mintegy ötöde és a kiosztott kilenc minőségdíj egyharmada magyar intézményé lett.

VII.4. Leonardo mobilitási pályázatok

2005-ben a megelőző év legfontosabb tendenciái folytatódtak, így a legjelentősebb feladatot a 2004-ben ugrásszerűen megnövekedett és az ebben az évben további **jelentős (18%-os) emelkedést mutató mobilitási pályázati keret** (2003: 1.162.400 EUR, 2004: 2.483.096 EUR, 2005: 2.930.000 EUR) jó minőségű pályázatokkal történő lekötése jelentette. A szakiskolák lehetőségeit tovább bővítette, hogy az Országos Szakképzési Tanács javaslatára az oktatási miniszter elfogadta a TKA előterjesztését a szakiskolai mobilitási program 160 millió forintos kerettel történő folytatásáról.

⁴⁶ További 16, eredetileg a 2004-es tartaléklistán szereplő intézmény pedig két hónappal a beadási határidő előtt kapott támogatást egy pótlólagos uniós forrás terhére. Az együttesen 56 intézmény többsége vélhetően ezen lehetőségek hatására nem nyújtott be 2005-ben Leonardo pályázatot.

A 2005. február 11-i beadási határidőre összesen **157 Leonardo mobilitási pályázat** érkezett a Leonardo Nemzeti Irodához.

A 2005-ös pályázati fordulóban az előző évhez képest 22,5%-kal emelkedett a támogatásra javasolt pályázatok száma, annak ellenére, hogy a benyújtott pályázatok száma 10%-kal csökkent (ez vélhetően jelentős részben annak köszönhető, hogy a szakiskolai mobilitási program egyfajta konkurenciát jelentett, másrészt az előző év végén egy pótlólagos uniós forrás révén 16 tartaléklistán szereplő intézmény kapott támogatást), így ebben a pályázati fordulóban **a sikerarány közel 80%-os**. A 2005-ben támogatásra javasolt 125 pályázat rekordot jelent a Leonardo da Vinci program hazai történetében, mint ahogy soha nem volt még ilyen sok kiutazó sem (a kísérőkkel együtt 1772 fő). Mindez a pályázatok minőségének folyamatos emelkedését jelzi. Így nem jelentett akadályt a megelőző évinél 14 százalékkal magasabb költségvetési keret (2.930.000 EUR) teljes mértékű lekötése. Az oktatási és képzési célú mobilitás vonatkozásában a pályázati keretek növekedésével összefüggésben egyre nagyobb hangsúly helyeződik ugyanis a **minőségi kritériumokra**. A korábbi évek kapcsolódó eredményeire építve 2005-ben a Leonardo programban is kiemelt figyelem övezte a mobilitási programok minőségének a kérdését, elsősorban a felkészítést, mentorálást és folyamatos nyomon követést, a külföldi oktatási / képzési időszak céljának, tartalmának és időtartamának világos meghatározását, valamint a mobilitás során megszerzett kompetenciák elismerését – az új pályázati felhívás külön szakaszt szentel ennek a kérdésnek.

Hátrányos helyzet

A Tempus Közalapítvány Kuratóriumának döntése alapján a bírálókat során először részesültek mintegy 10 százalékos többletpontban azok az intézmények, amelyeknek teljes tanulói létszámán belül, illetve a kiutazók között a hátrányos helyzetűek relatíve nagyobb számban vannak a jelen a többi pályázóhoz képest. A szakmai gyakorlatot megvalósító 90 projekt között 7 olyan van, amelyik ennek a többlettámogatásnak köszönhető, hogy elindulhatott. Az elfogadott projektek keretében összesen **328 hátrányos helyzetű kedvezményezett** (szakmai alapképzésben résztvevő fiatalok: 275 fő, felsőoktatásban tanuló diákok: 12 fő, fiatal dolgozók, friss diplomások: 41 fő) és **25 fogyatékos személy** (valamennyien szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok) részesül ebben a körben Leonardo támogatásban – a teljes vonatkozó kiutazói csoport 25 százaléka.

A beérkezett és elfogadott pályázatok területi eloszlása

A központi régió (a főváros és Pest megye) relatív túlsúlya mellett folytatódott az a tendencia, hogy az ország keleti területei aktívabb és sikeresebb pályázók, mint a dunántúliak (55, illetve 37 pályázat, és 45, illetve 26 elfogadott projekt).

A beadott és nyertes pályázatok földrajzi megoszlása

Régió / megye	Beadott	Nyert	Régió / megye	Beadott	Nyert
Közép-Magyarország	65	54	Nyugat-Dunántúl	13	8
Budapest	57	47	Győr-Moson-Sopron	10	6
Pest megye	8	7	Vas	1	0
Észak-Magyarország	11	10	Zala	2	2
Borsod-Abaúj-Zemplén	6	5	Közép-Dunántúl	11	9
Heves	3	3	Fejér	3	1
Nógrád	2	2	Komárom-Esztergom	2	2
Észak-Alföld	16	11	Veszprém	6	6
Hajdú-Bihar	8	5	Dél-Dunántúl	13	9
Jász-Nagykun-Szolnok	6	5	Baranya	3	2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	2	1	Somogy	8	6
Dél-Alföld	28	24	Tolna	2	1
Bács-Kiskun	3	2	Összesen	157	125
Békés	7	7			
Csongrád	18	15			

Célországok

A magyar pályázók szerteágazó kapcsolatrendszerét jól mutatja, hogy összesen 23 országba irányult mobilitási projekt 2005-ben, és a résztvevő országok közül csak Ciprus, Észtország, Izland, Lettország, Liechtenstein, Luxemburg és Portugália nem szerepel a célországok között. A listavezető továbbra is Németország (a projektek 42 százaléka ide (is) irányult), majd lényegesen kevesebb projekttel Olaszország, Franciaország, Nagy-Britannia, Finnország, Svédország, Ausztria és Spanyolország következik – érdemi változás nem tapasztalható a korábbi évekhez képest, talán az olasz, spanyol és svéd kapcsolatok erősödése a legszámottevőbb. Örvedetes, hogy van közös projektünk a programba újonnan belépett Törökországgal, illetve az új tagállamok többségével is.

A mobilitási projektek célországai

	PL1	PL2	PL3	EX	Összesen	
Ausztria	5	3	3	2	13	10,4%
Belgium	2	1	0	2	5	4,0%
Bulgária	0	2	2	0	4	3,2%
Csehország	2	0	0	0	2	1,6%
Dánia	2	2	0	1	5	4,0%
Finnország	7	3	1	5	16	12,8%
Franciaország	5	7	5	3	20	16,0%
Görögország	0	1	2	0	3	2,4%
Hollandia	1	3	3	1	8	6,4%
Írország	1	2	0	1	4	3,2%
Lengyelország	0	1	0	2	3	2,4%
Litvánia	0	0	2	0	2	1,6%
Málta	1	0	0	0	1	0,8%
Nagy-Britannia	6	5	2	4	17	13,6%
Németország	24	9	7	13	53	42,4%
Norvégia	2	1	0	2	5	4,0%
Olaszország	7	5	6	5	23	18,4%
Románia	0	1	0	0	1	0,8%
Spanyolország	1	6	4	2	13	10,4%
Svédország	6	2	2	4	14	11,2%
Szlovákia	1	0	0	1	2	1,6%
Szlovénia	0	0	0	1	1	0,8%
Törökország	1	0	0	1	2	1,6%
	74	54	39	50	217	

Időtartam

A szakmai gyakorlatok hosszát tekintve megállapíthatjuk, hogy az intézmények többsége a minimálisan megkövetelt időtartamra küldi ki a kedvezményezetteket (a fiatal dolgozókat kivéve), azonban megfigyelhető az a tendencia, hogy a rendszeresen pályázó intézmények kellő tapasztalat megszerzése után továbbfejlesztik a projektjeiket: nemcsak új partnereket és új szakmacsoportokat vonnak be, illetve több kedvezményezett kiküldésére vállalkoznak, hanem szerveznek olyan csoportokat is, ahol a szakmai gyakorlat már lényegesen hosszabb. Így összességében a szakmai gyakorlatok átlagos időtartamával elégedettek lehetünk.

A szakmai gyakorlatok átlagos időtartama célcsoportonként

	Minimálisan előírt időtartam (hét)	Átlagos időtartam
Szakmai alapképzés	3	5,6
Felsőoktatás	13	16,8
Fiatalközpontok / friss diplomások	9	20

Szakterület

Ebben az évben a legtöbb nyertes projekt a vendéglátás / idegenforgalom (33) és a mezőgazdaság (20) területéhez kapcsolódik.

A nyertes pályázatok megoszlása célcsoportonként

	A támogatás összege	A kedvezményezettek létszáma	A támogatott projektek száma
Külföldi gyakorlatok	2.532.550	1.303 (+108 kísérő)	90
Szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok	1.197.447	850 (+108 kísérő)	56
Felsőoktatásban tanuló diákok	707.566	250	20
Fiatal dolgozók/friss diplomások	627.537	203 (47 / 156)	14
Csereprogramok	397.450	361	35
HR vezetők, szakképzési vezetők/munkatársak, oktatók, foglalkoztatási tanácsadók	393.980	358	34
Szaknyelvet oktatók, szaknyelvi tanácsadók	3.470	3	1
Összesen	2.930.000	1.664 (+108 kísérő)	125

VII.5. Fejlesztő típusú pályázatok

A Leonardo program kísérleti, szaknyelvi és hálózati (ún. B típusú eljárás alá eső) pályázataiban két forduló pályázati rendszerben történik a támogatások odaítélésére. Az előpályázatok beadásának határideje 2004. október 10. volt, a teljes pályázatoké pedig 2005. február 11.

A korábbi pályázati évekhez képest Magyarországon ebben a pályázati körben viszonylag kevés, **24 előpályázatot** nyújtottak be. A visszaesés vélhetően közvetlenül összefügg azzal a ténnyel, hogy a jelenlegi Leonardo pályázati felhívás **prioritásai** (a képesítések és kompetenciák átláthatósága, minőségbiztosítás, e-learning, tanárképzés) **sokkal konkrétabbak**, mint a korábbiak (pl. foglalkoztathatóság, a tanulás és a tanítás új formái), így a projektötletek egy jelentős részénél ezúttal nem merülhetett fel reálisan a Leonardo pályázat benyújtásának lehetősége.

A pályázatok típusát tekintve a korábbi fordulókkal és a többi részt vevő ország gyakorlatával összhangban a kísérleti projektek voltak túlnyomó többségben. A 20 kísérleti pályázat mellett mindössze 3 szaknyelvi és 1 nemzetközi hálózatok pályázat született.

Az előpályázatok bírálata nemzeti szinten történt. A Leonardo Tanácsadó Bizottság javaslata alapján 21 projekt kapott felkérést teljes pályázat benyújtására, 18 kísérleti és 3 szaknyelvi projekt. Végül 19 teljes pályázat érkezett, egy szaknyelvi, valamint egy kísérleti pályázó visszalépett.

Az Európai Bizottság, illetve a Leonardo Nemzeti Iroda által felkért szakértők bírálata nyomán az Európai Bizottság **7 pályázatot fogadott el** (6 kísérleti és 1 szaknyelvi pályázatot). Teljes támogatásuk **2.097.713 euró**, amely 2,74 százaléka a pályázattípus európai költségvetésének, vagyis magasabb, mint az országparaméterek alapján kalkulált Leonardo részarányunk (2,3%). A támogatott projektek számát illetően elénk került Olaszország (32), Németország (27), az Egyesült Királyság (20), Spanyolország (19), Franciaország (15), Lengyelország (13), Ausztria (10), Bulgária (9) és Hollandia (8). Finnországnak, Csehországnak, valamint Svédországnak Magyarországhoz hasonlóan 7 támogatott projektje van.

Témájukat tekintve a pályázatok rendkívül sokszínűek voltak. Némi egyszerűsítéssel élve a következő kategóriákba sorolhatók a pályázatok: kis- és középvállalkozások számára kidolgozandó tananyag: 4 beadott pályázat, 1 támogatott projekt, mezőgazdaság: 3/2, építőipar: 1/0, zene: 1/1, bűnmegelőzés:

2/0, társadalomtudományok: 3/1, energetika: 2/1, felnőttképzés: 3/0, vegyipar: 1/0, ipar: 2/1, földrajz 1/0, testnevelés 1/0.

Összességében az eredmények – mind az elfogadott projektek számát, mind a megítélt támogatást tekintve – jónak nevezhetők, reméljük, hogy a projektek lezárultával is elmondható lesz, hogy az eredmények ténylegesen beépültek a hazai szakképzésbe.

VII.6. A szakiskolai mobilitási program

A Leonardo program mintájára 2003-ban indított kezdeményezés lényege, hogy szakiskolai tanulók külföldi szakmai gyakorlaton vesznek részt munkatapasztalat-szerzés, szak- és nyelvtudásuk erősítése céljából. A hazai kezdeményezés többlete az uniós programhoz képest, hogy – céljaiban a Szakiskolai Fejlesztési Programhoz kapcsolódva – figyelembe veszi a szakiskolák és a szakiskolai tanulók sajátos helyzetét.

A **szakiskolai mobilitási program** a Munkaerő-piaci Alap Képzési és Fejlesztési Alaprészének pénzügyi forrásaiból külföldi szakmai gyakorlatok megvalósítását támogatja a Szakiskolai Fejlesztési Programban résztvevő szakiskolák tanulói számára. A program erősíti az iskolák gazdasági kapcsolatait, hozzájárul a szakiskolai képzés megújulásához, növeli a tanulás és különösen a nyelvtanulás iránti motivációt, fejleszti a kiutazóknak a munkaerőpiac által megkövetelt kompetenciáit. A 2003-as 62 500 000 Ft támogatási keret **az Országos Szakképzési Tanács állásfoglalását és az Oktatási Minisztérium döntését követően 2005-ben több, mint kétszeresére, 160 millió forintra emelkedett.**

Az április 29-i beadási határidőre összesen **40 db pályázat** érkezett. Jó eredménynek számít, hogy a lehetséges pályázói kör 42 százaléka, a Szakiskolai Fejlesztési Programban részt vevő 89 intézmény közül 37 nyújtott be egy vagy két mobilitási pályázatot. Közülük 19 intézmény valósított meg már korábban külföldi szakmai gyakorlatot a Leonardo program vagy a 2003-as szakiskolai mobilitási program keretében. Örvendetes, hogy 18 olyan intézmény is a pályázat benyújtása mellett döntött, amelynek nem volt korábban ilyen jellegű tapasztalata, vagyis sikerült tovább bővíteni a nemzetközi szakképzési együttműködésbe bekapcsolódó intézmények körét.

A szakiskolai mobilitás sikerét mutatja, hogy a 2003-as pályázati forduló 11 projektgazdájá közül 10 benyújtott pályázatot ebben a körben is, 8-an sikeresen. Az egy távolmaradó intézmény azóta sikeres Leonardo pályázó. A 2003-as nyertesek tehát mindannyian folytatják vagy folytatni kívánják mobilitási projektjüket.

A pályázatok 10 százaléka nem felelt meg a formai szempontoknak, így nem kerülhetett tartalmi bírálatra. Sajátos, hogy egy kivétellel valamennyi esetben az volt az elutasítás oka, hogy a pályázati felhívás világos előírásaival szemben nem szakiskolai, hanem szakközépiskolai képzésben részt vevő tanulók jelentették volna a projekt célcsoportját.

A külső szakértők bírálata és a Leonardo Tanácsadó Bizottság állásfoglalása után a Tempus Közalapítvány Kuratóriuma úgy határozott, hogy **valamennyi kiváló vagy jó** minőségű pályázatot elfogadja, így összesen 22 intézmény **23 projektje (3 kiváló és 20 jó)** részesült támogatásban. A korábbinál intenzívebb, **kiscsoportos pályázati szemináriumok** segítségével sikerült az először pályázó intézmények versenyhátrányát csökkenteni – a régi pályázók 63 százalékának, míg az új pályázók 55 százalékának pályázata részesül támogatásban. A Leonardo Nemzeti Iroda által szervezett pályázati tréningben részt vevő intézmények többsége sikeresen pályázott (a 22 nyertes intézményből 18 vett részt a felkészítésen). A **160 000 000 Ft** értékű támogatás **309 szakiskolai tanuló** szakmai gyakorlatát tette lehetővé (**58 kísérő** bevonásával).

A projektek kétharmadában 3-4 hetes szakmai gyakorlatokat valósítanak meg az intézmények, míg egyharmadukban ennél hosszabb, 6-39 hetes szakmai gyakorlatokat. A rövid szakmai gyakorlatok gyakorisága miatt (amely összefügg az új, óvatos pályázók magas számával) a szakmai gyakorlatok

átlagos időtartama ebben a pályázati körben **6 hét**. A legnépszerűbb fogadó ország továbbra is Németország, de több projekt küld tanulókat Finnországba, Franciaországba és Olaszországba is.

A projektek által érintett szakmák **sokszínű** képet mutatnak, a vendéglátás-kereskedelem mellett a villanyszerelő, asztalos, szobafestő-mázoló, karosszerialakatos, fodrász, mezőgazdasági gépész, dísznövénykertész, kőműves szakmák is megjelennek.

Az esélyegyenlőség elősegítését szolgálja az is, hogy a – legtöbb nemzetközi pályázattípussal szemben – **a nyertesek többsége vidéki intézmény**, mindössze három budapesti iskola található közöttük (13%).

VII.7. Előkészítő látogatások

A Tempus Közalapítvány – az Országos Szakképzési Tanács határozata és az oktatási miniszter döntése nyomán megítélt források terhére – 2004. december végén pályázatot hirdetett a Leonardo da Vinci vagy a szakiskolai mobilitási program keretében bármilyen típusú pályázatot benyújtani szándékozó intézmények számára pályázatuk megírását segítő előkészítő partnerlátogatás vagy önköltséges partnerkereső szemináriumon való részvétel támogatására.

A támogatásra a szakképzésben érintett valamennyi intézmény pályázhatott. A támogatás intézményenként 1 fő részére, 1 hétnél nem hosszabb kiutazásra, maximum 250 000 forint értékben volt megítélhető a látogatáshoz kapcsolódó utazási, biztosítási, megélhetési költségek fedezésére.

A pályázat célja azon intézmények támogatása külföldi Leonardo vagy szakiskolai partnerkapcsolatok kialakításában, amelyek még nem vettek részt a Leonardo vagy a szakiskolai programban, vagy még nem rendelkeznek széles partneri körrel.

A támogatás 2006. január 31-ig volt megpályázható. A pályázatokat a Leonardo Nemzeti Iroda bírálta el, a döntést a Leonardo Tanácsadó Bizottság hagyta jóvá.

VII.7.1. Pályázati eredmények

A pályázati felhívásra 72 pályázat érkezett, amelyek közül **53-nak ítélte meg támogatást** a Leonardo Tanácsadó Bizottság, és végül 51 látogatás valósult meg. Az igényelt támogatás összege 13 391 784 forint, amelyből **9 737 846 forint került megítélésre**. Az egy pályázatra jutó megítélt átlagos támogatás 183 733 forint. A nyertes pályázatok közül 15 esetben az igényeltnél alacsonyabb támogatási összeg került megítélésre. A költségvetés csökkentésének oka általában az volt, hogy a benyújtott költségvetés pazarló volt, vagy számítási hiba csúszott bele.

Egy pályázó visszavonta a benyújtott pályázatát még a tanácsadó bizottsági döntés előtt, tizennyolcat pedig elutasított a Leonardo Tanácsadó Bizottság. Az elutasítás leggyakoribb okai az alábbiak voltak: nem csatoltak a felhívásnak megfelelő szándéknyilatkozatot a pályázathoz, nem indokolták meg a költségvetést, nem volt világosan bemutatva a tervezett Leonardo projekt vagy az előkészítő látogatás munkaprogramja, kiterjedt partneri kör, a látogatás nem Leonardo pályázat kidolgozására irányult.

Noha a pályázati felhívás értelmében nem csak előkészítő látogatás megvalósítására, hanem önköltséges partnerkereső szemináriumon való részvétel finanszírozására is lehet támogatást igényelni ezen pályázati forrásból, a benyújtott pályázatok közül mindössze 1 vonatkozott erre. Ennek oka elsősorban az lehet, hogy 2005-ben a legnagyobb szabású európai Leonardo partnerkereső szemináriumot éppen a magyar Leonardo Nemzeti Iroda rendezte hazánkban.

A pályázati felhívás keretében minden Leonardo pályázattípushoz, valamint a 2005-ös szakiskolai mobilitási pályázathoz kapcsolódóan lehetett előkészítő látogatásra pályázni. A legnagyobb számban a mobilitásban érdekelt intézmények pályáztak, a pályázatok 92%-a mobilitási projektekhez kapcsolódott.

A beérkezett és támogatott pályázatok megoszlása a kapcsolódó pályázattípusok szerint

Milyen típusú pályázat előkészítésére irányult az előkészítő látogatás?	Beadott pályázatok száma	Beadott pályázatok aránya (%)	Támogatott pályázatok száma	Támogatott / beadott (%)	Megvalósult pályázat
Leonardo mobilitási	60	81,1	43	71,7	42
Leonardo kísérleti	6	8,1	3	50	3
Szakiskolai mobilitási	8	10,8	7	87,5	6
összesen	72⁴⁷	100	53	73,6	51

A pályázó intézmények közül a leggyakoribbak a kereskedelmi, vendéglátóipari és idegenforgalmi szakmákat oktató szakképző iskolák voltak, az 51 megvalósult pályázat közül 21 ezekhez a szakterületekhez kapcsolódott. A többi pályázat rendkívül tarka képet mutat a logisztikától, a szociális és egészségügyi területen át a mezőgazdaságig, közgazdaságig és a lovassportig.

A támogatásból 14 budapesti és 37 vidéki intézmény részesült. 16 megyéből érkeztek a nyertes pályázatok. Az előkészítő látogatások átlagos hossza 5 nap volt. A támogatott előkészítő látogatások célországának leggyakrabban Németországot jelölték meg a pályázók, amely tükrözi az eddigi Leonardo mobilitási projektekben tapasztalt preferenciasorrendet.

A nyertes pályázatok megoszlása célország szerint (csak a gyakoribb célországok)

Célország	Nyertes pályázatok száma
Németország	16
Egyesült Királyság	7
Olaszország	6
Spanyolország	3
Hollandia	3
Norvégia	3
Ausztria	3

A megvalósult előkészítő látogatásokat követően az esetek túlnyomó többségében (82,3%) a pályázók valóban benyújtották a tervezett Leonardo vagy szakiskolai pályázatot. A beadott pályázatok 71,4 százaléka pedig elfogadásra került (összehasonlításként a 2006-os Leonardo mobilitási pályázatok mintegy 66%-a kapott támogatást).

A megvalósult előkészítő látogatások és a későbbi pályázatok eredményessége

Megvalósult előkészítő látogatás	Benyújtott Leonardo vagy szakiskolai pályázat	%	Nyertes Leonardo vagy szakiskolai pályázat	Nyertes / benyújtott
51	42	82,3 %	30	71,4 %

Összefoglalva a pályázati felhívás eredményeit, megállapíthatjuk, hogy a pályázattípus beváltotta a hozzá fűzött reményeket: és jelentős mértékben hozzájárult a pályázati aktivitás és a pályázati eredményesség növeléséhez, illetve lényegében teljes mértékben lekötötte a rendelkezésre álló keretet. Az OSZT felé megfogalmazott célkitűzés megvalósítása is sikerült, a 2005-ös és 2006-os évre tervezett 50 támogatott előkészítő látogatás megvalósult (51).

VII.8. Partnerkereső szeminárium

A flamand és a magyar Leonardo nemzeti irodák együttműködésében, az Oktatási Minisztérium támogatásával 2005. október 8-11. között Visegrádon került megrendezésre az első magyarországi Leonardo partnerkereső szeminárium.

⁴⁷ Két pályázat egyszerre irányult mobilitási és kísérleti projekt előkészítésére.

A partnerkereső szeminárium ötlete először kétoldalú, flamand-magyar kezdeményezésként merült fel, később azonban a szervező Leonardo nemzeti irodák megállapodása alapján további országok bevonásával valóban európai léptékű rendezvényé bővült. A rendezvényen 8 ország (Belgium – a flamand területek, Csehország, Hollandia, Németország, Portugália, Spanyolország, Svédország és Magyarország) 80 szakképzéssel foglalkozó intézménye, valamint Leonardo nemzeti irodái képviseltették magukat. A szeminárium fő célja a részt vevő intézmények közti kapcsolatfelvétel elősegítése és közös Leonardo projektek megalapozása volt, a rendezvény azonban kiváló lehetőséget nyújtott a 2007-től az új Integrált Program keretei között induló, megnövekedett keretekkel bíró mobilitási tevékenységek beharangozására is. Így a 3 napos rendezvényen a kulturális és csapatépítő programokat követően a flamand és magyar Leonardo nemzeti irodák munkatársai tartottak rövid ismertetőt a Leonardo da Vinci programról és az Europass kezdeményezéséről. A rendezvényen az Európai Bizottság Leonardo da Vinci mobilitási projektekért felelős tisztségviselője, *Ute Haller-Block* az új Integrált Programról tartott bevezetőt a résztvevők számára. A plenáris ülést két projektgazda előadásai zárták.

A rendezvény további részében műhelymegbeszélések keretében nyílt lehetőség a részt vevő intézmények bemutatkozására és a Leonardo mobilitási projektek legfontosabb minőségi szempontjainak (projekttervezés, a külföldi szakmai gyakorlatok előkészítése és nyomkövetése, az eredmények hasznosítása) megvitatására. A műhelymegbeszéléseket a Leonardo nemzeti irodák munkatársai moderálták, változatos példákkal illusztrálva a projektek megvalósításának gyakorlatát.

A résztvevők visszajelzései alapján egy igazán sikeres, oldott hangulatú szemináriumot zártunk, mely alatt szinte minden intézmény részéről megindult a kapcsolatfelvétel és a konkrét projektötletek megvitatása, sőt egyes esetekben még a pályázati anyag megírására is sor került. A rendezvénynek helyet adó Dunakanyar ideális háttérrel biztosított a szemináriumhoz.

A rendezvény teljeskörű szakmai eredményességének megítélésére akkor lehet sort keríteni, ha a partnerirodáktól megérkeznek a 2006-os mobilitási pályázati forduló adatai.

VII.9. Hátrányos helyzetűek kiegészítő támogatása

A Tempus Közalapítvány – az Országos Szakképzési Tanács határozata és az oktatási miniszter döntése nyomán megítélt 10 millió forintos keretösszeg terhére – pályázatot hirdetett 2005 januárjában a 2004-ben elfogadott Leonardo mobilitási projektek közül a hátrányos helyzetű kedvezményezetteket bevonó szakmai gyakorlatokat megvalósító intézmények számára, amelyet 2005 augusztusában kiterjesztett a 2005-ös pályázati fordulóban nyertes, szakmai gyakorlatokat megvalósító intézményekre is.

A pályázat tárgya a Leonardo támogatáson felül kiegészítő támogatás megítélése volt az önrész hányad csökkentése érdekében a hátrányos helyzetű kedvezményezettek megélhetési költségeinek 50%-os kiegészítése által.

Azon külföldi szakmai gyakorlatokat megvalósító intézmények nyújthattak be pályázatot, amelyek a 2004-es vagy 2005-ös pályázati fordulóban korábban nem kaptak Leonardo forrásból 50%-kal magasabb megélhetési támogatást a kedvezményezettek megélhetési költségeire, és még nem zárult le a projektjük.

A Tempus Közalapítvány Kuratóriuma által meghatározott feltételek szerint az alábbi személyek számítanak hátrányos helyzetűnek:

1. szakmai alapképzésben résztvevő fiatalok esetén:
 - akit a családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett,
 - aki után rendszeres gyermekvédelmi támogatást folyósítanak, akinek a törvényes felügyeletét gyakorló szülei legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkeznek.

2. felsőoktatásban résztvevő hallgatók esetén:
 - akik árvaellátásban és/vagy
 - Bursa Hungarica ösztöndíjban és/vagy
 - MACIKA ösztöndíjban és/vagy
 - Esélyt a Tanulásra Közalapítvány általi támogatásban részesülnek.
3. fiatal dolgozók, friss diplomások esetében:
 - a fogyatékkal élők,
 - munkanélküliek,
 - gyestről/gyedről visszatérők.

A pályázatokat 2004-es projektek esetében 2005. december 31-ig, 2005-ös projektek esetében 2006. június 30-ig vagy a rendelkezésre álló források erejéig (erre 2006. márciusában került sor) folyamatosan nyújthatták be az intézmények. A pályázatokat a Leonardo Nemzeti Iroda mobilitási pályázattípusért felelős munkatársa bírálta el.

A Leonardo Nemzeti Iroda a pályázati felhívásnak a Tempus Közalapítvány honlapján való megjelentetésével párhuzamosan 2005. januárban és augusztusban levélben és e-mailben is értesítette a projektgazda intézményeket a kiegészítő támogatás igénylésének lehetőségéről.

VII.9.1. Pályázati eredmények

A pályázati felhívásra a kiírás óta 2006. április 3-ig összesen 26 pályázat érkezett 16 intézmény részéről (5 intézmény 2 részletben pályázott 2004-es nyertes projektjének kiegészítésére, 2 intézmény pedig mind a 2004-es, mind a 2005-ös pályázati fordulóban nyertes projektjére vonatkozóan benyújtott pályázatot erre a felhívásra). 19 pályázat kapcsolódik a szakmai alapképzéshez, 5 a felsőoktatáshoz, 2 pedig a frissdiplomások célcsoportjában valósít meg Leonardo projektet. A benyújtott pályázatok 5 kivételével 2004-es mobilitási projektekhez kapcsolódtak. A pénzügyi keretek kimerülése miatt az utolsóként beérkezett három pályázat már nem részesülhetett támogatásban.

Az igényelt kiegészítő támogatások összege 14 995 575 Ft, a megítélt és kiutalt támogatás **10 000 000 Ft**. Az igényelt támogatás csökkentésére 5 pályázat (három 2004-es és két 2005-ös) esetében került sor. A csökkentés oka általában az volt, hogy a pályázó olyan kedvezményezettek részére is igényelt kiegészítő támogatást, akinek hátrányos helyzetét a pályázati felhívásban közzétett kritériumoknak megfelelően nem tudta igazolni, illetve egy pályázat esetében a keret kimerülése állt a csökkentés hátterében.

A megítélt támogatásból **82 kedvezményezett** külföldi szakmai gyakorlata megélhetési költségeinek kiegészítéséhez járult hozzá a Tempus Közalapítvány, akiknek célcsoport szerinti megoszlása: 60 fő szakmai alapképzésben résztvevő fiatal, 20 fő felsőoktatási hallgató, 2 fő friss diplomás. A támogatott kedvezményezettek $\frac{3}{4}$ -e nő (23 fiú, 59 lány).

A kedvezményezettek jogosultsági alapja a kiegészítő támogatásra

Jogosultság típusa	Fő	Arány (%)
rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesül	19	23,2
törvényes felügyeletét gyakorló szülője legfeljebb alapfokú iskolai végzettséggel rendelkezik	16	19,5
árvaellátást kap	16	19,5
Bursa Hungarica ösztöndíjat kap	9	11
regisztrált munkanélküli	2	2,4
tankönyvellátásban részesül	7	8,5
hátrányos helyzetű településen él	12	14,6
Speciális étkezési igényű	1	1,2
Összesen	82	100

Összefoglalva a pályázati felhívás eredményeit, megállapíthatjuk, hogy az eltelt pályázati időszak eredményes volt a pályázati forrás felhasználása tekintetében: a 2004-es és 2005-ös projektekre rendelkezésre álló 10 000 000 forintos OSZT-forrást sikerült teljes mértékben lekötni. Az OSZT felé megfogalmazott célkitűzések (50 hátrányos helyzetű szakmai alapképzésben résztvevő tanuló és 30 hátrányos helyzetű felsőoktatási hallgató és fiatal dolgozó támogatása) megvalósítása is teljesült. A fenti mutatók alapján további források bevonása is szükségessé válhat a hátrányos helyzetű kedvezményezettek támogatására.

VII.10. Disszeminációs pályázatok

Az Országos Szakképzési Tanács 2004. október 7-i ülésén hozott határozata és az oktatási miniszter döntése értelmében a Tempus Közalapítvány 15 millió forint vissza nem térítendő támogatást kapott a Leonardo eredmények hatékonyabb kiaknázásának elősegítésére. A támogatás részben a Tempus Közalapítvány / Leonardo Nemzeti Iroda által szervezett, a projektek széles sorát átfogó, országos szintű tevékenységekre (pl. rendezvények szervezése, kiadványok megjelentetése) fordítható, részben a termékek megismertetését, tesztelését, adaptálását, továbbfejlesztését, fordítását felvállaló intézmények számára pályázati úton ítéltő oda.

A kiírt pályázati felhívásra a 2005. május 25-i határidőre 7 pályázat érkezett be. Formailag valamennyi pályázat megfelelt. A Leonardo Nemzeti Iroda munkatársai és felkért külső szakértők tartalmi bírálata alapján végül két projekt részesült együttesen 3 388 000 Ft támogatásban. A lekötetlenül maradt keret a Nemzeti Iroda disszeminációs tevékenységét finanszírozza (disszeminációs konferenciák és szemináriumok szervezése, kiadványok megjelentetése, stb.)

VII.11. Az Europass Mobilitási Igazolvány

Az uniós csatlakozással hazánkban is elérhetővé vált a külföldi szakmai gyakorlatok igazolására szolgáló dokumentum, az Europass Szakképzés. 2005. január 1-től az Europass keretrendszer megújult, 5 elemből álló dokumentumcsomaggá bővült, amely igyekszik az egyén szakmai életpályáját, tanulmányait, tapasztalatait teljes egészében lefedni. Az 5 dokumentum (önéletrajz, nyelvi útlevél, diplomamelléklet, bizonyítvány-kiegészítő, mobilitási igazolvány) az Europass portfólió nevet viseli és a velük kapcsolatos információszolgáltatás, a promóció és az egyes elemeket koordináló intézmények munkájának összehangolása a Nemzeti Europass Központ feladata.

A korábbi Europass Szakképzés utódja az **Europass Mobilitási Igazolvány** lett, ami már nemcsak külföldi szakmai gyakorlatok, hanem tanulmányi célú kiutazások igazolására, tartalmának részletezésére is szolgál. A dokumentum, melynek hazai koordinációja a Tempus Közalapítvány feladata, a 2005. január 1. után kezdődött tanulmányi vagy gyakorlati célú kiutazásokra adható ki.

Az Europass Mobilitási Igazolvány az előre rögzített minőségi kritériumoknak megfelelő, egy másik uniós tagállamban vagy 3 EFTA országban (Norvégiában, Izlandon vagy Liechtensteinben) lebonyolított, munkahelyi környezetben végzett szakmai gyakorlatok, illetve tanulmányok dokumentálására szolgáló egységes európai okmány.

Az Oktatási Minisztérium döntése alapján a Tempus Közalapítvány látja el Magyarországon az Europass Mobilitási Igazolvánnyal kapcsolatos feladatokat. Tájékoztatja a szakmai gyakorlatokat/tanulmányi időszakot szervező intézményeket, a kiutazókat és a fogadó intézményeket a dokumentum létezéséről, biztosítja a dokumentum elérhetőségét és segíti az alkalmazását. Elbírálja a beérkezett igénylések jogosságát és ellenőrzi a felhasználást.

2005. június 1-jétől adjuk ki az Europass Mobilitási Igazolványt. Az év végéig 670 személy számára igényelték a dokumentumot.

Annak érdekében, hogy az Europass portfóliót, azon belül is kiemelten a mobilitási igazolványt minél többen megismerjék, a Tempus Közalapítvány / Leonardo Nemzeti Iroda munkatársai több helyszínen

is tartottak tájékoztatást 2005 őszén, a már évek óta rendszeresen megtartott őszi információs kampány keretében. Ennek keretében 8 alkalommal, 7 különböző helyszínen ismertették az Europass mobilitási igazolvánnyal kapcsolatos tudnivalókat.

A magyar küldő intézmények részletes tájékoztatására két további fórum szolgált. A 2005. október 27-én megrendezett információs napon a Leonardo, Socrates / Comenius, illetve más mobilitási pályázatot koordináló résztvevők előtt hangzottak el gyakorlati tudnivalók az igazolvány igénylésével és kitöltésével kapcsolatban, illetve a Nemzeti Europass Központ meghívott előadója igyekezett áttekintő képet adni az Europass portfólió egészéről. Mivel a szakmai gyakorlatra utazókon kívül az Europass mobilitási igazolvány másik nagy célcsoportja a Socrates / Erasmus program keretében külföldi tanulmányokat végzők, így további információs lehetőségként a 2005. november 17-18-án megrendezett Erasmus koordinátori találkozó szolgált. Ezen a rendezvényen szintén az igazolvány igénylésével és kitöltésével kapcsolatban hangzottak el hasznos információk, kiegészítve az igazolvány igénylését megkönnyítő adatbázis részletes ismertetésével.

Eredmények

A 2005. júniusi indulástól az év végéig 71 intézmény fordult a Tempus Közalapítványhoz mobilitási igazolványért, ami 670 db kiadott dokumentumot jelent. Az igénylők elsősorban Leonardo mobilitási programot koordináló intézmények közül kerültek ki, de akadt Socrates / Comenius programot, szakiskolai mobilitást vagy éppen intézmények közötti együttműködés keretében megvalósuló kiutazást koordináló igénylő is. Mivel a Socrates / Erasmus programot koordináló intézmények tájékoztatására november közepén került sor, így a tanulmányi céllal kiutazók mobilitási igazolvány igénylése még elenyésző volt 2005-ben, ennek növekedése inkább 2006-ra várható.

Az Europass Mobilitási Igazolványt igénybe vevők a pályázattípusok szerint

Pályázattípus		
Leonardo		595
Comenius	Nyelvi projekt	35
	Nyelvtanár asszisztens	4
Erasmus		1
Ifjúság	Európai Önkéntes Szolgálat	6
Egyéb projekt	Iskolai szervezés	15
	Szakiskolai projekt	14
	CEEPUS	0
Összesen		670

A még jelenleg is tesztelés alatt álló Europass adatbázistól várjuk, hogy a felsőoktatási intézmények is a mobilitáson belüli súlyuknak megfelelően veszik majd igénybe a Mobilitási Igazolványt. Egyelőre a felsőoktatás is elsősorban a külföldi szakmai gyakorlatok dokumentálására veszi csak igénybe, és a külföldi tanulmányi időszakokat továbbra is a korábban alkalmazott módon végzi.

Az Europass Mobilitási Igazolványt igénybe vevők képzési szint szerint

Képzés szintje	
Szakmai alapképzés	474
Felsőfokú szakképzés	2
Főiskolai, egyetemi hallgató	122
Nem diák (frissen végzett, dolgozó)	62
Oktató	10
Összesen	670

VII.12. Europass adatbázis

A Tempus Közalapítvány a Nemzeti Europass Központként működő Educatio Társadalmi Szolgáltató Kht-val szorosan együttműködve egy adatbázist fejlesztett ki annak érdekében, hogy a Mobilitási Igazolványok igénylése és elérése folyamatos és zökkenőmentes legyen. Az adatbázis kifejlesztésével

a célunk az volt, hogy az adatbázis mind a szakmai gyakorlatok, mind pedig a tanulmányok kapcsán igazolványt kérők igényeit kielégítse, az Európai Unió oktatási és képzési programjainak, illetve más intézményi együttműködésnek a keretében megvalósuló kiutazásokat lefedje, az igazolványokat teljes egészében ezen az adatbázison keresztül lehessen igényelni.

Az adatbázis ennek érdekében két részre oszlik: szakmai gyakorlatok, illetve tanulmányok – ez utóbbinál az Erasmus program keretében kiutazókon van a hangsúly. Ennek megfelelően az adatbázis használata is különbözik: a szakmai gyakorlatra utazóknál az igazolvány kitöltése elsősorban a magyar küldő és a külföldi fogadó intézményre hárul, mivel itt a kiutazók sokszor középiskolai tanulók, munkájukról, az elvégzett tevékenységekről pedig szöveges elemzés és értékelés készül. A tanulmányi célból külföldre utazók esetében azonban az igazolvány kitöltése a kiutazó feladata, mivel ebben az esetben már felsőoktatási hallgatókról van szó, továbbá nincs szükség szöveges elemzésre: egy táblázat tartalmazza a felvett kurzust, az azért járó kreditpontokat és a megszerzett érdemjegyet. A táblázatot a küldő és a fogadó intézmény is aláírásával hitelesíti, amivel az a célunk, hogy az eddig használt, nehézkes és nem egységes formátumú „Learning Agreement” nevezetű dokumentumot kiváltsuk, egy egyszerűbb, könnyebben használható elektronikus verziót kínálva helyette.

Az Európai Bizottság igyekszik segíteni az Europass kezdeményezés meggyökeresedését. Ehhez hozzátartozik az is, hogy az uniós oktatási és képzési programok esetében egyértelmű legyen, hogy milyen programok keretében megvalósult kiutazásoknál lehet és érdemes Europass mobilitási igazolvány igényelni. Így a Leonardo da Vinci mobilitási, a Socrates / Erasmus programok mellett lehetőség nyílik a Socrates / Comenius nyelvi projektek és az Ifjúság 2000-2006 / Európai Önkéntes Szolgálat keretében lezajlott kiutazásoknál is Mobilitási Igazolvány igényelni.

Ez a kör most – a Socrates Nemzeti Irodákkal történt egyeztetést követően – a Comenius 2.2.B programban nyelvtanár-asszisztensi ösztöndíjjal kiutazókkal bővült, tehát a nyelvtanárosszisztensként külföldön töltött hónapok szakmai tartalma is részletezhető az Europass mobilitási igazolvány segítségével.

VII.14. Valorizációs projekt – a szakoktatók változó szerepe

A finn Leonardo Nemzeti Iroda koordinálásával és az osztrák, cseh, dán, észt, ír, izlandi, magyar és svéd Leonardo nemzeti irodák részvételével 2005 szeptemberében indult a "The changing role of VET teachers and trainers" (A szakoktatók változó szerepe – a Leonardo projektek hozzájárulása a szakoktatók (tovább)képzésének megújításához) című, az Európai Bizottság társfinanszírozásával megvalósuló valorizációs projekt. A projekt célja a szakmai tanárképzés, tanártovábbképzés témájában megvalósított Leonardo (fejlesztő típusú és mobilitási) projektek disszeminációja és a szereplők (tanárképzők, projektgazdák, szaktanárok, döntéshozók, képzésfejlesztők) közötti kapcsolatépítés elősegítése.

2005 szeptemberében összegyűjtöttük a témában megvalósított, terjesztésre érdemes magyar koordinálású fejlesztő típusú és mobilitási projekteket, ezekről egy előre megadott minta alapján összefoglalót készítettünk a tanulmányt készítő finn szakértők számára. A decemberi hazai disszeminációs konferenciánkra meghívott projektekből és az ott elhangzott előadásokból, kerekasztal-beszélgetésből angol-magyar nyelvű kompendiumot készítettünk.

Az egyéves futamidejű projekt fő eseménye a 2006. áprilisi 3-4-i valorizációs konferencia volt Helsinkiben, amelyre szakképzési döntéshozókat, projektgazdákat, szakoktatókat, szociális partnereket várták a szervezők. Ezen a rendezvényen mutatták be a szakoktató-képzés, illetve továbbképzés megújításának céljával megvalósított Leonardo kísérleti és mobilitási projektek vizsgálata alapján készített tanulmányt, amelyet a részt vevő országok javaslatára bevont szakértők írtak a projektdokumentációk és projekttermékek, valamint a projektgazdákkal készített interjúk alapján. A konferencia után került sor a tanulmány véglegesítésére és európai szintű, valamint a részt vevő országokon belüli terjesztésére. Ez utóbbi többek között nemzeti disszeminációs rendezvényeken valósult meg. A magyar Leonardo Nemzeti Iroda 2006. május 25-én egész napos konferencia

keretében mutatta be a tanulmányt és a szakmai tanár(tovább)képzéshez kapcsolódó hazai kezdeményezéseket a releváns hazai célcsoportoknak.

VII.15. Refernet

A ReferNet hálózat

A ReferNet hálózatot a Cedefop (Európai Szakképzésfejlesztési Központ) hozta létre, tevékenységei támogatásának céljából. A hálózat a Cedefop feladataihoz kapcsolódóan a szakképzés területén a szakképzés témaköréhez kapcsolódó információk gyűjtését, elemzését és terjesztését végzi egy decentralizált hálózat formájában.

A ReferNet az egyes tagállamokban felállított nemzeti konzorciumokból épül fel, melyek a szakképzés területén tevékenykedő legjelentősebb intézmények – közigazgatási szervezetek, társadalmi partnerek és kutatóintézetek – képviselőiből állnak össze. Minden konzorciumot egy nemzeti koordinátor irányít, mely felelős a konzorciumért és azért, hogy a hálózat feladatai kielégítő módon megvalósuljanak.

A magyar Nemzeti ReferNet Konzorcium jelenleg 14 taggal működik, vezetője az Oktatási Minisztérium Alapkezelő Igazgatósága keretein belül működő Magyar Oktatási Observatory Iroda.

A ReferNet tevékenységei

A ReferNet tevékenységei 3 kategóriába oszthatók:

- dokumentálás és információ-terjesztés: információgyűjtés és terjesztés, adatbázisok frissítése, információs szolgálat, konferenciák és szemináriumok rendezésének támogatása.
- információgyűjtés és elemzés: a szakképzési rendszerekről szóló naprakész információk gyűjtése és a kapcsolódó témák elemzése.
- kutatás: a hálózat a kölcsönös információ-cseréken keresztül a nemzeti és európai szakképzéssel kapcsolatos témák kutatásának nagyobb átláthatóságát, szinergiáját és eredményeinek elterjesztését biztosítja.

A Nemzeti Konzorcium munkájában való részvétel előnyei

A ReferNet tevékenységeiben való részvétel és a konzorciumi tagság közvetlen előnyeit az együttműködő intézmények az alábbi területeken élvezhetik:

- A Cedefop-partnerség előnyei:
 - szakmai presztízs
 - kitűnő referencia európai uniós és egyéb pályázatokra való jelentkezésnél
 - kapcsolódás Európához (Cedefop képviselte Magyarországon; együttműködési lehetőség más tagállamok hasonló szervezeteivel)
- Hozzáférés a REFER Network Extranet információ-forrásaihoz:
 - privilegizált információkhoz
 - külső információ-forrásokhoz
- Európai szintű megjelenés lehetősége:
 - intézményi és személyi megjelenés az adatbázisokban
 - tanulmányok, dolgozatok publikálási lehetősége európai szinten
 - intézményi hírek hirdetése európai szinten
- Minden konzorciumi tag kap egy példányt a Cedefop egyes kiadványaiból az általa választott nyelven
- Szakmai munkát érintő előnyök

A ReferNet és a Leonardo Nemzeti Iroda

A magyar Nemzeti ReferNet Konzorcium tevékenységéhez a Tempus Közalapítvány Leonardo Nemzeti Irodája 2005-ben kapcsolódott. A kapcsolódási pontot az jelenti, hogy a magyarországi Leonardo Nemzeti Iroda alapvető tevékenysége és eddigi tapasztalatai alapján (szakképzés támogatása nemzetközi szintű együttműködések megvalósulásával) a Konzorcium tudásbázisának egy új dimenzióval való fejlesztéséhez járul hozzá. Ennek megfelelően a konzorciumban a következő

tevékenységeket végzi: segítségnyújtás az OMAI részére a Cedefop által / közvetítésével feltett kérdések megválaszolásában, dokumentumok, bibliográfiai és statisztikai adatok és hasznos címek megadásával.

VIII. A Tempus program

A Tempus program célja

A Tempus programot az Európai Bizottság az ún. partnerországokban lezajló szociális és gazdasági reformtörekvések támogatására hozta létre. A program elsődleges célja a részt vevő országok közti együttműködések keresztül a felsőoktatási rendszerek fejlesztésének támogatása. Ezen túlmenően célul tűzi ki a kultúrák közti egyetértésnek, valamint egymáshoz való közeledésének elősegítését, illetve a felsőoktatási rendszerek fejlesztésének és adaptálásának elősegítését, ezáltal a felsőoktatással szemben jelentkező gazdasági-, kulturális elvárásoknak való hatékonyabb megfelelést. Magyarország korábban kedvezményezett országgként vehetett részt a programban, azonban a 2004-es csatlakozást követően, mint teljes jogú európai uniós tag segíti a Tempus III partnerországok felsőoktatásának fejlesztését.

Információs tevékenységek

A programmal kapcsolatos információs tevékenységeket Magyarországon a Tempus Közalapítványon belül működő Tempus Nemzeti Kapcsolattartó Pont látja el. Leendő pályázóinkat folyamatosan tájékoztattuk az információk honlapunkon, illetve különböző kiadványokban történő megjelenítésével, információs napok megrendezésével, és konzultációs lehetőség biztosításával.

- A Közalapítvány honlapján, folyamatosan megjelentettük az aktuális információkat a programról
- Magyar nyelvű leporelló adtunk ki és terjesztettünk a felsőoktatási intézmények körében
- A Tempus Közalapítvány Pályázati Pavilon című kiadványában cikket jelentettünk meg
- A pályázati lehetőségről a felsőoktatási hírlevélben tájékoztatás
- Egy alkalommal szerveztünk nemzetközi információs napot, két alkalommal pedig pályázatíró szemináriumot a különböző pályázattípusokhoz kapcsolódóan (május, október, november)
- Egyéb felsőoktatási rendezvényeken (CEEPUS, Erasmus, Leonardo, Erasmus Mundus) rövid bemutatóval szerepeltettük a programot
- Biztosítottuk a folyamatos kapcsolattartást a pályázó intézményekkel és az OM Tempus programért felelős munkatársával
- Folyamatosan közreműködtünk a partnerkeresésben leendő pályázók részére
- A nyertes pályázókkal személyesen és levelezés útján is megvalósítottuk a folyamatos kapcsolattartást, a pályázatok nyomon követését
- Folyamatos pályázati tanácsadást biztosítottunk leendő pályázók részére
- Részt vettünk az Európai Bizottság Tempus Nemzeti Kapcsolattartó Pontjai (Tempus National Contact Points) részére szervezett tájékoztató napjain.

Pályázati eredmények

A Tempus program keretében az összes pályázatot centralizáltan kell beadni, azaz a pályázatok kezelését és bírálatát a torinói székhelyű Európai Képzési Alapítvány Tempus Irodája az Európai Bizottsággal együttműködve végzi. Az **egyéni mobilitási pályázatok** iránt csökkent az érdeklődés a 2005. évben, és a magyar pályázók figyelme inkább a hosszabb futamidejű projektek felé fordult. **Strukturális és Kiegészítő tevékenységek** keretében 1 magyar intézmény pályázott sikeresen. A Pécsi Tudományegyetem partnerként vesz részt az „Implementation of ECTS at Universities in Serbia” című Szabadkai Egyetem által koordinált projektben. A konzorcium az egyéves projektre közel 94.000 eurót nyert el.

A Közös Európai Projektek (JEP) keretében két esetben pályázott sikeresen főpályázóként magyar felsőoktatási intézmény. A koordinátori szerepet mindkét esetben a **Debreceni Egyetem** munkatársai vállalták fel, a projektek a 2005/2006-os tanévben vették kezdetüket. A „Master programme on Environmental Management, Policy and Sustainability” című tantervfejlesztési projektet a Természettudományi Kar, Környezetgazdálkodási és Környezetpolitikai Központja koordinálja, amely

a 3 éves futamidő alatt mintegy 467.500 euró támogatást kap az Európai Bizottságtól. A projektben görög, holland, ír és horvát partnerek vesznek részt. Az „Agribusiness Higher Education Development” című, ugyancsak tantervfejlesztési projektet az Agrárgazdasági és Vidékfejlesztési Kar, Marketing és Üzleti Tanszéke koordinálja. A hároméves, horvát, brit, német és holland partnerekkel működő projekt mintegy 500.000 eurót nyert el.

IX. Az Erasmus Mundus program

Az Erasmus Mundus program célja

Az Európai Parlament és Tanács 2003 decemberében az Európai Bizottság javaslatát elfogadva megalapította az *Erasmus Mundus* (EM) programot, melynek elsődleges célja, hogy növelje az európai felsőoktatás színvonalát és világszerte elismertté tegye azt. Másodsorban az intézményi együttműködések és az egyéni ösztöndíjak lehetőséget teremtenek a kultúrák közötti párbeszédre, közeledésre; valamint az oktatók és hallgatók mobilitásának támogatásán keresztül felkészítenek a globális, tudásalapú társadalom kihívásaira.

A program 2004-2008 között működik, és négy pályázattípus (ún. akciók) keretében kínál támogatást felsőoktatási intézményeknek, illetve oktatóinak és hallgatóinak.

Az Oktatási Minisztérium 2004. február 23-án kérte fel a Tempus Közalapítványt arra, hogy lássa el az Erasmus Mundus program nemzeti koordinációját. A nemzeti koordináció nagyobb részt az információs tevékenységet foglalja magában, hiszen a program teljes mértékben centralizált, azaz a pályázatát az Európai Bizottság végzi.

Információs tevékenységek

Az információterjesztést a következő módokon végeztük 2005-ben.

- Folyamatosan frissítettük www.erasmusmundus.hu címen (a TKA honlapján) az Erasmus Mundus magyarországi központi weblapját, amely általános információkat tartalmaz.
- Széles körben terjesztettük a programról szóló magyar nyelvű szórólapot.
- A Tempus Közalapítvány Pályázati Pavilion című kiadványában cikket közöltünk a program legfrissebb aktualitásairól.
- A pályázati lehetőségeket széles körben hirdettük meg és más programok koordinátorain keresztül (Pl.: Erasmus), valamint a Tempus Közalapítvány rendszeresen megjelenő felsőoktatási hírlevelében tájékoztattuk a felsőoktatási intézményeket.
- Egyéb felsőoktatási rendezvényeken (CEEPUS, Erasmus, Leonardo, Tempus) rövid bemutatóval szerepeltettük a programot.
- A pályázó intézményekkel és az OM Erasmus Mundus programért felelős munkatársával folyamatosan kapcsolatot tartottunk.
- A 2005/2006-es tanévben hazánkban tanuló Erasmus Mundus diákok részére összejövetelet szerveztünk, ahol a diákok egyrészt megismerkedhettek egymással, az Erasmus Mundus program hazai megvalósításáért felelős iroda munkatársaival illetve a TKA / Alumni for Europe hálózat magyar tagjaival.
- Megszerveztük az 1. és 4. Akció hazai bírálatát külső szakértőkkel
- Megvalósítottuk a 2. és 3. Akcióra beérkezett pályázatok véleményezését

Pályázati eredmények

Az Erasmus Mundus program keretében a pályázatokat centralizáltan kell beadni, a pályázatok kezelését és bírálatát az Európai Bizottság a tagországok Erasmus Mundus Programirodáival együttműködve végzi. A konzorciumok támogatása akciónként változó. A magyar vonatkozású projektek esetében az egész konzorciumra vonatkozó legkisebb támogatás 15.000 euró, míg a legtöbb megítélt támogatás 1.144.000 euró volt.

Az Erasmus Mundus programban jelenleg az alábbi magyar felsőoktatási intézmények vesznek részt:

Central European University, Budapest

Az Erasmus Mundus Masters kurzus címe: MESPOM: Environmental Science, Policy and Management (<http://www.mespom.org>).

Budapesti Corvinus Egyetem

Az Erasmus Mundus Masters kurzus címe: Master International "Vintage", Vine, Wine and Terroir Management (<http://www.vintagemaster.com>).

Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem

Az Erasmus Mundus Masters kurzus címe: EURO-AQUAE: Euro Hydro-informatics and water Management (<http://www.euroaquae.org>)

Budapesti Corvinus Egyetem

Az Erasmus Mundus Masters kurzus címe: CoDe - Joint European Master in Comparative Local Development (<http://www.mastercode.unitn.it>)

Az európai felsőoktatás népszerűsítését támogató (ún. 4. Akcióban) további 2 sikeres magyar pályázat született az Eötvös Loránd Tudományegyetem és a Budapesti Nyílt Társadalom Intézet Alapítvány részéről.

X. A CEEPUS program

A CEEPUS program multilaterális nemzetközi szerződés keretében működő, közép-európai felsőoktatási mobilitást támogató program. A CEEPUS program célja, hogy lehetővé tegye a résztvevő országok felsőoktatási intézményei (egyetemek, főiskolák) számára oktatói és diákcsereket, nyelvi és szakmai kurzusokon, valamint nyári egyetemeken való közös részvételt, hogy erősítse a közép-európai értelmiség szakmai kapcsolatait.

A csereprogram a 2005/2006-os tanévben már tizenegyedik éve működik.

A program költségeit a CEEPUS országok kormányai finanszírozzák oly módon, hogy az országba érkező külföldi CEEPUS ösztöndíjasok ösztöndíját, mely magába foglalja a tartózkodási költségeket is, a fogadó ország fedezi. Minden résztvevő ország deklarálja, hogy az adott évben hány „ösztöndíjhónapot” finanszíroz, azaz összesen hány hónapra fogad külföldi hallgatókat és oktatókat. A CEEPUS program pályázati kerete a 2005. évben 50 millió forint volt, melyet a beérkezők ösztöndíjára, a kiutazók útiköltség támogatására, és a magyar koordinációban működő hálózatok koordinációs találkozóinak támogatására fordítottunk.

X.1. Kihívások 2005-ben

A 2005. év legnagyobb kihívása az volt, hogy elősegítsük a CEEPUS II Egyezmény (Magyarországon 2004. augusztus 1-jével lépett hatályba) által lehetővé váló új együttműködési forma, a közös diplomaprogramok megvalósítását. A közös diplomaprogramok kidolgozásának keretében lehetőség nyílik együttes témavezetés, illetve kettős, többszörös vagy közös diplomaprogramok létrehozására. További lényeges teendőnk volt annak biztosítása, hogy az alapképzésben részt vevő hallgatók körében általánosan elterjedté váljon a minimum 3 hónapos tartózkodási időszak. Ez azért jelent kihívást, ugyanis a program keretében megszokottá vált a hallgatók csupán egy-egy hónapos tartózkodása, ami azonban megnehezítette a külföldön végzett tanulmányok hazai elismerését, ezért a hallgatók a legtöbb esetben nem folyamodtak ezért, illetve a fogadó intézményeknek is sok esetben változtatniuk kellett a hálózat tevékenységén, hogy a hosszabb időszakra is érdemben tudják foglalkoztatni a hallgatókat.

A CEEPUS Magyarországi Iroda az **információs tevékenységet** kiemelten fontos feladatként kezeli. Az információs szolgáltatás alapvetően két célcsoportot érint:

- leendő intézményi és egyéni pályázók
- nyertes pályázók informálása a projekt során, a projektek eredményeinek széles körben való terjesztése.

Célul tűztük ki, hogy a pályázati aktualitásokról történő folyamatos tájékoztatás mellett összegyűjtsük és bemutassuk a már tíz évre visszatekintő CEEPUS program keretében megvalósult együttműködések tapasztalatait, szakmai eredményeit, és minél szélesebb körben terjesszük.

A magyar felsőoktatási intézmények körében a CEEPUS program jelentős szerepet tölt be a regionális kapcsolatok tekintetében, így törekszünk arra, hogy az érdeklődés továbbra is magas szinten maradjon, továbbá olyan intézményeket is bevonjunk a programba, amelyek még nem vettek részt.

X.2. A CEEPUS program pályázati eredményei 2005-ben

X.2.1 Hálózati pályázatok

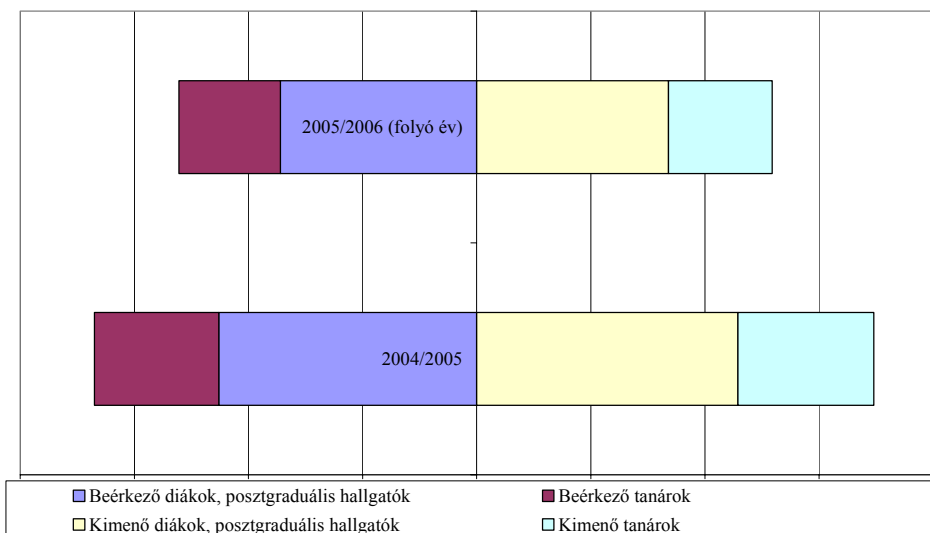
A 2004/2005-ös tanévben összesen 36 nyertes hálózat működött nemzetközi szinten közel 500 felsőoktatási intézmény közreműködésével. A 36 hálózatból magyar intézmények 10 hálózatot koordináltak, és az összes együttműködésben 48 alkalommal vett részt magyar egyetem vagy főiskola valamely oktatási egysége. A 2005/2006-os tanévben 35 hálózat működik az összes CEEPUS ország viszonylatát tekintve, amelyből Magyarországon 5 hálózatot koordinálnak felsőoktatási intézmények. További hálózatokban 44 alkalommal szerepel partnerként magyar intézmény valamely tanszéke, kara, intézete stb. Az egyes országok aktivitása eltérő a hálózatokon belül, a lehetőségeiket a rendelkezésre álló hónapkeret, illetve ezáltal pénzügyi keret is jelentősen befolyásolja. A 2004/2005-ös és a 2005/2006-os tanévekben Magyarország továbbra is aktív szereplője a programnak, mind a koordinátori, mind a partneri szerepet tekintve.

X.2.2. Egyéni mobilitás

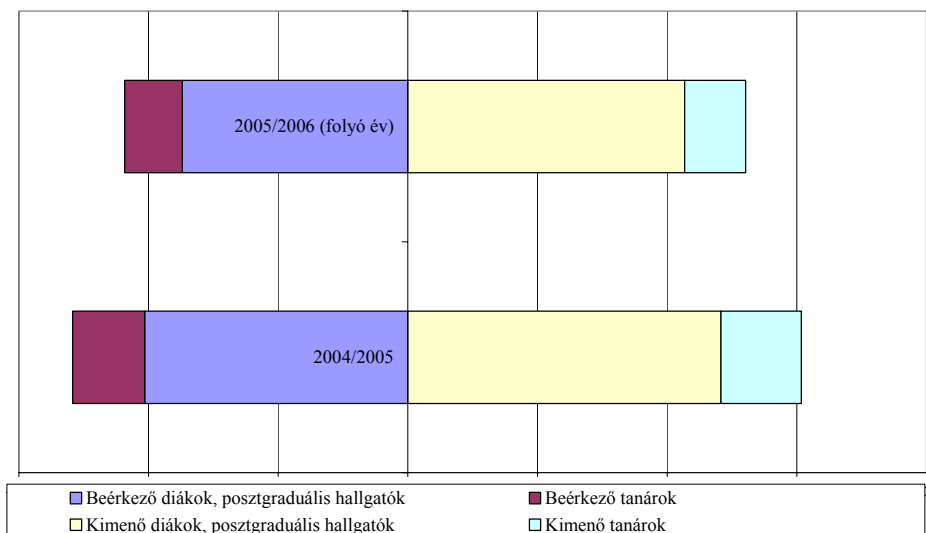
A hallgatói és oktatói mobilitás a CEEPUS hálózatokon belül történik. Amennyiben egy oktató vagy hallgató nem talál saját intézményében megfelelő hálózatot, ún. Freemoverként is részt vehet a programban, ha az adott célország hálózatai nem használták ki a teljes hónapkeretüket. A Magyarországról kiutazók az eredetileg rendelkezésre álló hónapkereteket maximálisan kihasználták, sőt a többi ország által fel nem használt hónapokat is igénybe vették, így 2005-ben több mint 40%-al túlhaladták az eredetileg rendelkezésre álló keretet. A beutazók tekintetében a felajánlott 520 ösztöndíjas hónap kihasználtsága szintén magas, a 2004/2005-ös tanévben 99% volt. Az esetleges kihasználatlan hónapok a késedelmes lemondások miatt keletkeznek.

A statisztika szerint Magyarországon a 2004/2005-ös tanévben az egyetemek/főiskolák 335 főt (226 hallgató + 109 oktató) fogadtak 517 ösztöndíjhónapra, míg 348 fő (229 hallgató + 119 oktató) 607 hónapot töltött más CEEPUS országokban. A 2005/2006-os tanévben, amely még nem lezárt tanév, a magyar felsőoktatási intézmények 261 főt (172 hallgató + 89 oktató) fogadtak 437 ösztöndíjhónapra, míg 259 fő (168 hallgató + 91 oktató) utazott ki 521 hónapra. (1. ábra) A fogadási hónapkeretek kihasználtsága így jelenleg mintegy 82%-os, azonban a várólistások és freemoverek fogadásával, illetve a nyári egyetemek támogatásával ismét megközelítjük a 100%-os felhasználást. (2. ábra) A kiutazók száma a 2004/2005-ös tanévben ismét meghaladta a beérkezők számát – mivel a kiutazók létszáma ugyan nem, de a hónapszáma már most is magasabb a beutazókénál. Hasonló tendencia várható a 2005/2006-os tanévben, ami azt jelenti, hogy a magyar ösztöndíjasok sikeresen használják fel azokat az ösztöndíjas hónapokat, amelyeket a többi CEEPUS ország hallgatói és oktatói nem használtak fel.

1. ábra
Összehasonlító mobilitási adatok a 2004/2005-ös és a 2005/2006-os (folyó) tanévekre –
Ki- és beutazók létszáma alapján

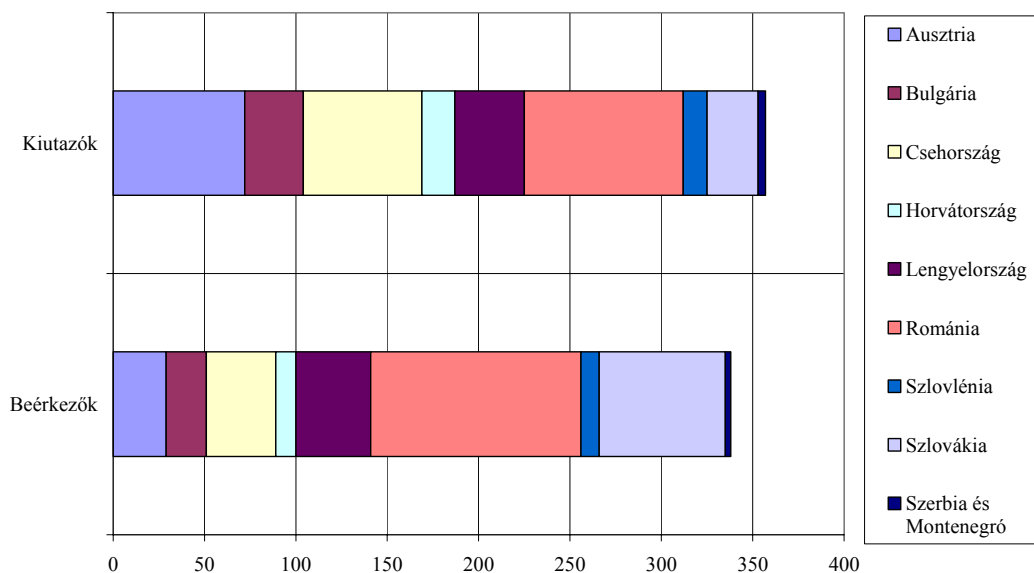
2. ábra
Összehasonlító mobilitási adatok a 2004/2005-ös és a 2005/2006-os (folyó) tanévekre –
Ki- és beutazók által felhasznált hónapszám alapján

Célországok

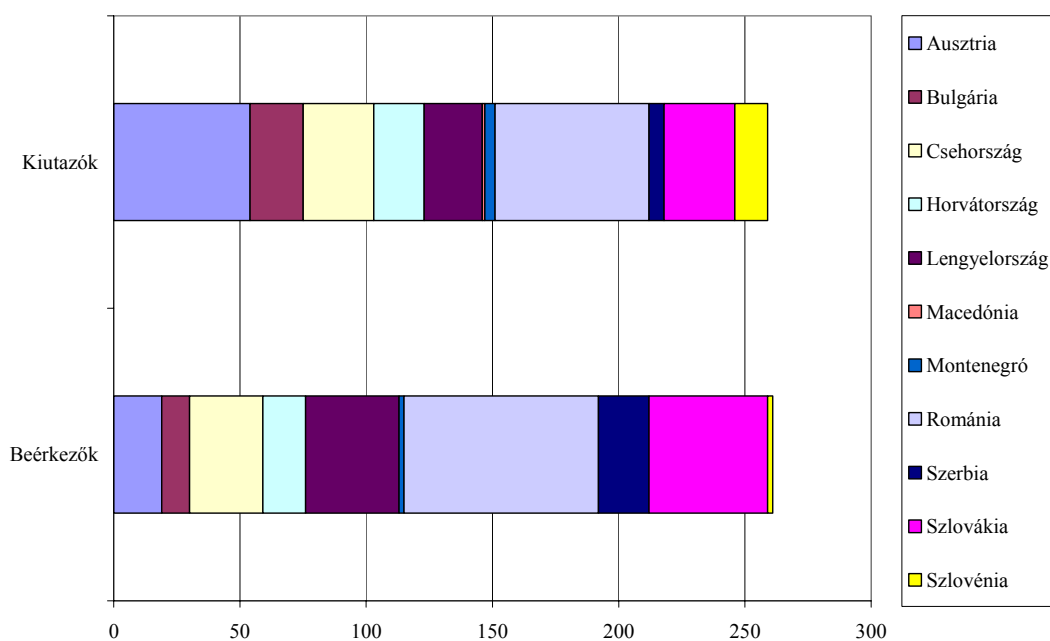
A 2004/2005-ös tanévben (3. ábra) a legtöbb ösztöndíjas Romániából érkezett Magyarországra, a második helyen Szlovákia áll, míg a harmadik Lengyelország. A magyar kiutazók legtöbben Romániába mentek, az Ausztriába kiutazók száma a létszámot tekintve csak a második helyen áll, azonban érdemes megemlíteni, hogy a leghosszabb időt Ausztriában töltötték el a magyar kiutazók. A harmadik legnépszerűbb cél Csehország.

3. ábra
Ki- és beutazók célország szerinti megoszlása a 2004/2005-ös tanévben

A 2005/2006-os tanévben (4. ábra) a beutazók esetében a legtöbb ösztöndíjas ugyancsak Romániából érkezett. A tendencia azonos az előző tanévvel, vagyis második Szlovákia és harmadik Lengyelország. Kiutazók esetében is ismétlődő tendenciát tapasztalhatunk, első Románia, második Ausztria (itt szintén Ausztria vezet a felhasznált hónapszámot tekintve) és harmadik Csehország. A két tanévet összevetve tehát hasonló tendenciát tapasztalhatunk a célországok szerinti megoszlásban, azonban a 2005/2006-os tanévben a részt vevő országok köre kibővült Macedóniával, illetve Szerbia és Montenegró külön országgént szerepel.

4. ábra
Ki- és beutazók célország szerinti megoszlása a 2005/2006-os (folyó) tanévben

Szakterületek

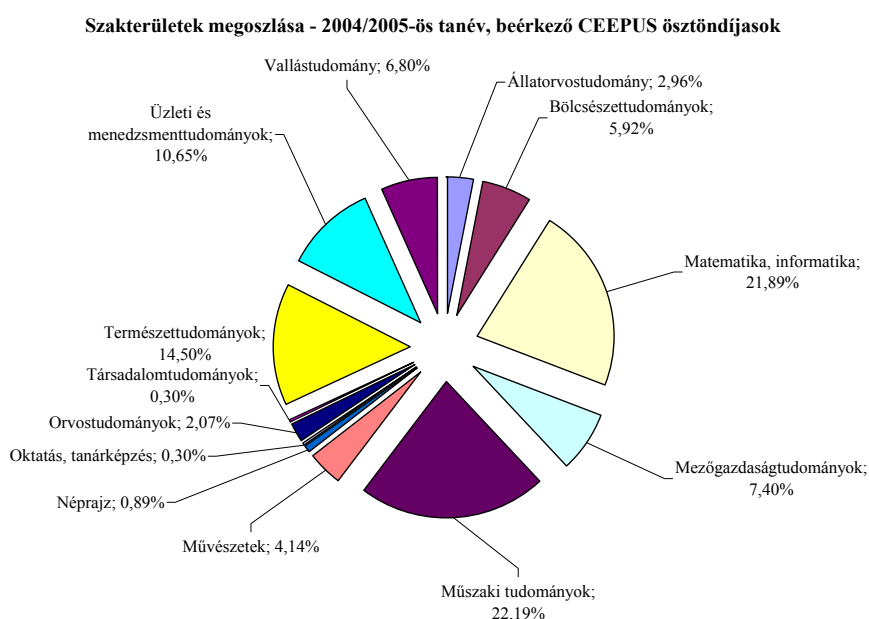
A hálózati pályázatok elkészítésekor az intézmények megadják, hogy milyen szakterületen valósítják meg a hallgatói és oktatói mobilitásokat. A CEEPUS program keretében az alábbiak szerint nyílik lehetőség együttműködésre:

- Állatorvostudomány
- Bölcsészettudományok
- Jog
- Matematika, informatika
- Mezőgazdaságtudományok
- Műszaki tudományok
- Művészetek
- Orvostudomány
- Természettudományok
- Üzleti és menedzsment tudományok
- Vallástudomány

Általánosságban elmondható, hogy a CEEPUS hálózatok többsége műszaki, ill. természettudományi szakterületeken működik.

A 2004/2005-ös tanévben a beutazók esetében a leginkább preferált a műszaki tudományok szakterület volt, a második legnépszerűbb a matematika, informatika, míg a harmadik helyen a természettudományok álltak. (5. ábra)

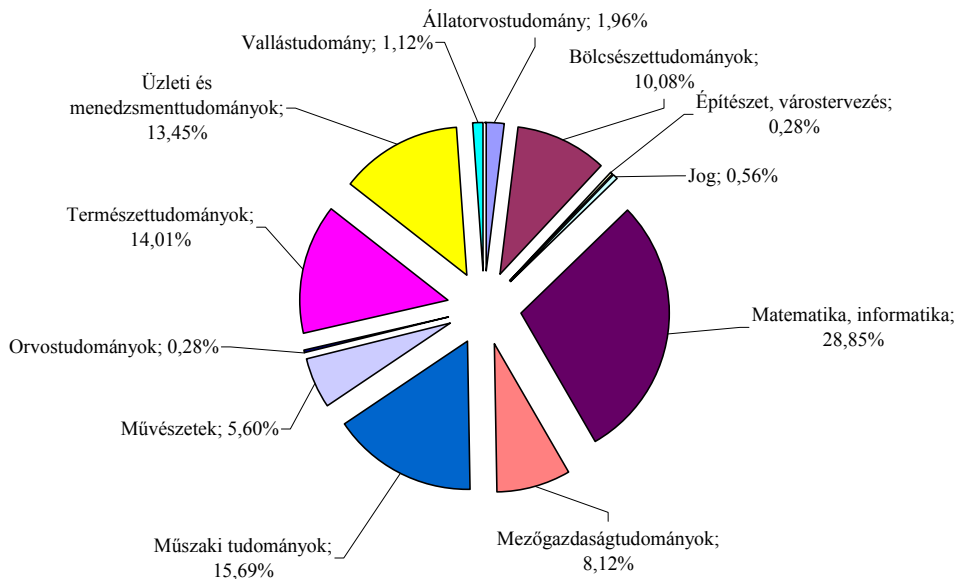
5. ábra

A 2004/2005-ben kiutazók esetében nagyon hasonló módon alakult a szakterületek megoszlása, azzal a különbséggel, hogy itt az első helyre a matematika, informatika került, a második lett a műszaki tudományok és a harmadik helyen található ugyancsak a természettudományok. (6. ábra)

6. ábra

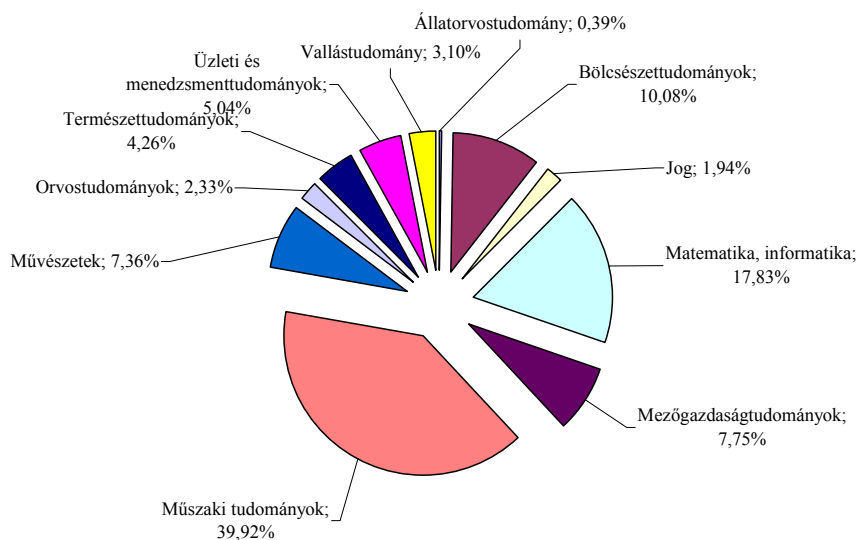
Szakterületek megoszlása - 2004/2005-ös tanév, kiutazó CEEPUS ösztöndíjasok

A 2005/2006-os tanévben is hasonló tendencia figyelhető meg a szakterületek esetében, vagyis a beérkezők esetében első helyen szerepel a műszaki tudományok, és második a matematika, informatika. Azonban a harmadik helyen a bölcsészettudomány képviselteti magát. (7. ábra)

7. ábra

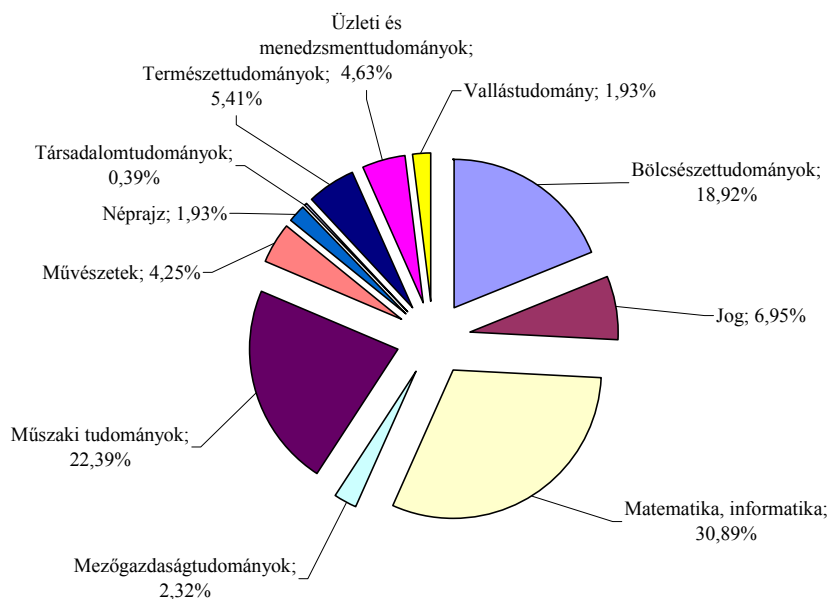
Szakterületek megoszlása - 2005/2006-os tanév, beérkező CEEPUS ösztöndíjasok

A 2005/2006-ban kiutazóknál ismét helyet cserél egymással a matematika, informatika és műszaki tudományok. A harmadik helyen itt is a bölcsészettudomány áll. (8. ábra)

8. ábra

Szakterületek megoszlása - 2005/2006-os tanév, kiutazó CEEPUS ösztöndíjasok

X.2.3. Tematikus Hálózatok - Együttműködési lehetőség a dél-kelet európai országokkal (Albánia, Bosznia-Hercegovina, Macedónia, Szerbia és Montenegró)

A CEEPUS program lehetőséget kínál arra, hogy *Tematikus Hálózatok keretében* azokkal a dél-kelet európai felsőoktatási intézményekkel is létrejöhessenek együttműködések, amely országok még hivatalosan nem tagjai a programnak. Az együttműködés célja: a régióból hazánkba érkező egyéni mobilitás, valamint Magyarországról a régióba irányuló egyéni mobilitás. Az együttműködés keretét Magyarország esetében 20 ösztöndíjas hónap jelenti.

A 2004/2005-ös tanévben a 20 felajánlott hónapot 5 fő teljes mértékben felhasználta. A mobilitásokban oktatók vettek részt. A még futó 2005/2006-ös tanévben a felhasználás jelenleg 50%-os, 1 hallgató 5 hónapos tartózkodása valósult meg.

A 2004/2005-ös tanévben részt vevő intézmények:

- Magyar részről: Budapesti Corvinus Egyetem – ÉTK, Károli Gáspár Református Egyetem, Miskolci Egyetem, Szegedi Tudományegyetem
- Szerbia és Montenegróból: University of Novi Sad, University of Belgrade, University of Montenegro

Szakterületek:

- Magyar irodalom, összehasonlító irodalom
- Néderlandisztika
- Élelmiszertudomány
- Matematika, informatika

A 2005/2006-os tanévben részt vevő intézmények:

- Magyar részről: ELTE
- Macedóniából: University Ss. Cyril and Methodius, Skopje

Szakterület:

- német nyelv és irodalom

Koordinációs találkozók

A magyar koordinációjú hálózatok koordinációs találkozóinak szervezését a program támogatja, annak érdekében, hogy a hálózatok minél hatékonyabban működjenek. A 2004/2005-ös tanévben 5 koordinációs találkozót szerveztek, míg a 2005/2006-os tanévben eddig 3 találkozót valósítottak meg.

X.2.4. Kiemelkedő eredmények

A CEEPUS II Egyezmény újdonságait számos fórumon ismertettük meg a leendő pályázókkal. A hallgatói mobilitásban bevezetett hosszabb, 3 hónapos tanulmányi időszak már lehetővé teszi a tárgyak elismertetését, ez pedig elősegítette az ECTS vagy ezzel kompatibilis kreditrendszerek bevezetését és használatát a programban részt vevő intézményekben. Az új szabály bevezetése azt is eredményezte, hogy az átlagos tartózkodási időszak tovább növekszik, a 2003/2004-es és a 2004/2005-ös tanéveket vizsgálva, a kimenők esetében 1,73 hónapról 2,1 hónapra nőtt, míg a beérkezők esetében 1,63 hónapról 1,8 hónapra nőtt.

Magyarország a program kezdete óta meghatározó szerepet tölt be a CEEPUS programban. A hálózatok magas kihasználtsággal működnek, és jelentős szakmai eredményeket tudnak felmutatni. Legutóbb a **Miskolci Egyetem Matematika Intézetének Analízis Tanszéke** által koordinált „*Aktív módszerek a matematika oktatásában*” című hálózat nyerte el a legjobb CEEPUS hálózatnak járó díjat.

A CEEPUS Miniszteri Díjra a legalább 3 éve működő, kiváló szakmai színvonalat képviselő CEEPUS hálózatok pályázhattak. A Miniszteri díjat 2002-től folyamatosan minden évben odaítélik a legeredményesebben, legszínvonalasabban működő hálózatot koordináló intézményeknek. Az idén nyertes Miskolci Egyetem által koordinált hálózat tevékenységei között az alapképzéses és PhD hallgatók valamint az oktatók mobilitásán kívül több nyári egyetem, intenzív kurzus és hallgatói kirándulás is megvalósult már. A díjat eddig három alkalommal nyerte el magyar koordinációjú hálózat (MIE, PTE, ELTE), illetve egy alkalommal osztrák koordinációjú hálózat (Universität Wien – magyar partnerek: DE, ELTE, KGRE, SZTE).

XI. Az Útravaló program

Az Útravaló Ösztöndíjprogram a Magyar Köztársaság által létrehozott, az Oktatási Minisztérium felügyelete alá tartozó pályázati lehetőség. A 2005-ös esztendőben útjára indított programot alapvetően kettős célkitűzéssel hívták életre: egyrészt a hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének elősegítése, a számukra elérhető ösztöndíjrendszer megújítása volt a cél, másrészt a természettudományos érdeklődésű tanulók tehetséggondozását kívánták biztosítani.

A mélyszegénységben élő, tartós munkanélküli, gazdaságilag versenyképtelen társadalmi réteg gyermekei számára – az oktatási rendszeren keresztül – a társadalmi és gazdasági életben való sikeres integráció, ezzel az esélyegyenlőség elősegítése kiemelt fontosságú feladat. Köztudott, hogy a PISA vizsgálatok Magyarországra nézve megdöbbentő oktatáspolitikai tanulságokkal szolgáltak: az európai országok közül a magyar közoktatás biztosítja legkevésbé az egyenlő esélyeket a szegényebb családból származó, alacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyerekeinek. Az Útravaló esélyegyenlőségi alprogramjai ezek ellen a különbségek ellen próbálnak tenni az iskolai kereteken túlmutató mentori segítségnyújtás eszközével:

- Az **Út a középiskolába alprogram** célja, hogy az általános iskola 7. vagy 8. évfolyamos tanulóit felkészítse az érettségit adó középiskolában való továbbtanulásra.
- Az **Út az érettségihez alprogram** célja, hogy az érettségit adó középiskolában tanulók támogatásával minél több diák számára elősegítse a középiskola sikeres befejezését és az érettségihez jutást.
- Az **Út a szakmához alprogram** a szakiskolai képzésben részt vevő tanulókra koncentrálnak, célja a munkaerőpiac és a beiskolázás közötti kapcsolat megteremtése. Az alprogram

keretében a régióként meghatározott hiányszakmát tanuló diákok és mentoraik részesülhetnek ösztöndíjban, biztosítva ezen foglalkozások szélesebb körben való elterjedését.

Az ösztöndíjprogram negyedik pályázattípusának – az **Út a tudományhoz** alprogramnak – létjogosultságát az a tény adja, hogy Magyarországon a matematikai, természettudományos és műszaki végzettséggel rendelkezők száma 1999 óta folyamatosan csökken. Az EU célkitűzéseinek megvalósítása érdekében hazánkban a jelenleginél sokkal nagyobb figyelmet kell szentelni arra, hogy a diákok (és a pedagógusok) nagyobb érdeklődést tanúsítsanak a fenti területek iránt, és nagyobb vonzerőt jelentsenek számukra azok a pályák, ahol ezen ismeretek alkalmazása szükséges. Az alprogram keretében egy tanárból és maximum öt diákból álló kutatócsoportok valósíthatnak meg különböző témájú projekteket, ezáltal növelve ismereteiket, tapasztalatukat és kreativitásukat.

Az Útravaló Ösztöndíjprogram **első** pályázati fordulójára vonatkozó **pályázati felhívást** az Oktatási Minisztérium **2005 májusában** jelentette meg (2005. június 15-i pályázatbeadási határidővel). Az első pályázati forduló követően **2005. augusztus végén második pályázati kör** meghirdetésére is sor került (2005. október 7-i pályázatbeadási határidővel), mivel a kormányzat szerette volna növelni az iskolaváltó – azaz az általános iskolai tanulmányaikat 2005 júniusában befejező és a középiskola első (9.) évfolyamát 2005 szeptemberében megkezdő – diákok pályázási esélyeit. Az új pályázati felhívást kizárólag az esélyegyenlőség biztosítására szolgáló **Út az érettségihez** és **Út a szakmához** alprogramokra, az iskolaváltó diákok és mentoraik számára hirdette meg az Oktatási Minisztérium.

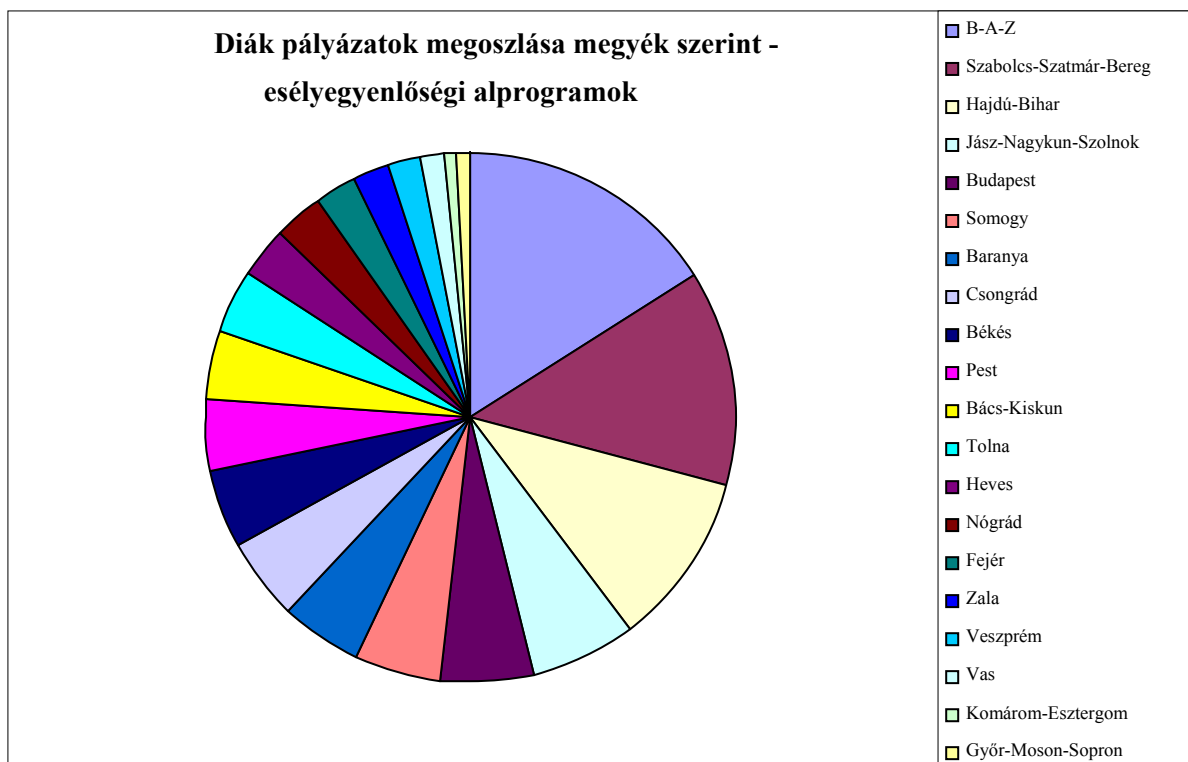
XI.1. A beérkezett pályázatok megoszlása 2005-ben

Az esélyegyenlőségi alprogramok keretében a beadási határidőig a két pályázati fordulóban az **Út a középiskolába program** esetében **9 898**, az **Út az érettségihez** program esetében **14 755**, az **Út a szakmához** program keretében pedig **2 908 tanuló nyújtotta be pályázatát**, tehát **összesen 27 561 diák** kívánt élni az ösztöndíj lehetőségével.

A számokból látható, hogy legtöbben az érettségi megszerzését segítő **Út az érettségihez programra** jelentkeztek, ami minden bizonnyal annak is köszönhető, hogy **mindkét pályázati körben lehetőség volt pályázat benyújtására** ezen alprogram keretében. Megjegyzendő, hogy a második körben annak ellenére rendkívül nagy volt az érdeklődés, hogy csak egy szűk kör számára nyílt lehetőség pályázásra, ami egyértelműen a program növekvő népszerűségét mutatja.

Nagy számban jelentkeztek diákok az **Út a középiskolába** alprogram esetében is – annak ellenére, hogy a pályázati felhívás alapján **csak 2 évfolyamra** (7. és 8. osztályosok) **volt szűkítve a pályázók köre**.

Az **Út a szakmához** alprogram esetében a pályázók viszonylag alacsony száma egyértelműen annak köszönhető, hogy a pályázatban **régióként meghatározott hiányszakmák** jelentősen **behatárolták a pályázásra jogosultak körét**.

A benyújtott esélyegyenlőségi pályázatok megyék szerinti megoszlását vizsgálva egyértelműen kitűnik a keleti országrész aktivitása, ugyanis a megyék szerinti rangsor első négy helyén sorrendben Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg, Hajdú-Bihar és Jász-Nagykun-Szolnok megye áll.

Az *Út a tudományhoz* alprogram esetében **56** oktatási **intézmény** összesen **85 pályázatot** juttatott el a Tempus Közalapítványhoz, melyben összesen **335 diák** kívánt részt venni. **Témakörüket tekintve** a pályázatok megoszlása egyenlőtlennek tűnik, hiszen **55 természettudományos**, **23 pedig műszaki** témájú és csak **7 pályázat** érkezett a **matematika** területéről, de a projektek egy része több tudományterületet is érintett.

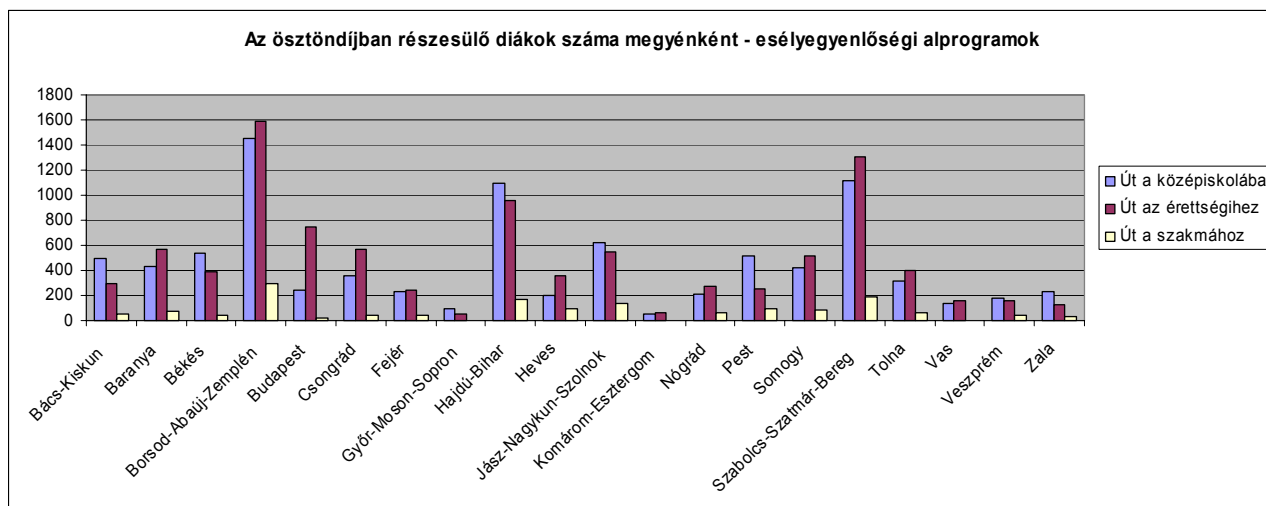
XI.2. A pályázatok támogatása 2005-ben

A Tempus Közalapítvány / Útravaló Programiroda előzetes formai bírálatot végzett a beadási határidő előtt legalább 2 héttel beérkezett pályázatok esetében. Esetleges formai hibák esetén a pályázónak a hivatalos beadási határidőig lehetőségük volt javítani az esetleges hibákat / hiányosságokat, és újból megküldeni vagy kiegészíteni a pályázatot.

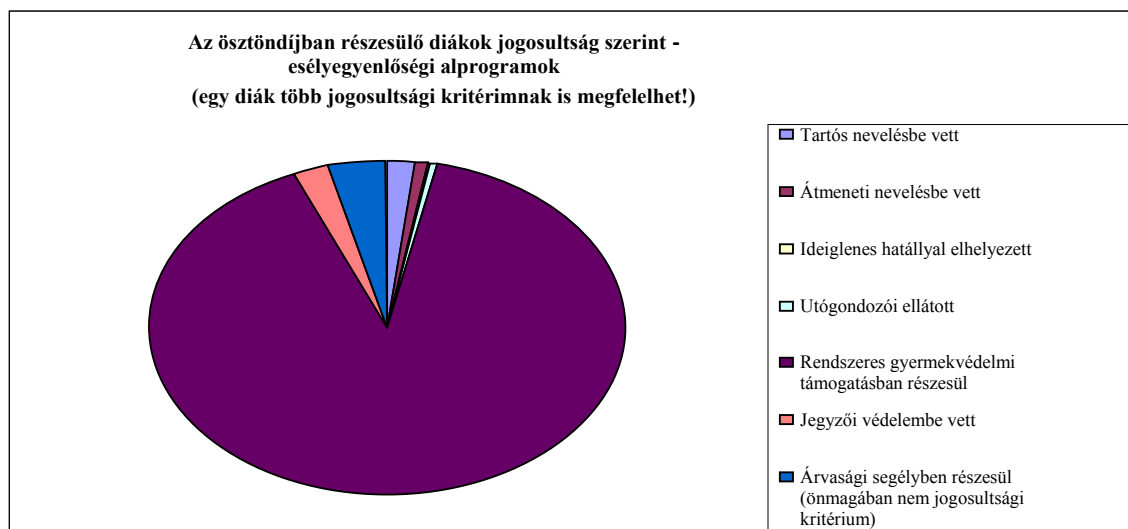
Az esélyegyenlőségi alprogramok esetében formai és jogosultsági, míg az *Út a tudományhoz* alprogram esetében formai, technikai és tartalmi bírálatra került sor.

Az *esélyegyenlőségi alprogramok* esetében a két fordulóban összesen **1 675** közoktatási **intézményben 20 045 diák és 7 739 mentor nyert támogatást.**

A nyertes pályázók földrajzi eloszlása alapvetően tükrözi a benyújtott pályázatok megoszlását, a dobogós helyeket itt is Borsod-Abaúj-Zemplén, Szabolcs-Szatmár-Bereg és Hajdú-Bihar megyék foglalják el mindhárom esélyegyenlőségi pályázattípus esetében.

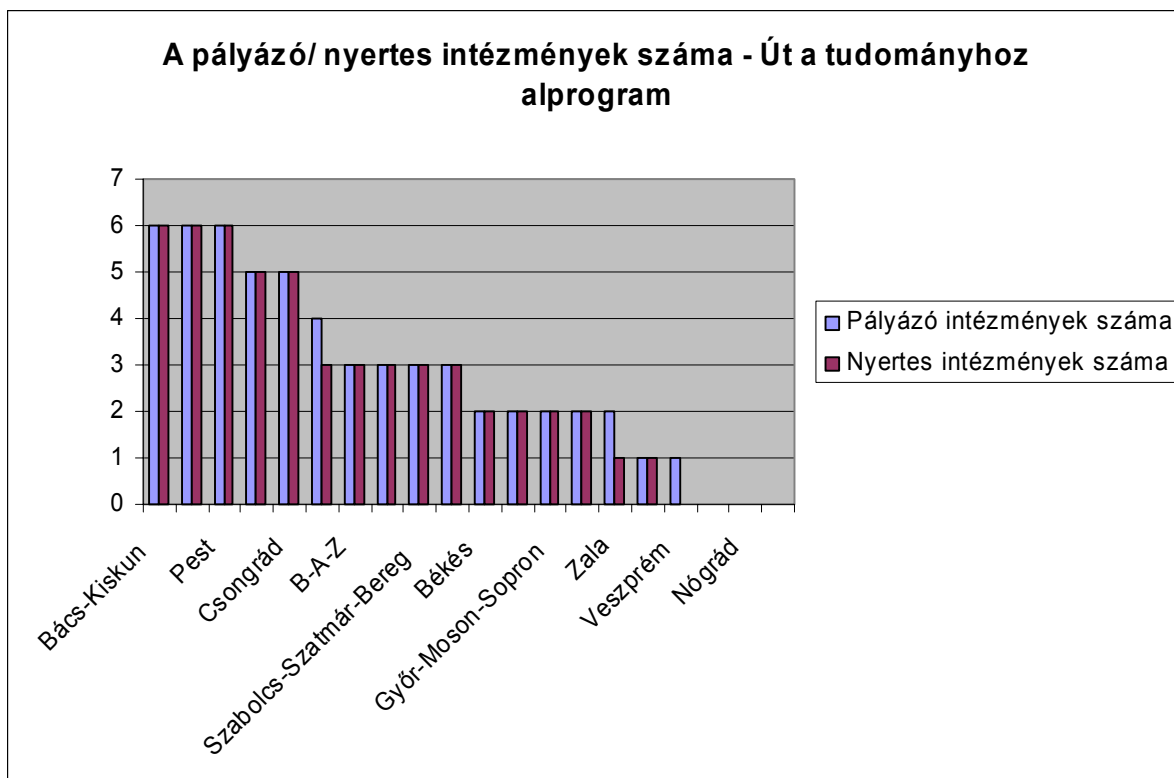

Az esélyegyenlőségi alprogramok keretében ösztöndíjban halmozottan hátrányos helyzetű és hátrányos helyzetű diákok részesülhetnek. A hátrányos helyzet, illetve a halmozottan hátrányos helyzet kritériumai közül a támogatott diákok döntő hányada rendszeres gyermekvédelmi támogatásban (is)⁴⁸ részesült. Az ösztöndíjasok több mint 5 %-a részesült árvasági segélyben – mivel ez a kritérium önmagában nem jogosít az ösztöndíjra, ezen diákok még más, jogosultsági kritériumnak is meg kellett, hogy feleljenek.

Az **Út a tudományhoz alprogram** esetében **54 intézmény 78 projektje** kapott támogatást. A pályázat eredményéről szóló értesítés és a szerződések kiküldését követően az egyik pályázó visszavonta pályázatát, így a Tempus Közalapítvány **53 intézménnyel** kötött szerződést **77 projekt** megvalósítására. A nyertes pályázati projektek megvalósításában 306 diák vesz részt.

⁴⁸ A diákok egy része több jogosultsági kritériumnak is megfelelt.

XI.3. Rendezvények, képzések

XI.3.1. Mentortájékoztató rendezvények

2005. október 28. és november 16. között a Tempus Közalapítvány az Útravaló Ösztöndíjprogram nyertes mentorai számára országos rendezvénysorozatot szervezett azzal a céllal, hogy tájékoztassa őket **gyakorlati teendőikről, az ösztöndíj elnyerésével vállalt kötelezettségeikről, valamint a program nyújtotta lehetőségeikről** (mentortovábbképzés, e-learning kurzusok, mentori hírlevél, mentori hálózat kialakítása).

A háromórás **előadások fő témái** a következők voltak:

- A Tempus Közalapítvány és az Útravaló Ösztöndíjprogram bemutatása,
- A mentor és a mentorálás fogalma,
- Mentortovábbképzés,
- Egyéni előrehaladási napló, a mentorok feladatai az Útravaló Ösztöndíjprogram keretében.

A projektindító konferenciákra az összes nyertes pályázattal rendelkező mentor meghívást kapott, a **7670 jogosult** közül több mint **5000 mentor vett részt** a Megyei Pedagógiai Intézetek közreműködésével megvalósult rendezvényeken.

A pályázatot nyert mentorok számától függően minden megyében 1-4 projektindító konferenciára került sor:

Megye	Konferenciák száma
Fejér, Győr-Moson-Sopron (Komárom-Esztergommal összevont), Heves, Nógrád, Tolna, Vas, Veszprém, Zala)	1
Bács-Kiskun, Baranya, Békés, Csongrád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Somogy	2
Pest, Szabolcs-Szatmár-Bereg, ill. Budapest	3
Borsod-Abaúj-Zemplén	4

A Tempus Közalapítvány **értékelő kérdőívvel** mérte fel a projektindító konferenciákkal kapcsolatos résztvevői elégedettséget, melyek tanúsága szerint – az értékelések 4,3-es átlagot mutatnak – a mentorok többsége megfelelőnek tartotta a program összeállítását és a konferencia színvonalát, ill. hasznosnak érezte az elhangzott információkat.

XI.3.2. Mentorképzési program lebonyolítása

A mentorképzési programot a Tempus Közalapítvány az Oktatási Minisztérium támogatásával azon pedagógusok számára fejlesztette ki, akik mentorként vesznek részt az Útravaló Ösztöndíjprogram esélyegyenlőségi alprogramjaiban.

A képzések pedagógiai módszertani fejlesztő tréningek, amelyek segítségével a magyar alap- és középfokú oktatási intézményekben dolgozó tanárok mind nagyobb körében bekövetkezik az a szemléletváltás, amelyre a hátrányos helyzetű és ezért különleges figyelmet igénylő diákok oktatásával és nevelésével kapcsolatban égető szükség van. A program alapítását és indítását a Nemzeti Felnőttképzési Intézet Felnőttképzési Akkreditáló Testület javaslata alapján dr. Magyar Bálint oktatási miniszter úr jóváhagyta.

A program célja, hogy saját-élményű tanulással a résztvevők pedagógusi önképének tudatosítását erősítse meg. Fókuszában az interperszonális, a szemtől-szembe helyzetekben alkalmazható, a szakmailag hiteles és a helyzethez illő megoldások elsajátítása áll. A képzés fő tematikai elemei segítik a mentorált diákok hátrányos helyzetének feltárását és a segítségnyújtást.

Az Útravaló Ösztöndíjprogramban nyertes mentorok számára pályázatos formában 2005. november 18-i határidővel hirdette meg a Tempus Közalapítvány a képzési programot. A pályázati felhívásra 440 mentor jelentkezett az ország különböző területeiről.

A nagyarányú túljelentkezés miatt a formai bírálatot követően a következő tartalmi szempontok alapján rangsoroltuk a pályázatokat:

- az intézményben tanuló hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók száma,
- az intézmény a 64/2004. (IV. 15.) sz. Kormányrendeletben megnevezett jegyzékben szerepel-e,
- a mentorált diákok száma,
- a mentor szakmai tapasztalatai.

A kialakított szempontrendszer és az akkreditációs dokumentumban meghatározott képzési létszám alapján maximálisan 18 fő részvételét támogathattuk csoportonként. Ennek megfelelően **19 csoportban 342 fő** kapott lehetőséget a tréningen való részvételre.

A képzések a legtöbb megyében mind technikai, mind szakmai szempontból magas színvonalon zajlottak le. A visszajelzések alapján a képzések jól sikerültek, az értékelések összessége **4,62-es** átlagot mutat.

XI.3.3. Az Út a tudományhoz alprogramban résztvevő tehetséggondozó tanárok számára kapcsolatépítő szeminárium

Az Út a tudományhoz alprogram esetében nem a mentorok képzésére van szükség, hanem a tehetséggondozást vállaló tanárok közötti aktív tapasztalatcsere feltételeinek a megteremtésére. Ennek érdekében a Tempus Közalapítvány / Útravaló Programiroda 2005. decemberében a projektek tanárainak részvételével kapcsolatépítő szemináriumot szervezett. A rendezvényen a tehetséggondozással foglalkozó magyar szervezetek képviselőinek előadásai mellett a résztvevők műhelymunkájára is sor került. Az érintett intézmények nagy érdeklődést mutattak a rendezvény iránt, hiszen az 53 nyertes intézményből 42 fő részt vett rajta. A visszajelzések egyértelműen pozitívak

voltak, elsősorban a tématerületenként megtartott workshopoknak köszönhetően hasznos információcsere alakult ki a résztvevők között.

A Tempus Közalapítvány 2006-tól egy e-learning képzés beindításával, illetve az országos mentorhálózat létrehozásával kívánja a mentorok felkészültségét tovább növelni.

XI.3.4. Összegzés

Az esélyegyenlőségi alprogramokra minden várakozást felülmúlóan nagy számban érkeztek be pályázatok, ami egyértelműen jelzi, hogy a **program valós igényekre válaszolt**.

A **program népszerűsége a 2006-os évben várhatóan tovább növekszik**, hiszen a 2005-ös második pályázati fordulóra beérkezett pályázatok száma arányaiban jelentősen meghaladta az első pályázati fordulóban benyújtottakét, ami egyértelműen arról tanúskodik, hogy az Ösztöndíjprogramot egyre szélesebb körben megismerik. Ezt a ténytet támogatják alá a monitoring látogatások tapasztalatai is.

Az **Út a tudományhoz** alprogram esetében a beérkezett pályázatok száma – különösen a korábbi hasonló jellegű pályázati programokhoz hasonlítva jónak mondható.

Érdeemes kiemelni még a mentorképzések **eredményességét, amit az értékelések átlaga (4,62) önmagában is jól kifejez**. A részt vevő mentorok a céloknak megfelelően nem csak a hátrányos helyzetű diákokkal kapcsolatos problémák megoldására kaptak ötleteket, hanem saját szakmai önképük is erősödött, valamint nagyon hasznosnak bizonyultak a fejlesztési terveik megbeszélése, mert ennek segítségével egymástól is tapasztalatokat, hasznos tanácsokat kaphattak és felkészülhetnek olyan problémákra is, amellyel eddig nem kerültek szembe. Mindemellett nagyon nagyra értékelték a résztvevők, hogy hasonló problémákkal küzdő kollégákat ismerhettek meg, akikkel a jövőben is együtt dolgozhatnak, illetve megoszthatják egymással problémáikat. Ez a pozitív hozzáállás a 2006 tavaszán elindított mentori hálózat kialakításához is nagyban hozzájárult.

XII. A Világ – Nyelv program

A Világ – Nyelv pályázati csomag az Oktatási Minisztérium 2003-ban elindított átfogó **idegennyelv-tudás fejlesztési koncepciójának** egyik legfontosabb eleme, mely a meghirdetett tevékenységek révén a nyelvoktatás minden szintjét támogatja. 2005. a pályázati csomag harmadik éve, melyben az eddigi két programév során kapott visszajelzések alapján további átalakítások történtek. A korábbi pályázati felhívásokból már jól ismert alprogramok mellett, a Munkaerőpiaci Alap képzési alaprész jóvoltából, a szakképzési terület kiemelt támogatására nyílik lehetőség a Nyelv + szakma középfokon alprogram újbóli, illetve a Nyelv + szakma felsőfokon alprogram ismételt meghirdetésével. Emellett a Világ – Nyelv Program eddigi eredményeinek terjesztését, a jó gyakorlat bemutatását szolgáló pályázattípusok is nagyobb hangsúlyt kaptak. Ugyanakkor a Nemzeti Fejlesztési Terv intézkedéseiben rejlő pályázati lehetőségekkel való átfedések miatt egyes korábbi pályázattípusokat nem tartalmaz az ide programcsomag. A 8 alprogrammal, illetve évközben + 2 pályázattípussal meghirdetett pályázati csomag továbbra is átfogóan érinti az idegennyelv-oktatás célcsoportjait.

1. A *Forrás* alprogram a közoktatás hátrányos helyzetű résztvevőinek felzárkóztatását támogatja az önálló tanulást lehetővé tevő idegen nyelvi könyvtár-tanulóközpontok működtetése révén. A támogatásra az eddig létrejött tanulóközpontok fenntartásához a Forrás-központokat működtető intézmények pályázhattak.

2. Az *Előre fuss* alprogram a nyelvoktatás terén hátrányt szenvedő diákok sajátos igényeinek megfelelő nyelvoktatási programok létrehozását támogatja. A kísérleti oktatási projektek megvalósítására olyan intézmények vagy projektársulások pályázhattak, amelyek a nyelvoktatás és a hátrányt szenvedő tanulók oktatásának terén egyaránt kiemelkedő szakértelemmel rendelkeznek.

3. Az *Élesztő* alprogram a Magyarországon kevésbé gyakran oktatott nyelvek iskolai oktatását támogatja. A kevésbé gyakran oktatott nyelvek tanításának bevezetésére vállalkozó közoktatási intézmények a szükséges tanmenetek kidolgozására és a választott idegen nyelv legalább egy tanulócsoporton belüli oktatásának bevezetésére pályázhattak támogatásra.

4. A *Mesterfokon* alprogram a mentorképzési programok széleskörű elterjesztése révén biztosítja

- a nyelvpedagógus tanárjelöltek tanítási gyakorlatának szakmai támogatását;
- a kötelező 15 tanítási órát meghaladó óraszámú tanítási gyakorlatot irányító mentorok munkájának támogatását.

A *Mesterfokon* alprogram a fentiekén kívül a nyelvoktatás speciális területeihez kapcsolódó bemutató nyílt órák szervezésével is hozzájárul a jó gyakorlat terjesztéséhez. További lehetőségként jelent meg év közben a tanárjelöltek / tanárok fogadása magyar középfokú szakképző intézményekben pályázattípus.

5. A *Mértékelés* alprogram célja a releváns PhD szintű kutatómunka elősegítése. Ennek érdekében lehetőséget biztosít az idegen nyelvi nyelvpedagógia és alkalmazott nyelvészet szakterületein kutatási tervvel rendelkező PhD hallgatók részére külföldön történő könyvtári kutatómunkára.

6. A *Nyelv + szakma középfokon* alprogram célja a szakképzésben részt vevők számára a megfelelő szintű általános és szakmai nyelvtudás megszerzésének biztosítása. Ennek érdekében a szakmához kötődő idegen nyelvi elemek szaktárgyi órán történő használatát bevezetni szándékozó szakképző intézmények tanáraik nyelvi és módszertani továbbképzéséhez, valamint az elsajátított módszerek bevezetéséhez pályázhatnak támogatásra kísérleti oktatási projekt keretében. Az alprogram ezen kívül támogatást biztosít a tartalomalapú szaknyelvoktatás bevezetését segítő oktatási segédanyagok előállításához, illetve a szakképző intézmények nyelvvizsgával nem rendelkező oktatóinak alapfokú nyelvtanfolyamokon való részvételéhez.

Az alprogram keretében új pályázattípusként jelent meg az *Iskolai hálózatok létrehozása*, mely a szakképző intézmények közötti regionális együttműködés kialakítását szolgálja.

7. A *Nyelv + szakma felsőfokon* alprogram a felsőoktatási hallgatók számára biztosít lehetőséget a magas szintű szakmai nyelvtudás elsajátításához a tanult szakterület idegen nyelven történő oktatásának bevezetése révén. A szükséges tantervfejlesztés és kísérleti oktatási modul megvalósításához felsőoktatási intézmények pályázhattak támogatásra.

8. A *Satöbbi* alprogram a Világ – Nyelv Program általános célkitűzéseivel összhangban az innováció és a bevált gyakorlat terjesztésének érdekében a nyelvoktatás hatékonyságát növelő szakmai kiadványok előállítását, illetve szemináriumok és konferenciák szervezési költségeihez biztosít hozzájárulást.

9. A *nyelvi előkészítő évfolyamon megvalósított jó gyakorlat bemutatása* pályázattípus célja kettős. A pályázó iskolák egyrészt bemutatják a 2004/2005-ös tanévben a nyelvi előkészítő évfolyam bevezetése során szerzett tapasztalataikat, korszerű módszertani eljárásaikat, a jövőre irányuló elképzeléseiket. Ezzel segítik a még döntések előtt álló intézmények munkáját, bővítik a sikeres oktatáshoz vezető lehetőségek táráját. Másrészt a pályázati anyag elkészítése kiteljesíti az iskola önértékelési folyamatát, a dokumentáció teljessé tételével és az esetleges nehézségek azonosításával, megoldásával még sikeresebbé teheti a következő évek munkáját.

A nyelvoktatás hiányosságainak felszámolására és problémáinak megoldására tett kísérletek továbbra is **elsősorban a közoktatás** fejlesztésére irányultak, de emellett több pályázati tevékenység is elérhető volt a felső- és felnőttoktatás szereplőinek.

A 2005-ös programév **pályázati felhívása** 2005. február 7-én jelent meg.

XII.1. Kihívások 2005-ben

A 2005-ös év kihívása az volt, hogy az előző évben széles körben ismertté váló pályázati csomag iránti érdeklődést továbbra is fenntartsuk, tehát a program **pozícióját** a nyelvvoktatás-fejlesztési lehetőségek között **megerősítsük**.

Ugyanakkor 6 alprogramra: Forrás, Előre fuss, Élesztő, Mesterfokon, Mértékelés, Satöbbi és az év közben az Oktatási Minisztérium megbízásából meghirdetett *a nyelvi előkészítő évfolyamon megvalósított jó gyakorlat* pályázattípusra fordítható **támogatási keret** (47,5 millió Ft) a korábbi évekhez viszonyítva nagymértékben **lecsökkent**, ami jelentősen **kevesebb pályázat** támogatását tette lehetővé. Ez sok esetben megnehezítette a pályázók felé történő **kommunikációt**.

További 2 alprogram esetében a meghirdetett pályázattípusok (Nyelv + szakma középfokon és Nyelv + szakma felsőfokon) a Munkaerőpiaci Alap képzési alaprészből részesültek támogatásban (összesen 91,2 millió forint), így a szakképző intézmények támogatása ebben a programcsomagban kiemelten szerepelt, ezáltal az összes támogatást nyert intézményt tekintve a **támogatott szakképző intézmények aránya nőtt** a korábbi évekhez képest, ezért ezzel a célcsoporttal történő **kommunikációra** fokozott hangsúly került.

A 2005. év legnagyobb kihívása a szintén MPA képzési alaprészből támogatott (65,1 millió Ft) a Mesterfokon / *Külföldi tanárjelöltek és tanárok fogadása magyar középfokú szakképző intézményekben* pályázattípus sikeres megvalósítása volt. A programba **először brit és osztrák** szakmai tanárképző intézményeket vontunk be, de ezek a kezdeti lelkesedés után nem mutattak fogadókészséget. Így **további partnerországokat** kellett bevonni a programba.

Az első évhez hasonlóan a nagyszámú pályázati forduló a **pályázattatási feladatok** (információterjesztés, pályázatok generálása, bírálati tevékenységek koordinálása, döntéselőkészítés, szerződéskötés) **folyamatos jelenlétét**, párhuzamos kezelését tette szükségessé. Az Iroda a program **pályázati dokumentációjának** (pályázati űrlapok, bírálati űrlapok, szerződésminták, beszámoló formanyomtatványok, stb.) **további átdolgozását, pontosítását** tűzte ki céljául, annak érdekében, hogy a pályázók számára még inkább **átláthatóbb, felhasználóbarát** anyagok szülessenek, ezzel is megkönnyítve a pályázást.

Célul tűztük ki, hogy

- a támogatási keret **100 %-os felhasználására** törekszünk a 2005-ben meghirdetett pályázattípusok kapcsán;
- **hatékonyabb kommunikációval** készítjük fel a pályázókat az elnyert támogatás teljes felhasználására;
- a **hátrányos helyzetű pályázókat** kiemelten kezeljük a Program keretein belül;
- **szakmai jellegű együttműködések**et, hálózatépítést kezdeményezünk, illetve az **eredmények terjesztésére** ösztönözzük a nyertes projekteket.

XII.2. A Világ – Nyelv Program pályázati eredményei 2005-ben

A **2005-ös Világ – Nyelv Oktatási Minisztérium által biztosított támogatási keretet** a 2005. évi pályázati felhívás⁴⁹ **8 alprogramjának 14 + 2 pályázattípusában** nyertes pályázatok támogatására használtuk fel. A nyertes pályázatok egy része lezárul a 2005/2006-os tanév végével, de egyes pályázattípusok esetében a projektek még a 2006/2007-es tanévben is futnak majd.

A 2005. évi Oktatási Minisztérium által biztosított támogatási keret (47,5 millió Ft) felhasználására **beérkezett pályázatok száma összesen 198** (3 egyéni, 195 intézményi), míg a **nyertes pályázatok**

⁴⁹ A 2005. évi Pályázati felhívás a Munkaerőpiaci Alap képzési alaprész támogatásával meghirdetett pályázattípusokkal együtt összesen 8 alprogram 14 pályázati tevékenységét tartalmazza. Évközben jelent meg a nyelvi előkészítő évfolyamon megvalósított jó gyakorlat bemutatása pályázattípus, illetve a szintén MPA képzési alaprészből támogatott Mesterfokon / Külföldi tanárjelöltek ill. tanárok fogadása pályázat felhívása.

száma 103 (3 egyéni, 100 intézményi)⁵⁰, amely az előző programévvvel megegyezően kevéssel több, mint 50 százalékos támogatottsági arányt mutat.

A támogatási keret az egyes pályázattípusokban a tervezett előirányzatok alapján, illetve a beérkezett és nyertes pályázatok számának függvényében került elosztásra. A pályázatok lezárt bírálati eredményei alapján a teljes 2005-re előirányzott, Oktatási Minisztérium által biztosított keretet, azaz 47,5 millió forintot lekötöttük.

Az MPA képzési alaprészből támogatott keret (91,2 millió Ft) Nyelv + szakma középfokon és Nyelv + szakma felsőfokon felhasználására **beérkezett pályázatok száma összesen 109** (intézményi pályázatok), míg a **nyertes pályázatok száma 96** (intézményi pályázatok). A támogatási arány így mintegy 88%-os.

A Mesterfokon / *Külföldi tanárjelöltek és tanárok fogadása magyar középfokú szakképző intézményekben* pályázattípus esetében sikerült további partnerországokat bevonni (Ausztrália, Németország, Olaszország, Spanyolország), de végül Ausztriából is érkeztek pályázatok. Összesen **100** pályázatot adtak be a külföldi **tanárjelöltek ill. tanárok**, és **43** pályázat érkezett a fogadó **iskolák** részéről. Ebből végül 24 iskola – külföldi tanár párost tudtunk támogatni. Az iskolák támogatási aránya így kb. 56%-os. A külföldi tanárjelöltek ill. tanárok tanítási gyakorlatukat a 2005/2006-os tanév tavaszi félévében valósítják meg.

⁵⁰ Az egyes pályázattípusok adatait az *Áttekintés a 2005. évi programcsomag keretfelhasználásáról* című táblázat tartalmazza.

Áttekintés a 2005. évi pályázati programcsomag keretfelhasználásáról

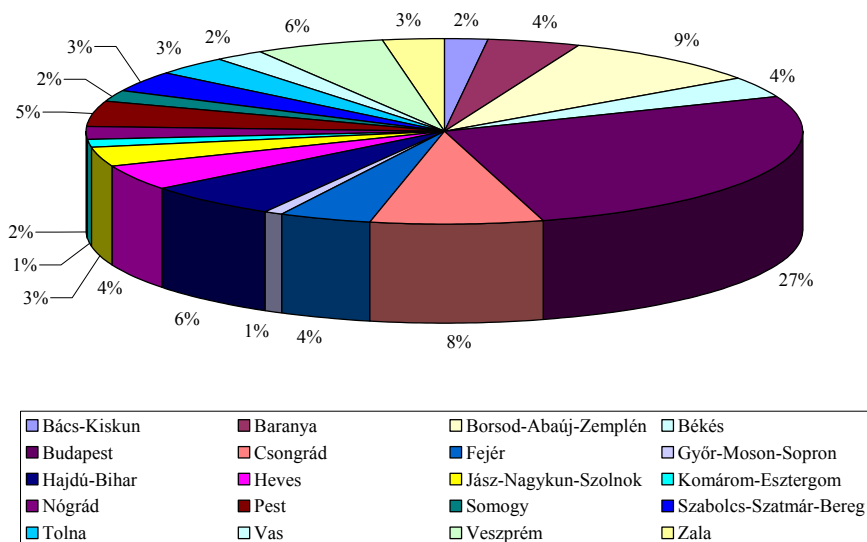
	Alprogram	Pályázattípus	Lekötött pályázati keret nagysága	Beérkezett pályázatok	Nem támogatott pályázatok	Nyertes pályázatok
1.	Forrás	Támogatás a tanulóközpontok fenntartására	9 094 664 Ft	48	17	31
2.	Előre fuss	Kísérleti oktatási projektek szociálisan hátrányos helyzetű, különösen roma tanulók idegennyelv-oktatásának fejlesztésére	4 958 300 Ft	11	8	3
		Kísérleti oktatási projektek sajátos nevelési igényű tanulók idegennyelv-oktatásának fejlesztésére	4 885 892 Ft	7	3	4
3.	Élesztő	Új idegennyelv-oktatási program bevezetése	13 100 255 Ft	35	25	10
4.	Mesterfokon	Mentori munka támogatása: Gyakorlat teszi a nyelvtanárt	1 198 800 Ft	1	0	1
		Jó gyakorlat: Bemutató nyílt órák szervezése	1 560 000 Ft	18	3	15
		Külföldi tanárjelöltek fogadása	62 000 000 Ft	143	95	48
5.	Mértékelés	Doktori kutatómunka támogatása: Idegen nyelvi nyelvpedagógia és alkalmazott nyelvészet témák területén külföldi könyvtári kutatómunkát végző hallgatók részére	620 000 Ft	3	0	3
6.	Nyelv+ szakma középfokon	Kísérleti oktatási projektek	11 483 739 Ft	8	0	8
		Oktatási segédanyagok előállítás	6 997 625 Ft	5	0	5
		Alapfokú nyelvtanfolyamok	42 191 000 Ft	73	6	67
		Iskolai hálózatok létrehozása	2 322 000 Ft	1	0	1
7.	Nyelv+ szakma felsőfokon	Tantervfejlesztés	16 815 259 Ft	22	7	15
8.	Satöbbi	Konferenciák, szakmai szemináriumok szervezése	5 677 173 Ft	26	19	7
		Szakmai kiadványok előállítás	4 178 250 Ft	20	15	5
9.	NYEK	Jó gyakorlat bemutatása	2 500 000 Ft	29	4	25
			189 582 957 Ft	450	227	247⁵¹
OSZT Forrás						

⁵¹ A ténylegesen megkötött szerződések száma 223, ugyanis a Mesterfokon / Külföldi tanárjelöltek és tanárok fogadása magyar középfokú szakképző intézményekben pályázattípus esetében 24 iskola – tanárjelölt párost támogatunk. Így a nyertes pályázatok száma összesen 48 db, azonban szerződést csak a fogadó iskolákkal kötöttünk, ezért itt 24 db szerződés született.

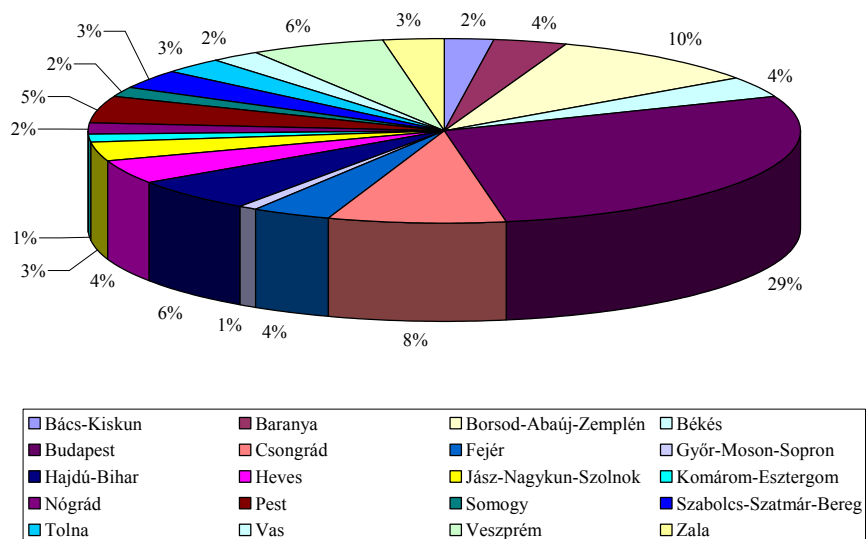
A beadott és megvalósított pályázatok megyék szerinti megoszlása

A pályázók és a nyertes intézmények megyék szerinti megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a legtöbb pályázat még mindig Budapestről érkezik, így itt született a legtöbb nyertes is. A második helyen Borsod-Abaúj-Zemplén megye áll, míg a harmadik legaktívabb Csongrád megye.

A beadott pályázatok megyék szerint megoszlása

A támogatott és ténylegesen megvalósított pályázatok megyék szerinti megoszlása

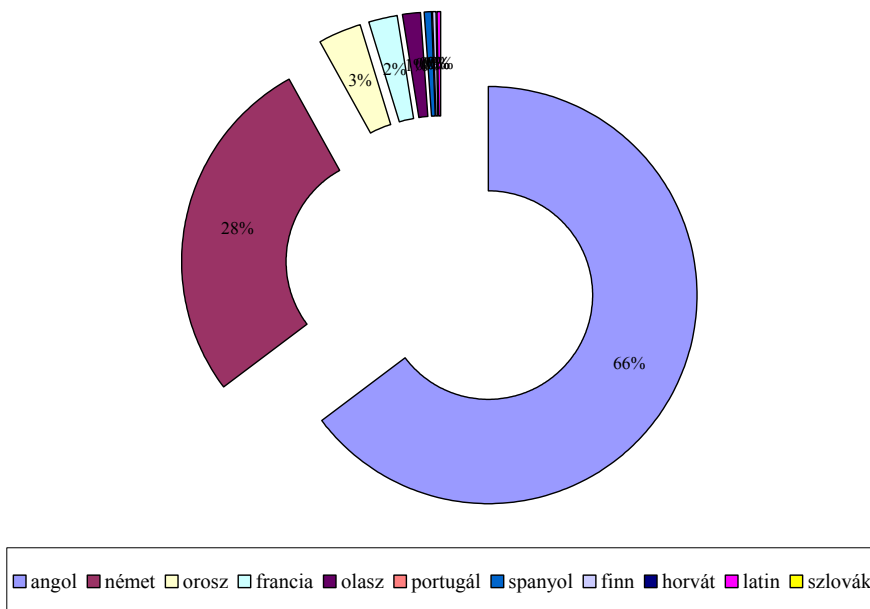
Amennyiben a budapesti illetve vidéki pályázók arányát vizsgáljuk, elmondhatjuk, hogy a beadott pályázatok 64%-a érkezett vidékről, és 36%-a Budapestről. A támogatott pályázatok 66%-a vidéki intézményekben valósult meg, 34%-a pedig Budapesten.

Idegen nyelvek megoszlása a megvalósított pályázatokban

A 2005. évi pályázati csomag keretében a pályázatok (projektek, tantervfejlesztések, bemutató órák, kísérleti oktatás stb.) angol, német, orosz, francia, olasz, portugál, spanyol, finn, horvát, latin és szlovák nyelvekhez kapcsolódóan valósultak meg. Az oktatásba leginkább bevont nyelv az angol, második helyet foglal el a német nyelv, és érdekes módon, harmadik helyen az orosz nyelv áll, amely így megelőzte a francia nyelvet. Tapasztalataink szerint az orosz nyelv oktatására, illetve újbóli

bevezetésére egyre több iskolában vállalkoznak. Ennek okai, hogy az iskolák felismerték, hogy a megváltozott gazdasági és politikai helyzetben több orosz nyelvet beszélő fiatalra van szükség, valamint sok iskolában még mindig rendelkezésre áll jól képzett oktatói munkaerő az orosz nyelv tanítására.

Nyelvek megoszlása a megvalósított pályázatokban

A megvalósított pályázatok keretében kidolgozott tématerületek

Az alábbiakban felsoroljuk azokat a témaköröket, illetve szakterületeket, amelyek megjelennek az egyes releváns alprogramok és pályázattípusok keretében megvalósított projektekből.

Nyelv + Szakma felsőfokon / Tantervfejlesztés

- Terület- és településmarketing. A határmentiség elmélete és gyakorlata angol nyelven történő oktatása
- Az "ötfféléves emelt szintű német nyelvű szakmai képzés" című kurzus harmadik tanegységének (Jogtudomány III) kipróbálása és tantervének, tananyagainak véglegesítése.
- Bevezetés a nemzetközi gazdaságba orosz nyelven
- Auto Identification Systems
- International Business Studies
- BSc gazdasági szaknyelv oktatás angol és német nyelven
- Szaknyelvi oktatást elősegítő tanmenet és tananyagok kidolgozása, valamint kísérleti modul lebonyolítása a Zsigmond Károly Főiskola Idegennyelvi Intézetében
- Német polgári jogi alapismeretek
- LINALG: A Lineáris algebra szakterület angol nyelvű kidolgozása
- Az „Informatika elméleti alapjai” c. tárgy angol alapú bevezetése BSc informatikusi alapképzésben
- Az Európai Unió állategészségügyi és állatvédelmi szabályozása
- Szaknyelvi kommunikáció pedagógusok számára
- Magyar konyha, nemzetközi konyha (Hungarian and International cuisine, Ungarische und Internatinale Küche)
- Élelmiszertudományi szakterületek angol nyelven
- Az élethosszig tanulás és Kulturális menedzsment című tanmenetek és tananyagok angol és német idegen nyelven

Nyelv + szakma középfokon / Oktatási Segédanyagok Kidolgozása

- A képzőművészeti tagozat szakmai tantárgyai
- Informatikai szakmai angol
- Az idegennyelvű városnézés gyakorlata / Szeged
- Idegenforgalmi szaknyelv / Falusi vendéglátás, turizmus
- Média szaknyelv
- Környezetvédelem angolul

Nyelv + szakma középfokon / Kísérleti Oktatási Projektek

- Vendéglátás turizmus – angol nyelven
- Marketing ismeret. Vendéglátás gazdálkodási alapismeretek
- Szálloda alapismeretek
- Szállítmánybiztosítás - német nyelven
- Üzleti gazdaságtan – angol
- Üzleti gazdaságtan – német
- Növénytan – német
- Erdőművelés, erdőhasználat, gazdálkodási ismeretek – német
- Elméleti gazdaságtan, üzleti gazdaságtan – német, angol
- Informatika - angol nyelven
- Klinikai ismeretek - angol nyelven
- Repüléselmélet – angol
- Repülési alapismeretek – angol
- Angol, közgazdaságtan

Satöbbi

- 'How do you do?' Regionális módszertani konferencia a 'jó gyakorlat' bemutatására
- Tanulva tanítunk. Kompetenciák, stratégiák a nyelvi előkészítő évfolyamon
- Közismeret és szakma: kulcs az idegen nyelv – új eszközök és módszerek középfokú oktatásban
- A pedagógusok többnyelvűségének és többkulturájúságának szerepe az európai mobilitásban
- V. Szaknyelvoktatási Szimpózium – Utak és perspektívák a szaknyelvoktatásban és -kutatásban
- 15th Annual IATEFL Hungary Conference, 'Teaching and Education Through English'
- Új utak az idegennyelv-tanításban és -tanulásban II. Szaknyelvi Műhely
- Modern Nyelvoktatás – Szakmai folyóirat
- Nyelv*Infó - Szakmai folyóirat
- PORTA-LINGUA-2006 Utak és perspektívák a szaknyelvoktatásban és -kutatásban – Tanulmánykötet
- Slovincinár – Szakmai folyóirat
- Módszertani Füzetecske – Tanári módszertani kézikönyv

A **Mesterfokon / Bemutató nyílt órák szervezése** pályázattípusban a 2005. évi programcsomag keretében kizárólag az alábbi témakörökben volt lehetséges a bemutató órák támogatása. Az egyes témákban a ténylegesen megvalósított bemutató órák számát az alábbi táblázat mutatja.

Támogatott témakörök	Megvalósult nyílt órák száma
Hátrányos helyzetű tanulók nyelvi felzárkóztatása	9
Célnyelvű tantárgyi képzés – tartalomalapú nyelvoktatás	14
Számítógéppel támogatott nyelvoktatás: számítógép és multimédiás anyagok alkalmazása a nyelvórán	33
Korai nyelvoktatás – az általános iskolai nyelvoktatás kiemelt szerepe	22
Intenzív nyelvoktatás a kéttannyelvű intézményekben, ill. a nyelvi előkészítő osztályok 9. évfolyamán	20

XII.3. A kihívásokra adott válaszok, eredmények

A 2005-ös pályázati eredmények tükrében eddig a következőket állapíthatjuk meg.

1. A lecsökkent pályázati támogatási keret ellenére a meghirdetett pályázattípusokra továbbra is relatív nagyszámú pályázat érkezett, különösen az Élesztő program tartott nagy érdeklődésre számot. A Programiroda és a szakértők bírálata alapján támogatható kategóriába került pályázatok közül a pályázati keret erejéig a legszínvonalasabb pályázatokat tudtuk támogatni.
2. Általában elmondható, hogy a 2005. évi Világ – Nyelv pályázati csomagban a magyar szakképző intézmények támogatása kiemelten szerepelt. Egyes pályázattípusok, a Nyelv + szakma középfokon / Alapfokú nyelvtanfolyamok és a Nyelv + szakma felsőfokon alprogram kiemelt érdeklődésre tartottak számot a pályázó intézmények körében. A Nyelv + szakma középfokon / Oktatási segédanyagok (OSE) és a Kísérleti oktatási projektek (KOP) pályázattípusokra relatív kevés számú pályázat érkezett. Ha azonban figyelembe vesszük, hogy a korábbi pályázati években a hasonló pályázattípusokban milyen arányban szerepeltek szakképző intézmények, azt láthatjuk, hogy a 2005. évi eredmények követik a korábban tapasztalt arányokat, amikor a szóban forgó pályázattípusokban egyszerre pályázhattak általános képzést nyújtó illetve szakképzést biztosító intézmények. A 2003. évben 6 KOP és 12 OSE témájú nyertes pályázat volt a szakképzés oldaláról; majd 2004-ben 2 KOP és 3 OSE projektet valósítottak meg, és jelenleg, a 2005. évben 8 KOP és 5 OSE projekt megvalósítása zajlik. Ebből arra lehet következtetni, hogy az OSE és KOP projektek megvalósítása viszonylag nagy erőfeszítést követel az iskoláktól, és ezt kevés szakképző intézmény tudja felvállalni. A Nyelv + szakma középfokon / Iskolai hálózatok létrehozása esetében tulajdonképpen kísérleti pályázattípusról van szó, ezt az is jelzi, hogy csupán 1 pályázatot adtak be. Érdekes tapasztalatokkal szolgálhat azonban ez a projekt abban a tekintetben, hogy szakképző intézmények konzorciuma milyen eredményeket tud elérni a szaknyelv- és nyelvtanítás problematikájának, helyzetének vizsgálatában. Az így szerzett tapasztalatokat a többi szakképző intézmény is sikerrel hasznosíthatja a későbbiekben, ezért az Iroda ezt a projektet kiemelt figyelemmel követi.
3. A 2005-ös Oktatási Minisztérium által biztosított támogatási **keret felhasználása 100 százalékos**.
4. A Mesterfokon / *Külföldi tanárjelöltek és tanárok fogadása magyar középfokú szakképző intézményekben* rendelkezésre álló keret felhasználása (65,1 millió Ft) a fogadó iskolák mentortanárai részére szervezett felkészítő továbbképzéssel együtt **közel 100%-os**.
5. A Nyelv + szakma középfokon és Nyelv + szakma felsőfokon programokra rendelkezésre álló keret (91,2 millió Ft) felhasználása jelenleg **mintegy 90%-os**. Várhatóan az Alapfokú nyelvtanfolyamok pályázattípus újbóli meghirdetésével a keret felhasználása a 2006/2007-es tanév végére 100%-os lesz.
6. A pályázók által ez idáig megküldött időszakos beszámolók szerint a **fokozott információátadás** mind a kiadványokban és az internetes honlapon, mind a projektindító szemináriumokon, **eredményesebb projektmunkát** tesz lehetővé a számukra is.
7. A **szociálisan hátrányos helyzetű** pályázók támogatása érdekében a TKA Kuratóriuma egy **egységes szempontrendszer**t dolgozott ki, amelyet a Programiroda a 2004. szeptember 27-i pályázati fordulótól kezdve érvényesített a bírálat során. Ennek eredményeképp a szociálisan hátrányos helyzetű tanulókat jelentős számban oktató – elsősorban közoktatási – intézmények pályázatait kaphatnak **többletpontokat**.
8. Az Iroda olyan felületet hozott létre és töltött fel tartalommal a **honlapon**, ahol a leendő nyertes pályázók **információt kaphatnak** az eddigi projektek által használt segédanyagokról, internetes felületekről, eszközökről (pl. a Forrás-központok anyagairól vagy az Európai Nyelvtanulási Naplóról). A TKA **kiadványaiban** a Világ – Nyelv Programmal kapcsolatos cikkek, interjúk,

projektbemutatók mind a Program **kiemelkedő eredményeinek terjesztését** hivatottak szolgálni. A **szakmai együttműködések megalapozása** a Forrás-központoknak szóló rendszeres képzések szervezésével, és egy Előre Fuss disszeminációs konferencia megrendezésével **folytatódott** 2005 végén.

9. Az Európai Bizottság és az Oktatási Minisztérium által támogatott **Európai Nyelvi Díjat** nyert 2005-ben a **Lauder Javne Zsidó Közösségi Iskola** „Előre fuss”; „Oktatási segédanyagok előállítás”, és „Nyelvi előkészítő évfolyam” indítása projektekkel. Emellett több intézmény is olyan programjára kapott elismerést, melyek fejlesztéséhez a Világ – Nyelv program pályázattípusai, pl.: tantervfejlesztés, oktatási segédanyagok előállítása, konferencia szervezés és szakmai kiadványok előállítása is hozzájárultak. Az ilyen módon díjazottak között említhetjük a **Kodolányi János Főiskolát**, a **Vocational Academy Alapítványt** és a **„Habakukk a gyermekekért” Alapítványi Óvodát**.

XIII. Európai uniós képzések – a TKA Képzőközpontja

A Tempus Közalapítvány a 2004. évtől kizárólag vállalkozási tevékenység keretében végez felnőttképzési tevékenységet, mivel erre a feladatra költségvetési támogatást nem kap. Jelenleg a TKA a képzések három típusát kínálja:

- minden érdeklődő számára nyitott, az éves képzési naptár szerint meghirdetett, önköltséges képzések,
- megrendelők által finanszírozott speciális képzések (pl. IHM – EU pályázatkészítő tréning)
- pályázat által támogatott résztvevők (Multiplikátor képzési program, Regionális-fejlesztési Operatív Program 3.1.2)

A képzési tevékenységek végrehajtásában a Tempus Közalapítvány igénybe vette a koordinációjával működő Európa-tanulmányi Központok Hálózatát, így eleget tehetett annak a széles körű közigazgatási és egyéb igénynek, hogy az EU támogatásokhoz kötődő akkreditált felnőttképzési programok valamennyi érdeklődő számára elérhetőek legyenek országszerte, mégpedig helyi tudásbázis felhasználásával.

A Tempus Közalapítvány 2003. óta a Felnőttképzési Akkreditációs Testület (FAT) által tanúsított képző intézmény. A TKA minden képzési programja akkreditált a FAT és a Magyar Közigazgatási Intézet (MKI) által, valamint rendelkezünk két, a Pedagógus-Akkreditációs Testület által is elfogadott képzési programmal.

XIII.1. Képzések végrehajtása

- **Résztvevők összlétszáma:** 795 fő, mely tartalmazza az önköltségi alapon résztvevőket, a megrendelők által finanszírozott közigazgatási résztvevőket, a pályázatok által támogatott résztvevőket. Az összes résztvevő 94%-a végezte el sikeresen a képzéseket, azaz 748 fő szerzett tanúsítványt képzéseinken.
- **Új képzési programok:** a Tempus Közalapítvány 2005-ben 3 képzési program akkreditációját szerezte meg, további kérelmek folyamatban vannak. Jelentős előrelépés, hogy a TKA már rendelkezik akkreditált pedagógus-továbbképzési programmal is.
- **Képzések minőségbiztosítása:** a képzések értékelése 2005-től az eddigi hallgatói értékeléssel szemben oktatói értékelést is tartalmaz kvalitatív és kvantitatív módon. A képzéseket mindkét oldal jónak, illetve kiválóan értékeli.

XIII.2. Képzési szolgáltatások bővítése

A TKA Képzőközpontja az értékelés rendszerének fejlesztésén túl elsősorban az elektronikus képzési szolgáltatásokat bővítette (hallgatói oldalak és könyvtár, teszt-vizsgasorok, képzésválasztó rendszer, stb.).

XIII.3. Oktatói állomány bővítése, oktatói továbbképzések

Az oktatói állomány bővítése és az oktatók továbbképzése konkrét képzési programok átadása kapcsán történik. Amennyiben egy intézmény a TKA Képzőközpontjával együttműködve kíván képzést végrehajtani új oktatók bevonásával, akkor a megfelelő szakmai háttér alapos vizsgálatát követően az oktatóknak egy futó képzésen kell megfigyelőként részt vennie, majd bemutató órát kell tartania.

Összesítés

	Összesítés 2005						Összes
	PL- 0501	PL-0482	PL-0589	PL- 0603	PL-0788	PL-0812	
Összes résztvevők száma	95	71	36	50	17	13	795
• nők	56	51	23	26	11	8	533
• férfiak	39	20	13	24	6	5	262
• ROP által támogatott	33	18	20	2	2	3	78
• önköltséges	20	5	4	43	4	6	59
• Közigazgatás	42	48	12	5	11	4	145
• IHM 2,3,4 csop	93	-	93	-	-	-	93
• MULTIPLIKÁTOR 3. kör	-	-	-	420	-	-	420
Tanúsítványok száma (sikeres)	88	69	33	47	16	12	748
Oktatók száma	-	-	-	-	-	-	52
Csoportok száma	10	5	7	18	2	1	43

PL-0501 - Projektmenedzsment lépésről lépésre

PL-0482 - A projektciklus-menedzsment alapjai

PL-0603 - Multiplikátor Képzési Program

PL-0788 - Közbeszerzési alapismeretek

PL-0589 - A Strukturális Alapok felhasználása Magyarországon

PL-0812 - Projektek szakmai és pénzügyi végrehajtása

XIV. Alumni for Europe

Az Alumni for Europe célja

Az Alumni for Europe Hálózat a TKA által koordinált európai képzési programokban részt vett diákok, fiatal diplomások interaktív hálózata. Alumni for Europe Iroda küldetése, hogy a hálózatban összefogja, és további támogatásban részesítse ezen kiemelkedő képességű, speciális szakmai, nyelvi és kulturális ismeretekkel rendelkező csoport tagjait.

Az Alumni for Europe diákhálózat új alapokra helyezése és szolgáltatásainak megújulása 2002 szeptemberében azt eredményezte, hogy 2005-ben a Hálózat tagsága mintegy 1150 főt számlált. A folyamatos tagtoborzás, a tagokkal való kapcsolattartás és az információátadás elsődleges területét képező Internet-oldalak tartalommal való folyamatos frissítése mellett az iroda egyre nagyobb hangsúllyal foglalkozott a hálózat szakmai koordinálásával, kapcsolatok kialakításával. Az érdeklődők az Interneten on-line jelentkezés formájában vagy egy adatlap kitöltésével regisztrálhatják magukat az Alumni adatbázisba. A tagság legnagyobb hányadát a Socrates/ Erasmus ösztöndíjasok alkotják, mellettük Socrates/ Comenius nyelvtanár asszisztens, Leonardo da Vinci, CEEPUS, EKKÖ, Európa-tanulmányi Központokban tanulók, valamint College of Europe ösztöndíjasok kaptak meghívást a Hálózatba.

Tevékenységek

A fentiek alapján, 2005-ben az Alumni for Europe főbb tevékenységei a következők voltak:

- A tagsággal való kapcsolattartás, regisztráció az Internetről elérhető on-line adatbázisban;
- TKA / Alumni for Europe honlap tartalmi frissítése;

- Elektronikus @lumni hírlevél megjelenítése és a tagoknak való megküldése;
- Elektronikus Alumni Almanach elkészítése, amely az ösztöndíjasok önéletrajzszerű bemutatkozását tartalmazza;
- Karrier tanácsadás keretében tesztírás és értékelés (személyiségteszt, IQ teszt, toleranciát, asszertivitást mérő teszt) biztosítása havonta 3-5 tag számára, pszichológus szakember segítségével;
- Tematikus előadás-sorozat szervezése: európai uniós témák feldolgozása Alumni tagok körében, meghívott előadó / szakértő segítségével;
- Állásbörzéken, információs napokon való részvétel, információs stand, a TKA képviselete;
- Egyéb információs napokon, tájékoztatókon való részvétel;
- Együttműködés hazai és külföldi szakmai szervezetekkel (pl. Erasmus Student Network, CEEPUS Student Network, DAAD Alumni).

XV. Európai Közigazgatási Képzési Ösztöndíj (EKKÖ)

A program a 139/2003 kormányrendelet értelmében megszűnt, kizárólag a kifutó hallgatók számára voltak elérhetőek a szolgáltatások, amelyek 2005-ben az Alumni for Europe rendezvényeken való részvételen túl egy bentlakásos tréninget jelentettek, *Kohézió és versenyképesség: fókuszban a lisszaboni stratégia és az EU kohéziós politikájának reformja* címmel.

XVI. Egyéb tevékenységek

XVI.1. Mobilitás rendezvények az „Oktatás és képzés 2010” Munkaprogram részeként

Az „Oktatás és képzés 2010” Munkaprogram 2005. évi munkatervének részeként a Tempus Közalapítvány két mobilitási témájú rendezvényt szervezett, az Oktatási Minisztérium által az Európai Bizottsághoz benyújtott és elfogadott pályázatában foglaltak szerint.

Az első műhelymegbeszélésre **„Mobilitási műhelymegbeszélés a lisszaboni folyamat alakulásáról készítendő nemzeti jelentés mobilitási fejezetének megvitatására”** címmel 2005. április 8-án került sor. A szeminárium eredményeként kialakult a nemzeti jelentés mobilitási fejezetének végleges változata, beépítve az elhangzott véleményeket, javaslatokat.

A második mobilitási rendezvény **„Mobilitás a gyakorlatban – Minőség és hozzájárás”** címmel 2005. május 13-án került megrendezésre Budapesten, 75 fő részvételével. A rendezvény keretében olyan, már megvalósult vagy folyamatban lévő mobilitási projekteket és programokat igyekeztünk bemutatni, amelyek példaértékű megoldásokkal mintaként szolgálhatnak döntés-előkészítők, szakértők, mobilitással foglalkozó gyakorlati szakemberek számára egyaránt. Az előadások szerkesztett formában, korlátozott példányszámban nyomtatásban is megjelentek, illetve pdf változatuk a TKA honlapján is elérhető.